



Deel A  
**Algemene inligting**

## 1. Algemene departementele inligting

### Wes-Kaap Onderwysdepartement (WKOD)

Die Wes-Kaap Onderwysdepartement (WKOD) is verantwoordelik vir openbare skool-onderwys in die provinsie, vanaf Graad 1 tot 12. Die WKOD is in agt onderwysdistrikte werksaam, met 'n hoofkantoor in Kaapstad.

Ligging	Posadres	Telefoon	Faks
WKOD-hoofkantoor	Privaat sak 9114, Kaapstad 8000	021 467 2000	021 467 2996
Metro-Sentraal Onderwysdistrik	Privaat sak X4, Athlone 7760	021 514 6700	021 659 4413
Metro-Oos Onderwysdistrik	Privaat sak X23, Kuilsrivier 7579	021 900 7000	021 903 9484
Metro-Noord Onderwysdistrik	Privaat sak X45, Parow 7500	021 938 3000	021 938 3180
Metro-Suid Onderwysdistrik	Privaat sak X2, Mitchells Plain 7785	021 370 2000	021 372 1856
Kaapse Wynland Onderwysdistrik	Privaat sak 3102, Worcester 6849	023 347 6000	023 342 4138
Eden en Sentraal-Karoo Onderwysdistrik	Privaat sak X6510, George 6530	044 803 8300	044 873 2253
Overberg Onderwysdistrik	Posbus 588, Swellendam 6740	028 214 7300	028 214 7400
Weskus Onderwysdistrik	Privaat sak X3026, Paarl 7620	021 860 1200	021 860 1231

#### WKOD-inbelsentrums:

Personeel- en finansiële navrae 0861 923 322; Veilige Skole: 0800 45 46 47

**Webwerf:** WKOD-aanlyn <http://wced.school.za>

**E-poslys:** WKODNuus <http://list.pgwc.gov.za/mailman/listinfo/wcednews>.

#### Twitter (mikro-webjoernaal)

WKODNuus <http://twitter.com/wcednews> (vir twiete oor onderwysverwante nuus);

WKODLeer <http://twitter.com/wcedlearn> (vir onderwysverwante twiete)

#### Tumblr (webjoernaal)

WKOD/Nuus/Tuisblad <http://wcednewshome.tumblr.com/> ; WKODNuus <http://wcednews.tumblr.com/>

#### Posterous (webjoernaal)

WKODNuus <http://posterous.com/wcednews>

## 2. Lys van afkortings/akronieme

ACE: Gevorderde Onderwysertifikaat	NSVP: Nasionale Skoolvoedingsprogram
AOO: Algemene Onderwys en Opleiding	OBIS: Onderwysbestuursinligtingstelsel
CEI: Sentrum vir e-Innovasie	OHSA: Wet op Beroepsgesondheid en -veiligheid
CEM: Raad van Onderwysministers	OIB: Ondernemingsinhoudbestuur
DBIS: Distrikbestuursinligtingstelsel	OIT: Onderwysinfrastruktuurstoelae
DBO: Departement van Basiese Onderwys	OOV: Onderwys en Opleiding vir Volwassenes
DHET: Departement van Hoër Onderwys en Opleiding	PFMA: Wet op Openbare Finansiële Bestuur
DOCS: Departement van Gemeenskaps-veiligheid	PILIR: Beleid oor onbevoegdheidsverlof en aftrede weens swak gesondheid
DotP: Departement van die Premier	PPA: Programprestasie-aanwyser
EE: Billike Indiensneming	PPM: Programprestasiemaatstaf
GGBS: Geïntegreerde Gehaltebestuurstelsel	PPV: Publieke-private vennootskap
GLS: Gemeenskapsleersentrum	SACE: Suid-Afrikaanse Raad vir Opvoeders
HOI: Hoër Onderwysinstelling	SAPD: Suid-Afrikaanse Polisie diens
HSE: Heelskoolevaluering	SAQA: Suid-Afrikaanse Kwalifikasie-owerheid
IBB: Institusionele Bestuur en Beheer	SASA: Suid-Afrikaanse Skolewet
IBS: Inligtingbestuurstelsel	SASAMS: Skooladministrasie-en-bestuurstelsel
IKT: Inligting-en-kommunikasietegnologie	SBL: Skoolbeheerliggaam
KABV: Kurrikulum- en Assesserings-beleidsverklaring	SBS: Skoolbestuursplan
KB: Kennisbestuur	SETA: Sektorale Onderwys- en Opleidings-owerheid
KOLI: Kaapse Onderrig en Leierskapinstituut	SITA: Staatsagentskap vir Inligtings-tegnologie
LOOM: Leer-en-onderrigondersteunings-materiaal	SOBIS: Sentrale Onderwysbestuurs-inligtingstelsel
LSOB: Leerders met Spesiale Onderwys-behoeftes	SPMDS: Prestasiebestuur- en ontwikkelingstelsel vir personeel
MH: Menslike Hulpbronne	SVP: Skoolverbeteringsplan
MTUR: Mediumtermyn-Uitgaweraamwerk	UOWP: Uitgebreide Openbare Werkeprogram
NK(B): Nasionale Kurrikulum (Beroepsgerig)	VKO: Vroeëkindontwikkeling
NKR: Nasionale Kwalifikasieraamwerk	VOO: Verdere Onderwys en Opleiding
NKV: Nasionale Kurrikulumverklaring	VRL: Verteenwoordigende Raad van Leerders
NPDE: Nasionale Professionele Onderwys-diploma	WWP: Werknemerwelstandsprogram
NRO: Nieregeringsorganisasie	
NSS: Nasionale Senior Sertifikaat	

### 3. Strategiese oorsig

#### 3.1. Visie

Om geleenthede vir almal deur verbeterde onderwysuitkomste te skep.

Daar word deur drie oorkoepelende doelwitte hieraan uiting gegee:

1. Verbeterde taal en wiskunde in laerskole
2. Hoër aantal en gehalte van geslaagdes in die Nasionale Senior Sertifikaat
3. Vermindering in aantal onderpresterende skole

#### 3.2. Missie

Om gehalte-onderwys aan alle leerders in die provinsie deur die volgende te verskaf:

- Oorhoofse beplanning vir, en bestuur van, die onderwysstelsel
- Onderwys in openbare gewone skole
- Ondersteuning aan onafhanklike skole
- Onderwys in openbare spesiale skole
- Verdere Onderwys en Opleiding (VOO) by openbare VOO-kolleges
- Onderwys en Opleiding vir Volwassenes (OOV) in gemeenskapsleersentrums
- Vroeëkindontwikkeling (VKO) in Graad R
- Opleidingsgeleenthede vir onderwysers en nie-onderwysers
- 'n Getekende voedselprogram en ander maatreëls vir armoedeverligting en veiligheid
- Steun aan onderwysers deur die voorsiening van basiese diensvoorwaardes, aansporings en 'n werknemerwelstandsprogram

#### 3.3. Waardes

- Die allergrootste belang van die leerder
- Die waardes van die Suid-Afrikaanse Grondwet en Handves van Regte
- Uitnemendheid deur die voorsiening en ondersteuning van 'n toegeruste, positiewe en florerende onderwyskorps wat professioneel en toegewyd is
- Aanspreeklikheid en deursigtigheid
- Integriteit en uitnemendheid in administratiewe en steunfunksies

#### 3.4. Strategiese uitkomsgeoriënteerde doelwitte

Strategiese Uitkoms-georiënteerde Doelwit 1	Verbeterde Taal en Wiskunde in laerskole
Doelwitverklaring	Prestasie in Taal en Wiskunde moet verbeter sodat leerders teen 2014 soos volg volgens ouderdomsnorme verbeter: Graad 3: Taal: 40% van leerders en Wiskunde: 60% van leerders. Graad 6: Taal: 40% van leerders en Wiskunde: 50% van leerders. Graad 9: Taal: 55% van leerders en Wiskunde: 20% van leerders. Uitslae sal deur middel van jaarlikse toetsing gemonitor word en intervensies sal dienoreenkomstig aangepas word.

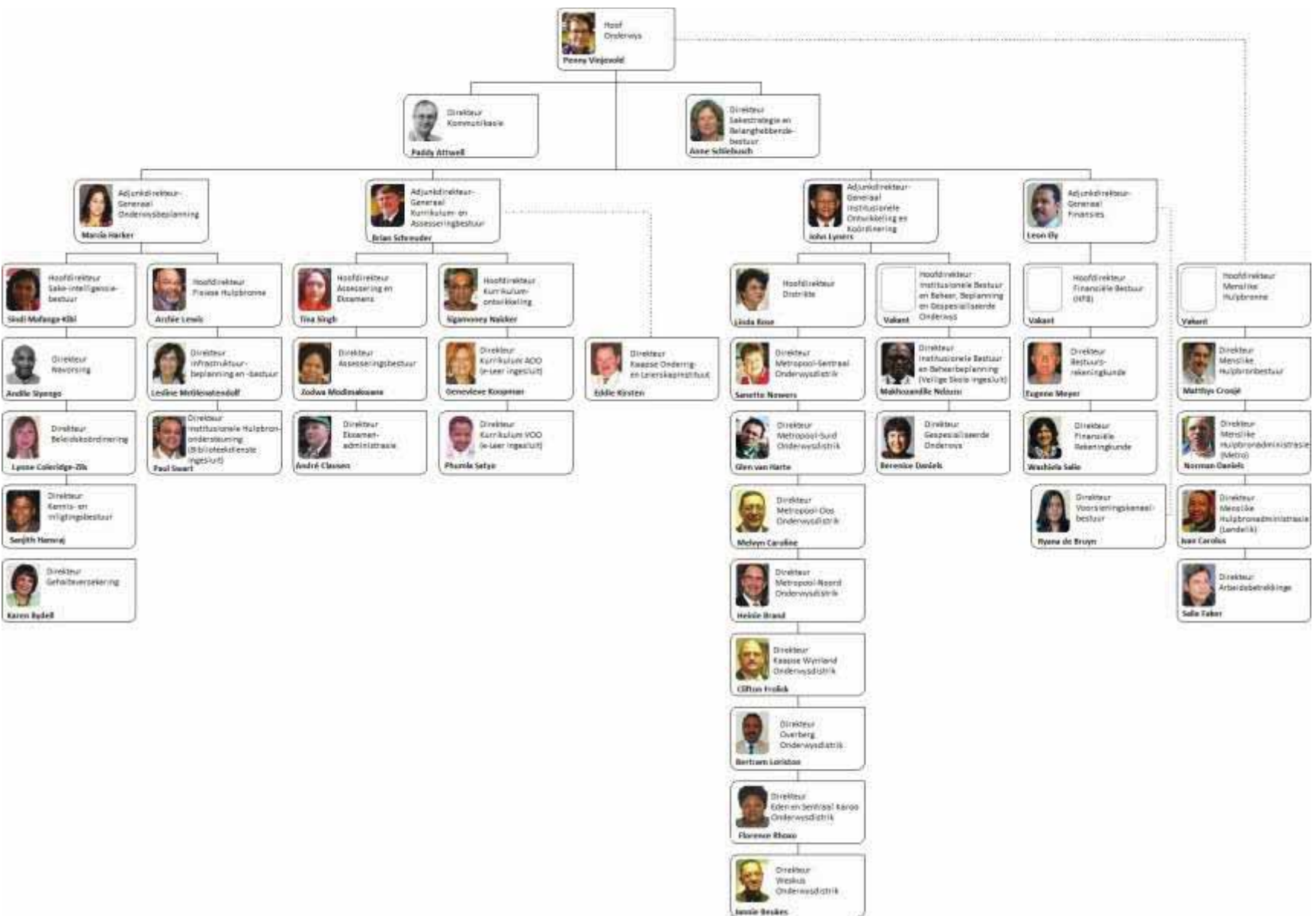
<b>Strategiese Uitkoms-georiënteerde Doelwit 2</b>	<b>Hoër aantal en gehalte van geslaagdes in die Nasionale Senior Sertifikaat</b>
<b>Doelwitverklaring</b>	Om die aantal leerders wat die NSS slaag deur die voorsiening van handboeke, opleiding, bestuur en ondersteuning van onderwysers te verbeter. Die teikens vir 2014 is 43 000 leerders wat die NSS slaag en 17 500 wat met toegang tot B-graad-studies slaag; 11 000 leerders wat Wiskunde slaag en 8 000 wat Natuurwetenskap slaag.
<b>Strategiese Uitkoms-georiënteerde Doelwit 3</b>	<b>Vermindering in aantal onderpresterende skole</b>
<b>Doelwitverklaring</b>	Afname in onderprestasië in die Nasionale Senior Sertifikaat in hoërskole: dat geen skole 'n slaagsyfer van <60% teen 2014 het nie. Afname in onderprestasië in ander grade, soos gemeet deur die Jaarlikse Nasionale Assesserings vir Graad 1 – 6 en 9 en die WKOD-toetse vir Graad 3, 6 en 9.

#### 4. Wetgewende en ander mandate

Die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996 (Wet 108 van 1996)  
 Die Grondwet van die Wes-Kaap Provinsie, 1998 (Wet 1 van 1998)  
 Die Wes-Kaapse Wet op Provinsiale Skoolonderwys, 1997 (Wet 12 van 1997)  
 Die Suid-Afrikaanse Skolewet (SASA), 1996 (Wet 84 van 1996)  
 Die Wet op die Nasionale Onderwysbeleid (NEPA), 1996 (Wet 27 van 1996)  
 Die Wet op Verdere Onderwys- en Opleidingskolleges, 1998 (Wet 16 van 2006)  
 Die Wet op die Gehalteversekering van Algemene en Verdere Onderwys en Opleiding, 2001 (Wet 58 van 2001)  
 Die Wet op die Indiënsneming van Opvoeders, 1998 (Wet 76 van 1998)  
 Die Wet op Openbare Finansiële Bestuur, 1999 (Wet 1 van 1999)  
 Die Wet op Munisipale Finansiële Bestuur, 2003 (Wet 56 van 2003)  
 Die Wet op die Jaarlikse Verdeling van Inkomste, 2012 (Wet 5 van 2012)  
 Die Staatsdienswet, 1994 (Proklamasie 103 van 1994)  
 Die Wet op die Suid-Afrikaanse Kwalifikasie-owerheid, 1995 (Wet 58 van 1995)  
 Die Wet op die Suid-Afrikaanse Raad vir Opvoeders, 2000 (Wet 31 van 2000)  
 Die Wet op Basiese Onderwys en Opleiding vir Volwassenes, 2000 (Wet 52 van 2000)



## Organisatoriese struktuur



## **6. Entiteite wat aan die Minister rapporteer**

Nie van toepassing nie

## **7. Voorwoord deur die Minister van Onderwys, Wes-Kaap**



Die 2012/13 finansiële jaar was 'n produktiewe jaar vir hierdie regering.

Die WKOD het in vorige jare die fondament verstewig om die doelwitte te bereik wat in ons Strategiese Plan uiteengesit is, naamlik om die gehalte van onderwys en leerderuitkomste in die Wes-Kaap te verbeter.

Ons het in 2012/13 op hierdie fondament voortgebou en spesifiek op ons meer behoeftige skole gefokus en om die werwing, keuring en vulling van opvoeder- en die skoolhoofposte te verbeter. Die WKOD het ook verdere verbeterings in die monitering van skole, aanspreeklikheid en nakoming bewerkstellig.

Ter ondersteuning van ons skole wat minder gegoede leerders bedien, het die WKOD addisionele befondsing goedgekeur, insluitend die gelykmaking van die per-leerder bedrae aan geen-fooi-skole en 'n toename in per-leerder bedrae aan meer as 300 fooi-betalende skole. Die WKOD het ook meer as R30 miljoen aan ons fooi-betalende skole betaal as vergoeding vir vrystelling van skoolgeld wat in 2011 aan leerders toegestaan is en het 'n loodsprojek ingestel om ontbyt te bedien aan leerders by skole wat aan die voedingskema deelneem.

Die voortgesette verbintenis tot die ondersteuning van minder gegoede gemeenskappe is sonder twyfel.

Die WKOD het 'n nuwe aanlyn e-werwingstelsel bekendgestel, wat dit soveel makliker vir onderwysers sal maak om vir poste in die provinsie aansoek te doen. 'n Nuwe stelsel vir die vulling van skoolhoofposte is ook goedgekeur. Dit is daarop gemik om te verseker dat hierdie poste, soos en wanneer benodig, so vinnig as moontlik gevul word.

Ten einde monitering, aanspreeklikheid en nakoming te verbeter, het die WKOD die aanlyn-skoolverbeteringsplan (SVP) geskep – 'n aanlyn-bestuursinstrument wat vereis dat elke skoolhoof 'n stel skoolgebaseerde inligting indien en bywerk wat vir doeltreffende beplanningsdoeleindes aangewend kan word. Skole is versoek om teikens vir die Graad 3, 6 en 9 geletterdheid- en gesyferdheidstoetse en die Nasionale Senior Sertifikaat (NSS) te stel om aanspreeklikheid te versterk.

Die WKOD het ook 'n nuwe elektroniese instrument vir die verbetering van infrastruktuurbeplanning vir onderwys in die Wes-Kaap ontwikkel, naamlik die Geografiese Inligtingstelsel (GIS) vir Infrastruktuurbeplanning. Dit voorsien nou aan die

WKOD waardevolle inligting waarop toekomstige belegging in en besluite oor infrastruktuur gegrond kan word.

Ek was baie opgewonde om die verbintenis wat ek aan die begin van die finansiële jaar gemaak het, naamlik om aan elke skoolhoof 'n persoonlike rekenaar te verskaf, te kon nakom. 1 500 tablette is in Desember versprei om die wyse waarop ons met ons skoolhoofde kommunikeer en hulle ondersteun, te verbeter.

Een van die belangrikste hoogtepunte van 2012/13 was die prestasie van leerders in die 2012 NSS-eksamens en die 2012 Graad 3, 6 en 9 sistemiese toetse. Ons kandidate het in die NSS 'n aantal rekords gebreek, soos die toename in die aantal kandidate wat die NSS-eksamen geskryf en geslaag het; toename in die aantal kandidate wat toegang tot Baccalaureus-graadstudie verwerf het; en toename in die aantal kandidate wat wiskunde en wetenskap geslaag het. Ons was veral in ons skik om die aantal onderpresterende skole in hierdie provinsie te verminder.

Op die gebied van sistemiese toetsing, was ons verheug dat daar verbeterings was in elke graad wat vir taal en wiskunde getoets is. Ons was ook verheug dat elkeen van ons onderwysdistrikte verbeterings in elke vak in elke graad getoon het.

Hierdie uitslae, asook ander aanwysers, is 'n bewys van die WKOD se sukses om 'n geleidelik rypwordende skoolstelsel te vestig – 'n stelsel wat in vorige jare positief op 'n aantal verbeterings in die stelsel gereageer het.

Ons beplan om in die 2013/14 finansiële jaar hierdie strategieë te versterk om groter stabiliteit in die stelsel te verseker, sodat ons uitvoering kan gee aan ons verbintenis om die lewens van daardie allerbelangrike mense – die leerders – te verbeter.

Hierdie verbeteringe sal verdere strategieë insluit om leerderprestasie te bevorder, veral in wiskunde en tale, en om bykomende ondersteuning aan skole te bied. Die WKOD sal voortgaan om die opleiding en ontwikkeling van opvoeders en die reaktiwiteit en doeltreffendheid van die WKOD te beklemtoon. Ons sal ook die derde en finale fase van ons plan met handboeke uitrol en begin om oor die volgende drie jaar ons nuwe infrastruktuurplan te implementeer, naamlik die voltooiing van 26 nuwe skole, 46 vervangingskole, vyf projekte vir vervangingsklaskamers en 124 Graad R-klaskamers.

2013/14 sal weer 'n opwindende jaar vir hierdie regering wees en ons sien uit daarna om onderwys “beter tesame” te maak en om onderwysuitkomstes én die stelsel in die jare vorentoe te versterk.

Donald Grant  
Minister van Onderwys  
Wes-Kaap  
31 Mei 2013



## 8. Oorsig van die Rekenpligtige Beampte



Die Wes-Kaap Onderwysdepartement is verantwoordelik vir agt programme. Die programme is daarop gerig om 'n spektrum van leerbehoefte te behandel: leerders in openbare skole; leerders in onafhanklike skole; leerders met spesiale behoeftes; leerders in VKO-sentrums en studente by VOO-kolleges en BOOV-sentrums. Hierdie 2012/13 Jaarverslag verskaf besonderhede oor die prestasies en uitdagings wat in elk van hierdie opvoedkundige programme ervaar is.

Die WKOD het ten doel om sy menslike en finansiële hulpbronne te rig op die skole, onderwysers en leerders wat ondersteuning die meeste nodig het. Hierdie hulpbronne word noukeurig oorweeg met betrekking tot die impak wat dit op die leerervaring en sukses van ons kinders en studente het en die toekenning van hulpbronne word deur 'n sterk stel data en ontleding ingelig. Die SOBIS-stelsel, in die besonder, stel die WKOD in staat om leerdergetalle, afwesigheid en leerderprestasie asook ander belangrike aanwysers na te spoor. 'n Ander instrument wat daarin geslaag het om die WKOD in te lig oor die aard en ligging van ondersteuning wat nodig is, is die skoolverbeteringsplan (SVP). Daar is van alle skole verwag om in 2012 en 2013 aanlyn-SVP's te ontwikkel, wat kwartaalliks gemonitor is.

Ondersteuning is in 2012/13 veral op die volgende gebiede gegee:

*Sterker prosesse en vereistes vir die aanstelling van skoolhoofde en adjunkhoofde.*

117 skoolhoofde en 128 adjunkhoofde is in 2012/13 deur die WKOD aangestel. Ons boodskap aan beheerliggame was om te verseker dat ten minste drie instrumente vir werwing gebruik word (onderhoud, voorlegging, geskrewe oefening, verwysings) en dat die voorgenome kandidaat bewys moet lewer van sy of haar vermoë om die akademiese prestasie van die skool te verbeter.

Die WKOD het in 2013 'n aanlyn-aansoekstelsel vir vakante poste bekendgestel. Dit het gemengde sukses behaal. Die WKOD sal voortgaan om oor die volgende twee jaar alle werwing- en keuringsprosesse te versterk.

*Onderwyseropleidingsprogramme*

Alle onderwysers in Graad 4-6 en Graad 11 het opleiding in KABV ontvang. Die KOLI en distrikskantore het 'n reeks opleidingsprogramme wat gepas vir die doel is, aangebied. Onderwysers in Graad 7-9 en Graad 12 sal in die volgende finansiële jaar KABV-opleiding ontvang en die kort kursusse wat aangebied word, sal op taal, wiskunde en inligtingstechnologie fokus.

*Handboeke en lesers*

Alle leerders in Graad 4-6 en Graad 11 het handboeke vir elke vak ontvang en skole het hulle norme en standaarde gebruik om boeke vir die ander grade aan te koop. Leerders in Graad 7-9 en Graad 12 sal in die volgende finansiële jaar handboeke vir elke vak ontvang.

Ons fokus in 2012 het ook na die **benutting** van handboeke verskuif en ons eie skoolbesoeke en die NOEOE-verslag oor die Weskus- en Noord-distrikte het bevredigende vordering in die benutting van handboeke en werkboeke getoon.

#### *Infrastruktuur*

Die WKOD het in die finansiële jaar nog skole gebou, klaskamers by bestaande skole opgerig en skole vervang wat van ongeskikte materiaal gebou was. Daar was 'n beskeie belegging in onderhoud, maar die agterstand in onderhoud is enorm. Meer fondse en innoverende projekte in 2013/14 sal poog om die agterstand in te haal. Die WKOD het ook 'n omvattende oefening onderneem met die telling van en toekenning van strepieskodes aan mobiele eenhede by alle skole in die provinsie.

#### *Die WKOD voorsien 'n verskeidenheid van ondersteuning aan kwesbare leerders.*

Hierdie dienste behels maatskaplike werk en sielkundige ondersteuning; 'n reeks intervensies vir leerondersteuning en spesiale behoeftes; die voeding van meer as 400 000 leerders; vervoer vir meer as 50 000 leerders; en veiligheid- en sekuriteits-maatreëls by 296 skole. Die probleme waarvoor ons leerders te staan kom, verg 'n hele-gemeenskap-benadering en dus werk ons saam met susterdepartemente, nie-regeringsorganisasies, universiteite, skoolhoofde, onderwysersvakbonde en skoolbeheerliggame om hierdie probleme aan te pak.

PA Vinjevold

Superintendent-Generaal van Onderwys

31 Mei 2013



## Deel B

# **Prestasie-ingligting**

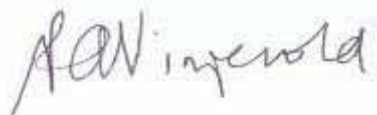
## **1. Verklaring van verantwoordelikheid vir prestasie-inligting**

### **Verklaring van verantwoordelikheid vir prestasie-inligting vir die jaar geëindig 31 Maart 2013**

Die Rekenpligtige Beampte is verantwoordelik vir die voorbereiding van die departement se prestasie-inligting en vir die menings wat in hierdie inligting gestel word.

Die Rekenpligtige Beampte is verantwoordelik vir die daarstelling en implementering van 'n stelsel van interne kontrole wat ontwerp is om redelike versekering oor die integriteit en betroubaarheid van prestasie-inligting te verskaf.

Na my mening is die prestasie-inligting 'n billike weerspieëling van die prestasie-inligting van die departement vir die finansiële jaar geëindig 31 Maart 2013.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'PA Vinjevold', is written over a light blue rectangular background.

**Naam: PA Vinjevold**  
**Rekenpligtige Beampte**  
**Datum: 31 Mei 2013**

## 2. Ouditeur-Generaal se verslag oor voorafbepaalde doelwitte

Die OGSA voer tans die nodige auditprosedures op die prestasie-inligting uit om redelike versekering in die vorm van 'n auditbevinding te gee. Die auditbevinding oor die prestasie teenoor voorafbepaalde doelwitte is by die verslag aan bestuur ingesluit, met wesenlike bevindinge wat onder die opskrif van voorafbepaalde doelwitte in die verslag oor ander regs- en regulatoriese vereistes van die ouditeur se verslag gerapporteer word.

Verwys na bladsy 172 van die verslag van die Ouditeur-Generaal, gepubliseer as Deel E: Finansiële inligting.

## 3. Oorsig van departementele prestasie

### 3.1. Diensleweringssomgewing

Die Suid-Afrikaanse onderwyssektorplan is in die *Aksieplan 2014 vir Skoolonderwys tot 2025* vervat. Die plan bestaan uit 27 doelwitte. Die eerste 13 handel oor leeruitkomste en die ander 14 doelwitte handel oor hoe hierdie leeruitkomste bereik kan word.

Die aanspreeklikheidstelsel eie aan hierdie plan is gekoppel aan die Suid-Afrikaanse onderwys**doelwitte**, die **aanwysers** daarvoor en aan die **teikens** en **mylpale** daarvan. Die aantal doelwitte is beperk; die aanwysers word duidelik gestel en is meetbaar. Die teikens moet "haalbaar" wees en behoort daarop gemik te wees om onderwysuitkomste toenemend te verbeter. Dit word per provinsie verdeel en moet nie as 'n plafon beskou word nie. Terwyl nasionale teikens oor die langtermyn gestel is, tot en met 2025, fokus mylpale oor die algemeen op gewenste prestasie oor die korttermyn (tot vyf jaar in die toekoms). Mylpale is vir doelwitte 1 – 13 gestel, maar is nie vir doelwitte 14 tot 27 gestel nie, wat gaan oor hoe die leeruitkomste bereik moet word nie.

Die Leweringsooreenkoms is 'n onderhandelde handves wat in 2010 voltooi en onder andere deur die President, die Minister van Basiese Onderwys en die provinsiale LUR'e onderteken is. Die 27 doelwitte word hieronder gelys. Die **vyf prioriteitsdoelwitte** van die Leweringsooreenkoms vir die tydperk tot en met 2014 is in vet letters gedruk.

Die doelwitte vir **leeruitkomste** is:

- 1 ►** Verhoog die aantal leerders in Graad 3 wat teen die einde van die jaar die minimum bevoegdhede in taal en gesyferdheid vir Graad 3 bemeester het.
- 2 ►** Verhoog die aantal leerders in Graad 6 wat teen die einde van die jaar die minimum bevoegdhede in taal en wiskunde vir Graad 6 bemeester het.
- 3 ►** Verhoog die aantal leerders in Graad 9 wat teen die einde van die jaar die minimum bevoegdhede in taal en wiskunde vir Graad 9 bemeester het.
- 4 ►** Verhoog die aantal Graad 12-leerders wat in aanmerking kom vir 'n Baccalaureus-program op universiteit.
- 5 ►** Verhoog die aantal Graad 12-leerders wat wiskunde slaag.



Die doelwitte vir **leeruitkomste** (vervolg):

- 6 ► Verhoog die aantal Graad 12-leerders wat *natuurwetenskap* slaag.
- 7 ► Verbeter die gemiddelde prestasie van *Graad 6*-leerders in *tale*.
- 8 ► Verbeter die gemiddelde prestasie van *Graad 6*-leerders in *wiskunde*.
- 9 ► Verbeter die gemiddelde prestasie van *Graad 8*-leerders in *wiskunde*.
- 10 ► Verseker dat alle kinders by 'n skool ingeskryf is tot ten minste die jaar waarin hulle 15 word.
- 11 ► **Verbeter kinders se toegang tot gehalte-vroeëkindontwikkeling (VKO) onder Graad 1.**
- 12 ► Verbeter die graadvordering van leerders vanaf Graad 1 tot 9.
- 13 ► Verbeter die toegang van jeugdiges tot Verdere Onderwys en Opleiding na Graad 9.

Die doelwitte vir **hoe** die leeruitkomste bereik sal word, is:

- 14 ► Lok in elke jaar 'n nuwe groep jong, gemotiveerde en toepaslik opgeleide onderwysers na die onderwysberoep.
- 15 ► Verseker dat die beskikbaarheid en benutting van onderwysers van so 'n aard is dat uitermatig groot klasse vermy word.
- 16 ► **Verbeter die professionalisme, onderrigvaardighede, vakkennis en rekenaar-geletterdheid van onderwysers dwarsdeur hulle loopbaan.**
- 17 ► Streef na 'n onderwyswerksmag wat gesond is en 'n sin van werksbevrediging geniet.
- 18 ► Verseker dat leerders al die onderwerpe en vaardighede dek wat hulle in hul huidige skooljaar behoort te dek.
- 19 ► **Verseker dat elke leerder toegang het tot die minimum stel handboeke en werkboeke wat ingevolge nasionale beleid benodig word.**
- 20 ► Bevorder leerders se toegang tot 'n wye reeks media, insluitende rekenaars, wat hulle opvoeding verryk.
- 21 ► **Verseker dat die basiese jaarlikse bestuursprosesse in alle skole in die land plaasvind op 'n manier wat tot 'n funksionele skoolomgewing bydra.**
- 22 ► Verbeter ouers en die gemeenskap se deelname aan die beheer van skole, deels deur toegang tot belangrike inligting via die e-Onderwysstrategie.
- 23 ► Verseker dat alle skole befonds word op ten minste die minimum per-leerder-vlak wat nasionaal bepaal word en dat fondse deursigtig en doeltreffend aangewend word.
- 24 ► Verseker dat die fisiese infrastruktuur en omgewing van elke skool leerders aanspoor om skool toe te gaan om te leer en vir onderwysers om te onderrig.
- 25 ► Gebruik skole as 'n voertuig vir die bevordering van toegang tot 'n reeks openbare dienste onder leerders, soos byvoorbeeld gesondheid, armoedeverligting, psigososiale ondersteuning, sport en kultuur.
- 26 ► Verhoog die aantal skole wat die inklusiewe onderwysbeleid doeltreffend implementeer en toegang het tot sentrums wat deskundige dienste bied.
- 27 ► **Verbeter die gereeldheid en gehalte van die monitering en steundienste wat deur distrikskantore aan skole voorsien word, deels deur beter benutting van e-Onderwys.**

Die punte wat die WKOD vir die aanwysers gekoppel aan die nasionale doelwitte behaal het, word in Bylae A verskaf.

Die Provinsiale Strategiese Doelwit 2, wat in November 2009 voor die bekendstelling van die nasionale plan gepubliseer is, bevat baie van die aanwysers in daardie dokument. Die provinsiale plan verklaar dat die Wes-Kaapse Regering die lewenskanse van al sy kinders deur die voorsiening van gehalte-onderwys sal verbeter. Vir hierdie doel sal alle kinders vir so lank as moontlik op skool bly en optimale uitslae behaal. In die besonder, sal die fokus in die tydperk 2010 tot 2019 op die verbetering van die lees-, skryf- en rekenvermoëns van leerders wees. Die tydperk 2010 tot 2014 sal die grondslag vir hierdie verbeterings lê. Die provinsie se kinders sal in die tydperk 2014–2019 die vrugte pluk van 'n stelsel wat ontwerp en bestuur is om die gestelde teikens te bereik.

Die Jaarlikse Prestasieplan vir 2012/13 het vyf belangrike fokusareas geïdentifiseer. Die eerste vier was dié wat op nasionale vlak geïdentifiseer is: i) Tekste, insluitende die nasionale werkboeke; ii) Kurrikulum-versterkende maatreëls ter ondersteuning van die Kurrikulum- en Assesseringsbeleidsverklaring (KABV); iii) Jaarlikse Nasionale Assesserings; iv) Infrastruktuur; en v) Stelsels en ondersteuning vir verbeterde leeruitkomste. Vordering met punte i) – iii) word onder Program 2 gerapporteer. Vordering met infrastruktuur word onder punt 6.8. "Kapitale belegging, onderhoud en batebestuursplan" bespreek en stelsels en ondersteuning word onder Program 1 en Program 2 bespreek.

2012/13 was oor die algemeen 'n stabiele tydperk vir arbeid. Dit het die WKOD in staat gestel om op sy belangrikste werk – die verbetering van onderwysuitkomste – te fokus. Menslike en finansiële hulpbronne en alle intervensies is toegespits op die skole wat ondersteuning die meeste nodig gehad het.

Geweld, misdaad en sosio-ekonomiese toestande stel volgehoue eise aan skole, skoolonderwys en die WKOD.

### **3.2. Diensleweringverbeteringsplan**

Die departement het 'n diensleweringverbeteringsplan voltooi. Onderstaande tabelle toon die diensleweringplan en prestasies tot hede.

**Tabel: Hoofdienste en diensstandaarde voorsien kragtens die diensleweringplan, 1 April 2012 tot 31 Maart 2013**

Hoofdienste	Werklike kliënte	Potensiële kliënte	Standaard van diens	Werklike prestasie teenoor standaarde
Voorsien telefoniese toegang tot inligting en advies, hoofsaaklik oor diensvoordele en salaris-aangeleenthede, via 'n inbelsentrum	a) 40 310 werknemers van die WKOD (31 800 opvoeders en 8 500 staats-amptenare)	Soos gelys	<ul style="list-style-type: none"> <li>a) Inbelsentrum hanteer 144 000 oproepe per jaar</li> <li>b) Verminder die koers van die aantal "uitgesakte" oproepe na 10%</li> <li>c) 96% van alle navrae word met die eerste oproep afgehandel</li> <li>d) 4% (480) verwys na agterkantore vir opvolg via e-pos</li> <li>e) Volle implementering van die nasporingstelsel vir navrae wat opgevolg moet word</li> <li>f) Hoofdirektorate vir Interne Menslike Kapitaalbestuur (IMKB) en Finansiële Bestuur (FB) sal stelsel vir vinnige oplossing van geëskaleerde navrae ten volle implementeer (480)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>a) Inbelsentrum het 118 046 oproepe opgeteken</li> <li>b) Uitsakkoers vir hierdie tydperk was 13.2% as gevolg van die opgradering van toerusting gedurende die finansiële jaar</li> <li>c) 95.9% van alle navrae met die eerste oproep afgehandel</li> <li>d) 1.1% (1 249) verwys na agterkantoor vir opvolg via IBS en 'n verdere 3% via e -pos</li> <li>e) Nasporningsprosedures het IBS, e-pos, kontrolelyste en regstreekse interaksie met die agterkantoor ingesluit</li> <li>f) Kliëntediens en multifunksionele spanbestuurders skakel met mekaar om gevalle op te los, met die hulp van personeel soos benodig. Finansiële bestuur het 'n "agterkantoor"-skakelbeampte aangestel om geëskaleerde navrae te hanteer</li> </ul>
Voorsien toegang tot inligting aan die WKOD se kliënte	<ul style="list-style-type: none"> <li>a) ± 40 310 werknemers van die WKOD</li> <li>b) ± 950 000 leerders en hul ouers</li> <li>c) Skoolbeheerliggame vir ± 1 500 skole</li> <li>d) ± 203 onafhanklike skole</li> <li>e) 13 provinsiale departemente en vier wat regstreeks aan nasionale departement gekoppel is</li> </ul>	Soos gelys	<ul style="list-style-type: none"> <li>a) ± 500 skriftelike korrespondensie wat twee keer daaglik by drie verskillende posbusse ontvang word, ± 40 fakse wat daaglik via die faksmasjien ontvang word en verdere vermindering van klagtes oor vermiste dokumente</li> <li>b) Ses omsendbriewe en notules daaglik ontvang vir verspreiding aan skole via elektroniese omsendbriefstelsel</li> <li>c) Effektiewe gebruik van die IBS- en J-naspoorstelsel deur 1 200 hoofkantoor- en distriksamptenare</li> <li>d) Volle implementering van ECM e-liassering-oplossing (dokument-skanderingstelsel) by onderwys-distrikskantore</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>a) ± 650 skriftelike korrespondensie twee keer daaglik by drie posbusse ontvang, ± 60 fakse daaglik via die faksmasjien ontvang; dit word aan amptenare nie laer nie as adjunkdirekteur gestuur om die voorkoms van vermiste dokumente te voorkom</li> <li>b) ± drie omsendbriewe en/of notules word aan 1 458 openbare gewone skole, 203 onafhanklike skole, 74 skole vir gespesialiseerde onderwys en 8 000 amptenare via die elektroniese omsendbriefstelsel versprei</li> <li>c) Die transversale IBS- en J-nasporingstelsel is opgegradeer en toeganklik vir alle hoofkantoor- en distriksamptenare wat toegang tot die Internet het. 1 100 amptenare het tans toegangsregte tot die nuwe transversale stelsels</li> <li>d) Die implementering van die WKOD se ECM/e-liassering is uitgestel en het nou 'n transversale projek geword wat deur die Sentrum vir e-Innovasie van die Departement van die Premier vir implementering gekoördineer sal word</li> </ul>

**Tabel: Konsultasiereëlings met kliënte, 1 April 2012 tot 31 Maart 2013<sup>1</sup>**

Soort reëling	Werklike prestasies
<p><u>Voorsien telefoniese toegang tot inligting en advies, hoofsaaklik oor diensvoordele en salaris-aangeleenthede, via 'n inbelsentrum</u></p> <p>a) Die Direktoraat Interne Menslike Kapitaal-administrasie hou padskoue in distrikte om MHB-kwessies te bespreek – die dienste wat deur die inbelsentrum aangebied word, word ook by hierdie padskoue ingesluit</p> <p>b) Brosjures/pamflette. Verbeter reeks pamflette (spesifiek wat menslike hulpbronne betref)</p> <p>c) Vennootskap-opleiding tussen voorkantoor en agterkantoor</p> <p>d) Verdere uitbreiding van bestuursvergaderings tussen direktorate: kommunikasie, MH-administrasie, MH-bestuur en finansiële administrasie</p> <p>e) Toegewyde jaarlikse vraelys aan kliënte oor die huidige standaard en moontlike verbeterings</p>	<p>a) Lede van middelbestuursdienste (MMS) van die Hoofdirektoraat Menslike Hulpbronne woon op 'n behoeftegrondslag distriksbestuursvergaderings by om die onderskeie kantore oor MH-verwante aangeleenthede op hoogte te bring of in te lig</p> <p>b) Geen nuwe brosjures/pamflette oor spesifieke MH-kwessies is gedurende die finansiële jaar versprei nie. 24 omsendbriewe of notules oor MH en boodskappe is gereeld elektronies via die aanlyn Menslike Kapitaal Verlofbestuurstelsel uitgestuur</p> <p>c) Personeel in die voorkantoor ontvang een-op-een-opleiding van kollegas, maar gekombineerde opleiding met personeel van die agterkantoor oor belangrike verskuiwings in beleid</p> <p>d) Weeklikse vergaderings van kliëntedienspersoneel en maandelikse vergaderings tussen MH-bestuur, MH-administrasie, finansiële administrasie en kliëntediens</p> <p>e) Gedurende die 2012 Kliëntetevredenheidsopname, het 84% van die respondente die dienste van die inbelsentrum as bevredigend tot goed geskat</p>
<p><u>Voorsien toegang tot inligting aan die WKOD se kliënte</u></p> <p>a) Kliëntetevredenheidsopname lig die departement in oor die persepsie van dienslewering (direktorate evalueer die reaksie om dienslewering te verbeter)</p> <p>b) Omsendbriewe, bestuursnotules en kennisgewings</p>	<p>a) Die 2012 Kliëntetevredenheidsopname het bevind dat dienslewering deur hoofkantoor en distrikskantore oor die algemeen verbeter het. Direktorate met 'n persepsie van swak dienslewering word oor die bevindinge ingelig en is daarvoor verantwoordelik om die vlakke van dienslewering te verbeter</p> <p>b) WKOD-omsendbriewe, bestuursnotules en kennisgewings word in drie tale via e-pos na 1 458 openbare gewone skole, 203 onafhanklike skole en 74 skole vir gespesialiseerde onderwys en ongeveer 8 000 amptenare versprei en word ook op die WKOD-webwerf geplaas</p>

**Tabel: Strategie oor toegang tot dienslewering, 1 April 2012 tot 31 Maart 2013**

Strategie oor toegang	Werklike prestasies
<p><u>Voorsien telefoniese toegang tot inligting en advies, hoofsaaklik oor diensvoordele en salaris-aangeleenthede, via 'n inbelsentrum</u></p> <p>a) Tweede verdieping, Grand Central-gebou (via telefoon/professionele inbelsentrum)</p> <p>b) Na-ure opname van navrae</p>	<p>a) Die WKOD se skakelbord word gedurende kantoorure bedryf: Maandag tot Vrydag 07:30 – 16:00 en die WKOD se inbelsentrum en Veilige Skole-inbelsentrum word vanaf 07:00 – 17:00, Maandag tot Vrydag, bedryf.</p> <p>b) Na-ure opname van navrae na die inbelsentrum word gedoen.</p>

<sup>1</sup> Let daarop dat die “werklike kliënte” en “potensiële kliënte” in hierdie tabel as “hoofdienste en diensstandaarde voorsien kragtens die diensleweringsplan, 1 April 2012 tot 31 Maart 2013” in die tabel hierbo gelys is

Strategie oor toegang	Werklike prestasies
<u>Voorsien toegang tot inligting aan die WKOD se kliënte</u> a) Sesde verdieping, Grand Central-gebou (algemene registrasie) b) Posbusse by ingang van Grand Central-gebou	a) Die algemene registrasie voorsien 'n ondersteuningsdiens regoor die organisasie en is toeganklik gedurende kantoorure. b) Posbusse by die hoofkantoor se ingange en inloopsentrum is beskikbaar vir voorsieningskanaalbestuursdienste of werwing- en keuringsprosesse van menslike hulpbronbestuur.

**Tabel: Instrument vir diensinligting, 1 April 2012 tot 31 Maart 2013**

Tipes inligtingsinstrumente	Werklike prestasies
<u>Voorsien telefoniese toegang tot inligting en advies, hoofsaaklik oor diensvoordele en salaris-aangeleenthede, via 'n inbelsentrum</u> a) Die Direkoraat Interne Menslike Kapitaal-administrasie hou padskoue in distrikte om MHB-kwessies te bespreek – die dienste wat deur die inbelsentrum aangebied word, word ook by padskoue ingesluit b) Pamflette c) Brosjures d) Webwerf e) Inloopsentrum f) Hersien jaarliks die kommunikasieprotokol gegrond op doeltreffendheid (vs. statistieke en besluite tydens gestruktureerde, gesamentlike vergaderings)	a) Lede van middelbestuursdienste (MMS) van die Hoofdirekoraat Menslike Hulpbronne woon op 'n behoeftegrondslag distriksbestuursvergaderings by om die onderskeie kantore oor MH-verwante aangeleenthede op hoogte te bring of in te lig b) Geen pamflette is gedurende die verslagtydperk uitgereik nie c) Geen brosjures is gedurende die verslagtydperk uitgereik nie d) Die webwerf het gedurende 2012/13 meer as 1 miljoen besoeke gelok (1 179 074) e) 20 602 kliënte het die WKOD se inloopsentrum besoek, terwyl 18 983 die besoekersentrum op die grondvloer van die WKOD-hoofkantoor besoek het f) Kommunikasiestrategie vir inbel- en inloopsentrum behou. MH-administrasie bestuur steeds spesifieke, gespesialiseerde MH-verwante navrae

Tipes inligtingsinstrumente	Werklike prestasies
<u>Voorsien toegang tot inligting aan die WKOD se kliënte</u> a) Rekordbestuur: dokumentvloei binne die departement word via omsendbriewe, bestuursnotules and kennisgewings gekommunikeer b) Die riglyne vir die bevordering van toegang tot inligting is 'n instrument waardeur inligting oor die WKOD verkry kan word	a) Benewens verspreiding via die groeplyste, word WKOD-omsendbriewe, bestuursnotules en kennisgewing ook op die WKOD-webwerf geplaas. b) Die WKOD PAIA-riglyne is toeganklik via die Internet. PAIA-pamflette en -plakkate is ook na 1 459 openbare gewone skole, 633 onafhanklike skole en 80 skole vir gespesialiseerde onderwys versprei. Die bygewerkte WKOD-organisatoriese struktuur en PAIE-riglyne is toeganklik via die Internet.



<b>Tipes inligtingsinstrumente</b>	<b>Werklike prestasies</b>
c) Die WKOD-webwerf word bygewerk met die organisatoriese struktuur en die toepaslike dienste met elkeen se verantwoordelike amptenare en hul kontakbesonderhede d) Posstelsel e) WKOD-skakelbord f) WKOD-webwerf g) Inbel- en inloopsentrums	c) Alle inligting oor die WKOD se organisatoriese struktuur, toepaslike dienste en die onderskeie kontakte/verantwoordelike amptenare word bygewerk. d) Die WKOD se posstelsel word goed onderhou, is ten volle operasioneel en toeganklik vir kliënte. e) Die skakelbord is beman en operasioneel. f) Die webwerf is funksioneel en word bygewerk. g) Inbel- en inloopsentrums is operasioneel.

**Tabel: Meganisme vir regstelling, 1 April 2012 tot 31 Maart 2013**

<b>Meganisme vir klagtes</b>	<b>Werklike prestasies</b>
<u>Voorsien telefoniese toegang tot inligting en advies, hoofsaaklik oor diensvoordele en salaris-aangeleenthede, via 'n inbelsentrum</u> a) Bestuurder van inbelsentrum monitor klagtes. b) Fasiliteit vir terugvoering op die webblad c) Direktoraat Gehalteversekering – Klagte-afdeling d) Kliëntetevredenheidmeting vir inbelsentrum e) Klagtes na agterkantoorbestuurders per distrik f) Jaarlikse aanpassing van kontakbesonderhede of soos nodig	a) Voortdurend soos nodig b) 787 aanlyn-navrae c) Gedurende die 2012 Kliëntetevredenheidsopname, het 81% van die respondente die dienste van die inloopsentrum as bevredigend tot goed geskat. d) Gedurende die 2012 Kliëntetevredenheidsopname, het 84% van die respondente die dienste van die inbelsentrum as bevredigend tot goed geskat. e) Kliëntedienste- en ander bestuurders kommunikeer oor klagtes, soos nodig. f) Kontakbesonderhede word, soos nodig, bygewerk.

<b>Meganisme vir klagtes</b>	<b>Werklike prestasies</b>
<u>Voorsien toegang tot inligting aan die WKOD se kliënte</u> a) Toegewyde poskantoor-possakke en -posbusse by ingange van kantore b) E-pos (via Internet en GroupWise) c) Fasiliteit vir terugvoering op die webblad d) Klagte-afdeling e) Posstelsel f) WKOD-skakelbord	a) Posbusse by die hoofkantoor se ingange en inloopsentrum is beskikbaar vir voorsieningskanaalbestuursdienste of werwing- en keuringsprosesse van menslike hulpbronnbestuur. b) WKR se korporatiewe e-posstelsel word benut. c) Daar was 787 aanlyn-navrae gedurende die oorsigjaar. d) Navrae word vir aandag na die toepaslike afdelings gekanaliseer. e) Die WKOD se posstelsel word goed onderhou, is ten volle operasioneel en toeganklik vir kliënte. f) Die skakelbord is beman en funksioneel.

### 3.3. Organisatoriese omgewing

Die WKOD bestaan uit die provinsiale ministerie van onderwys met die Minister van Onderwys in die Wes-Kaap aan die hoof, die provinsiale hoofkantoor, distrikskantore en onderwysinstellings, insluitende gewone en spesiale openbare skole en VKO-terreine. Die VOO-kolleges en gemeenskapsleersentrums vir volwassenes word in hierdie jaarverslag aangedui, maar volgens onderstaande wetgewing is die bestuur van hierdie instellings in 'n oorgangsfase ter afwagting van die finalisering van alle besonderhede oor die oorpasing na die Departement van Hoër Onderwys en Opleiding.

Daar is vier takke, elkeen met 'n Adjunkdirekteur-Generaal aan die hoof. Die takke is: Onderwysbeplanning; Kurrikulum- en Assesseringsbestuur; Institusionele Ontwikkeling en Koördinasie en Finansies.

'n Nuwe Adjunkdirekteur-Generaal (ADG) vir Finansies is in 2012/13 aangestel. In 'n verandering van funksie, het die ADG die Hoof Finansiële Beampte geword, in plaas van die Hoofdirekteur soos wat voorheen die geval was. Die Direktoraat: Voorsieningskanaalbestuur is herbelyn om regstreeks aan die ADG: Finansies te rapporteer, wat die Hoofdirekteur: Finansiële Bestuur nou verantwoordelik maak vir twee direkorate, naamlik Finansiële Rekeningkunde en Bestuursrekeningkunde.

Die departement poog om 'n reaktiewe en doeltreffende organisatoriese kultuur te skep en sy besigheidsprosesse en -stelsels te verbeter. Die hoofkantoor en agt distrikskantore van die WKOD is gestruktureer en ontwerp om 'n snel- reagerende diens en ondersteuning aan skole en onderwysers te voorsien.

Die organisasie het ten doel om

- amptenare te hê wat omgee en wat ingelig en georganiseerd is om skole, onderwysers en leerders te ondersteun
- onderwysers te hê wat teenwoordig en voorbereid is en tekste gebruik
- befondsing te verskaf wat aangewend word om sukses te maksimeer en geteikende armoedeverligting te verseker
- voldoende en veilige skole te verseker
- 'n bevorderlike omgewing vir vennote in onderwys te voorsien om tot gehalte-onderwys by te dra: onderwysvakbonde, skoolbeheerliggame, die privaat sektor, nieregteringsorganisasies, onafhanklike skole, hoër onderwysinstellings en kolleges.

## WKOD-aktiwiteite – omvang en skaal

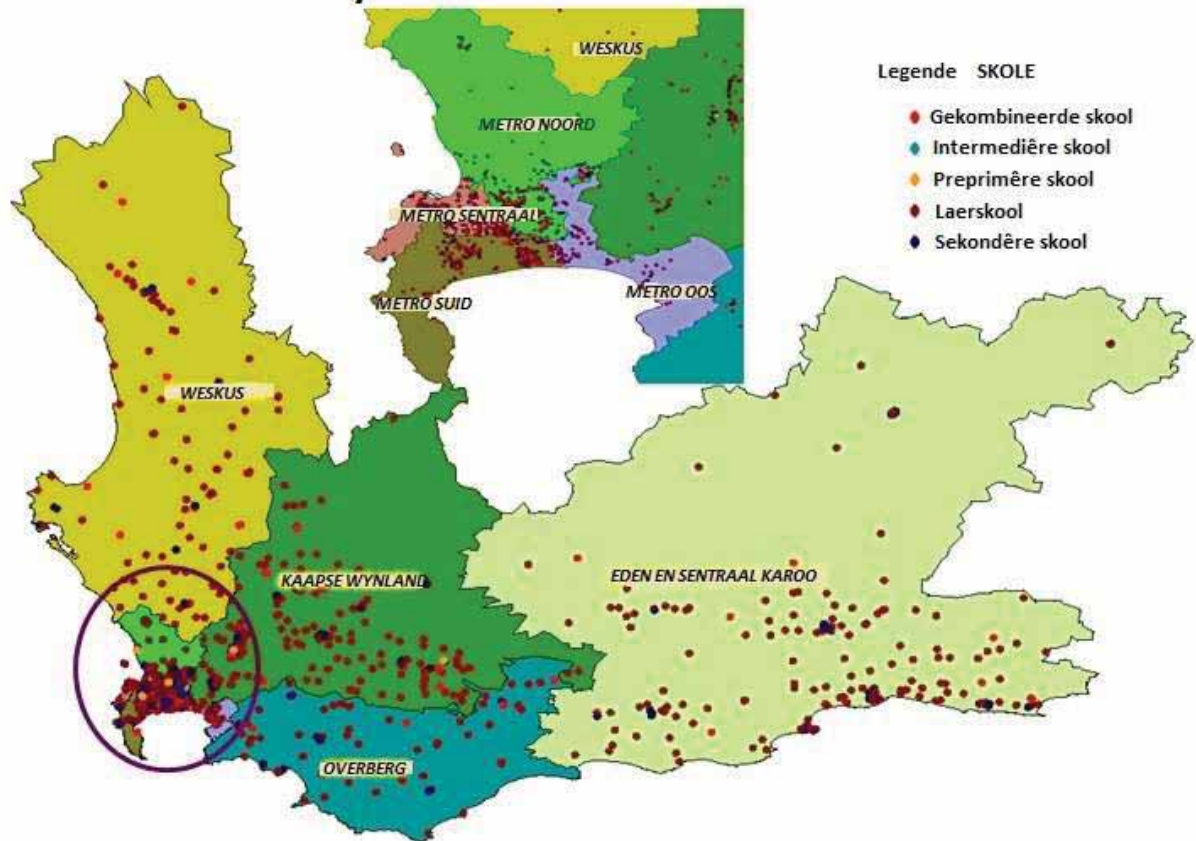
<b>Leerders</b>	
Leerders in openbare gewone skole Graad 1 – 12 inklusief	936 534
Leerders in Graad R in openbare gewone skole	60 158
Leerders in Graad R in onafhanklike skole	15 933
Leerders by spesiale behoefte-skole	20 290
Leerders in onafhanklike skole	39 521
Studente in VOO-kolleges (koptelling)	Ongeveer 50 000
Volwasse leerders	32 688
<b>Totaal</b>	
<b>Opvoeders</b>	
Opvoeders	31 628
Staatsdienspersoneel (goedgekeurde diensstaat)	8 496
<b>Instellings</b>	
Openbare gewone skole	1 458
Skole vir leerders met spesiale behoeftes	74
Instellings vir verdere onderwys en opleiding	6 (43 terreine)
Gemeenskapsleersentrums vir volwassenes	303
Distrikskantore	8

Huidige instellings (alle openbare gewone skole) (31 Maart 2013)

Bron 2012: Jaarlikse opname vir skole voor-Graad R tot matriek); PERSAL: 2013

Die agt onderwysdistrikte is in 49 kringe verdeel, wat regstreekse ondersteuning aan skole bied. Die kringspanne is multifunksionele spanne met kurrikulumadviseurs; professionele persone wat spesiale onderwysdienste lewer (sielkundiges, maatskaplike werkers, leerondersteuningsadviseurs) en institusionele bestuur en bestuurders van korporatiewe beheer. Kringspanbestuurders lei hierdie ondersteuningspanne.

# Onderwysdistrikte van die WKOD



Distrik		1	2	3	4	5	6	7	8	Totaal
Kaapse Wynland	Skole	40	35	33	38	30	30	33	36	275
	Leerders	23 656	24 034	21 049	12 292	13 758	21 026	9 336	9 401	134 552
Eden en Sentraal Karoo	Skole	32	32	24	30	36	38	29		221
	Leerders	8 504	22 154	22 673	18 614	12 168	14 261	13 968		112 342
Metro-Sentraal	Skole	33	43	36	35	30	33			210
	Leerders	20 423	21 045	20 714	21 462	19 760	21 961			125 365
Metro-Oos	Skole	24	23	25	22	21	25			140
	Leerders	23 752	25 395	23 744	21 801	20 904	28 244			143 840
Metro-Noord	Skole	28	28	30	26	33	31	31		207
	Leerders	24 635	19 000	31 917	24 012	21 282	19 531	31 471		171 848
Metro-Suid	Skole	34	34	28	16	17	30	29		188
	Leerders	25 614	20 754	16 765	11 590	18 525	31 686	28 089		153 023
Overberg	Skole	28	29	25						82
	Leerders	10 019	18 170	9 830						38 019
Weskus	Skole	25	25	23	27	31				131
	Leerders	13 637	9 123	15 933	7 451	9 859				56 003
<b>Groot-totaal</b>	<b>Skole</b>	<b>244</b>	<b>249</b>	<b>224</b>	<b>194</b>	<b>198</b>	<b>187</b>	<b>122</b>	<b>36</b>	<b>1 454</b>
	<b>Leerders</b>	<b>150 240</b>	<b>159 675</b>	<b>162 625</b>	<b>117 222</b>	<b>116 256</b>	<b>136 709</b>	<b>82 864</b>	<b>9 401</b>	<b>934 992</b>

### 3.4. Belangrike beleidsontwikkeling en wetgewende veranderings

#### a. Skole

Die *Wysigingswet op Basiese Opvoedkundige Wette, 2011 (Wet 15 van 2011)* het op 19 September 2011 in werking getree en wysig in die breë die verskeie bepalings van die Suid-Afrikaanse Skolewet, 1996 (Wet 84 van 1996), die Wet op Nasionale Onderwysbeleid (NEPA) en die Suid-Afrikaanse Skolewet (SASA), die Wet op die Indiensneming van Opvoeders, 1998 (Wet 76 van 1998), die Wet op die Suid-Afrikaanse Raad vir Opvoeders, 2000 (Wet 31 van 2000) en die Wet op die Gehalteversekering van Algemene en Verdere Onderwys en Opleiding, 2001 (Wet 58 van 2001).

Die departement het met die implementering van die Wet 'n aantal dokumente in Augustus van 2012 uitgereik. Omsendbrief 33 van 2012, voorsien ondersteuning aan skoolbeheerliggame om hulle in die uitvoering van hul rolle en verantwoordelikhede behulpsaam te wees. Bestuursrekeningkunde Notule 01 van 2012 adviseer skole oor die definisie van 'n "lening" en die gevolglike wetlike implikasies vir finansiële verpligtinge wat deur skole aangegaan word. Omsendbrief 32 van 2012 handel oor die verantwoordelikhede van SBL'e ingevolge artikel 36 van die Suid-Afrikaanse Skolewet en, in die besonder, die nodige magtiging van die Provinsiale Minister aangaande transaksies wat skoleiendom beïnvloed.

Die Wes-Kaapse Wysigingswet op Provinsiale Skoolonderwys, 2010 (Wet 7 van 2010) het op 1 Januarie 2011 in werking getree en het verskeie bepalings van die Wes-Kaapse Wet op Provinsiale Skoolonderwys, 1997 (Wet 12 van 1997) gewysig. Die belangrikste daarvan is die bepaling van die provinsiale onderwysbeleid en die bepaling van regulasies deur die Provinsiale Minister wat nie strydig met enige wet, die Suid-Afrikaanse Skolewet en die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996 is nie.

Die *Regulasies rakende Dissiplinerig, Skorsing en Verbanning van Leerders by Openbare Skole in die Wes-Kaap* is ingevolge artikel 63(1)(c)(cE) van die Wes-Kaapse Wet op Provinsiale Skoolonderwys, 1997 (Wet 12 van 1997) in Buitengewone Provinsiale Staatskoerant Nr. 6939 gedateer 15 Desember 2011 uitgevaardig en het op 2 April 2012 in werking getree.

Die *Regulasies rakende Visitasie en Assessering van Openbare en Gesubsidieerde Onafhanklike Skole*, is kragtens artikel 63(1)(c)(cG) van die Wes-Kaapse Wet op Provinsiale Skoolonderwys, 1997 in Buitengewone Provinsiale Staatskoerant Nr. 6976 gedateer 29 Junie 2012 uitgevaardig. Hierdie regulasies maak voorsiening vir die evaluering van prestasie en monitering van nakoming ingevolge Nasionale en Provinsiale Norme en Standaarde.

Die *Regulasies met betrekking tot die Minimum Onderrigure per Skoolweek en Skooldag in Openbare Skole in die Wes-Kaap* is kragtens artikel 63(1)(c)(cC) van die Wes-Kaapse Wet op Provinsiale Skoolonderwys, 1997, gelees saam met die Nasionale Jaarverslag 2012/13



Kurrikulumverklaring, 2011 (Staatskoerant Nr. 34600 van 2011) in die Buitengewone Provinsiale Staatskoerant Nr. 7065 gedateer 28 November 2012 uitgevaardig. Die regulasies behandel onder andere die minimum onderrigure per fase, algemene beginsels, individuele ondersteuningsplanne en minimum onderrigure asook gesteerde datums vir implementering.

*Die Regulasies met betrekking tot die Bestuur en Beheer van Koshuise by Openbare Skole en die Beheer oor Onroerende Eiendom en Toerusting van Koshuise van die Wes-Kaapse Onderwysdepartement*, is ingevolge artikel 63(1)(a) van die Wes-Kaapse Wet op Provinsiale Skoolonderwys, 1997 in Buitengewone Provinsiale Staatskoerant Nr. 7066 uitgevaardig. Dit behandel onder andere die vestiging en sluiting van koshuise, korporatiewe beheer en bestuur van koshuise by openbare skole, die koshuiskomitee en die bestuur en beheer van vaste eiendom en toerusting.

*Die Konsepregulasies met betrekking tot die Verklaring van Persoonlike Belange deur Lede van Beheerliggame in die Verkryging van Goedere en Dienste vir Skole*, ingevolge artikel 63(1)(cD) van die Wes-Kaapse Provinsiale Wet op Skoolonderwys, 1997, is vir openbare kommentaar in Buitengewone Provinsiale Koerant Nr. 7039 van 31 Januarie 2013 gepubliseer. Die proses vir kommentaar het op 22 Februarie 2013 gesluit en die finale regulasies is vir afkondiging in die Provinsiale Koerant voorberei.

Omsendbrief 21 van 2012, gedateer 30 Mei 2012, het die Beleid en Protokol oor Veiligheid in Skoolwetenskap in die Wes-Kaap aan skole bekendgestel. Hierdie beleid is vanaf 1 Januarie 2013 in alle openbare skole geïmplementeer en moet saam met die Veiligheid in Skoolwetenskap: Laboratoriumhandleiding, wat onder dekking van Kurrikulumontwikkeling Notule 005/2007 aan skole gestuur is, gebruik word. Die beleid dek aspekte soos die pligte en verantwoordelikhede van opvoeders wat die laboratorium en chemikalieë gebruik, die verantwoordelikhede van leerders in die skool se wetenskaplaboratorium, die aanstelling van Skoolwetenskap-veiligheidsbeampies, beperkte chemikalieë en berging van chemikalieë, die verwydering van chemiese afval en beserings en ongelukke in die skool-wetenskaplaboratorium.

Omsendbrief 5 van 2013, gedateer 1 Februarie 2013, het die beleid oor onreëlmatige, vrugtelose, verkwistende en ongemagtigde uitgawes binne die WKOD bekendgestel. Die beleid handel onder andere oor die identifisering, opname en bekendmaking van onreëlmatige, vrugtelose, verkwiste en ongemagtigde uitgawes ingevolge artikel 38(1)(g) van die Wet op Openbare Finansiële Bestuur, 1999 (Wet 1 van 1999). Dit is gemik op die versekering van effektiewe, doeltreffende en deursigtige stelsels van finansiële en risikobestuur asook interne beheer.

Die Beleid oor die Aanvaarding van Geskenke deur die Kantoorgebaseerde Amptenare van die Wes-Kaapse Onderwysdepartement is op 27 Maart 2013 goedgekeur. Die beleid handel ander onder andere oor algemene riglyne, die geskenkregister, prosedures vir die voltooiing van verklaringsvorme, vrae wat gereeld gevra word en 'n templaet vir geskenkregisters.

Die *Nasionale Kurrikulumverklaring* is in die Kurrikulum-en-Assesseringsbeleidsverklaring (KABV) verfyn en herverpak. Die KABV spesifiseer in een dokument die onderrigtyd, inhoud, vaardighede, Leer-en- Onderrigondersteuningsmateriaal (LOOM) wat vir elke vak benodig word en die gewigte en voorskrifte vir assessorings. Die KABV is in 2012 in die Grondslagfase en Graad 10 geïmplementeer en in 2013 in die Intermediêre Fase en Graad 11, en sal in 2014 in die Senior Fase en Graad 12 geïmplementeer word.

## **B. VOO-kolleges en Volwassene-onderwys**

Die *Wysigingswetsontwerp op Verdere Onderwys- en Opleidingskolleges, 2012 (Wet 3 van 2012)* het op 3 Mei 2012 in werking getree en wysig die Wet op VOO-kolleges van 2006 (Wet 16 van 2006). Die Minister van Hoër Onderwys en Opleiding het in Staatskennisgewing Nr. 367, gepubliseer in Staatskoerant Nr. 35336 gedateer 11 Mei 2012, bepaal dat sommige van die bepalings van die Wet in werking sal tree vanaf die datum van ondertekening deur die president (11 Mei 2012 as die datum van kennisgewing deur die minister), buiten artikels 11, 12, 13, 14, 28(3) en 32(b). Artikel 14 behandel finansies gekoppel aan die verspreiding van die Voorwaardelike Toelae, en artikel 11, 12, 13, 28(3) en 32(b) behandel die oordrag van personeel vanaf Provinsiale Onderwysdepartemente na die DHET, behoudens die voorwaardes van artikel 197 van die Wet op Arbeidsverhoudinge, 1995 (Wet 55 van 1995).

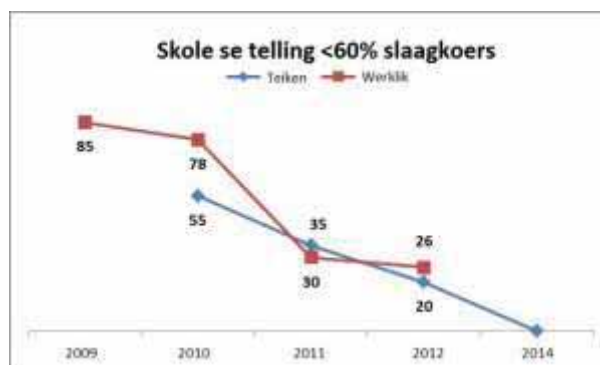
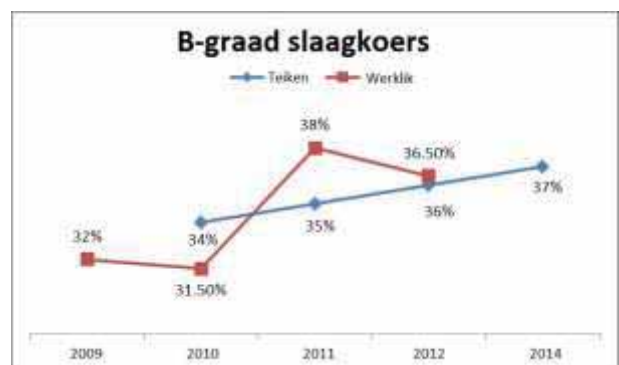
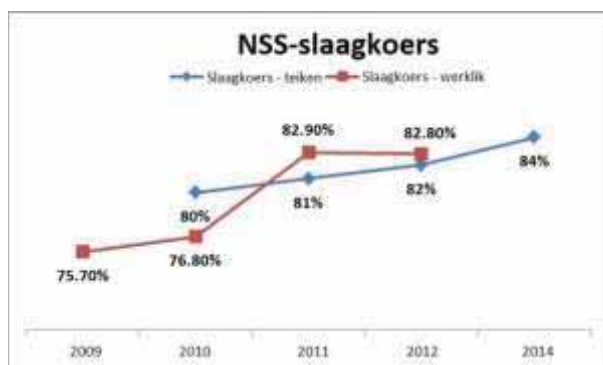
Die Departement van Hoër Onderwys en Opleiding (DHET) is verantwoordelik vir hoër onderwys, wat hoëronderwysinstellings soos VOO-kolleges, SETA's en Onderwys en Opleiding vir Volwassenes insluit. Die DHET het Protokol-ooreenkomste met provinsiale onderwysdepartemente onderteken om die oordrag van verdere onderwys en opleiding te bestuur, insluitend die tussentydse beheer en bestuur van VOO-kolleges. Die ooreenkomste maak ook voorsiening vir die instelling van Provinsiale Tegniese Taakspanne om die oordrag van hierdie funksies na dié van 'n nasionale bevoegdheid te bestuur.

## **4. Strategiese uitkomsgeoriënteerde doelwitte**

<b>Strategiese Uitkoms-georiënteerde Doelwit 1</b>	<b>Verbeterde Taal en Wiskunde in laerskole</b>
<b>Doelwitverklaring</b>	<p>Prestasie in Taal en Wiskunde moet verbeter sodat leerders teen 2014 soos volg volgens ouderdomsnorme verbeter:</p> <p>Graad 3: Taal: 40% van leerders en Wiskunde: 60% van leerders.</p> <p>Graad 6: Taal: 40% van leerders en Wiskunde: 50% van leerders.</p> <p>Graad 9: Taal: 55% van leerders en Wiskunde: 20% van leerders.</p> <p>Uitslae sal deur middel van jaarlikse toetsing gemonitor word en intervensies sal dienooreenkomstig aangepas word.</p>

<b>Strategiese Uitkoms-georiënteerde Doelwit 2</b>	<b>Hoër aantal en gehalte van geslaagdes in die Nasionale Senior Sertifikaat</b>
<b>Doelwitverklaring</b>	Om die aantal leerders wat die NSS slaag deur die voorsiening van handboeke, opleiding, bestuur en ondersteuning van onderwysers te verbeter. Die teikens vir 2014 is 43 000 leerders wat die NSS slaag en 18 500 wat met toegang tot B-graad-studies slaag; 11 000 leerders wat Wiskunde slaag en 8 000 wat Natuurwetenskap slaag.
<b>Strategiese Uitkoms-georiënteerde Doelwit 3</b>	<b>Vermindering in aantal onderpresterende skole</b>
<b>Doelwitverklaring</b>	Vermindering van onderprestasie in die Nasionale Senior Sertifikaat in hoërskole: dat geen skool 'n slaagsyfer van <60% teen 2014 het nie. Vermindering in onderprestasie in ander grade, soos gemeet deur die Jaarlikse Nasionale Assessering vir Graad 1 – 6 en 9 en die WKOD-toetse vir Graad 3, 6 en 9.

Die WKOD het vordering gemaak met die bereiking van die doelwitte wat in die strategiese plan gestel is. Aanpassings aan die doelwitte is uiteengesit, soos in die toepaslike Jaarlikse Prestasieplan vereis. Daar is op hierdie stadium aanduidings dat die teikens wat vir die vyfjaartydperk gestel is, binne bereik is.



Die WKOD het die hersiene teikens vir prestasie in tale en wiskunde in laerskole oorskry. Die hersiening is teweeggebring as gevolg van die besluit om die moeilikheidsgraad van die taaltoetse in Graad 3 en 6 aan te pas.

## 5. Prestasie-inligting per program

### 5.1 Program 1: Administrasie

#### Doel

Om oorkoepelende bestuur van en steun aan die onderwysstelsel te voorsien ingevolge die Wet op Nasionale Onderwysbeleid, die Suid-Afrikaanse Skolewet, die Wet op Openbare Finansiële Bestuur en ander toepaslike beleide.

#### Die Administrasieprogram bestaan uit die volgende subprogramme<sup>2</sup>:

*Subprogram 1.1: Kantoor van die LUR*

om voorsiening te maak vir die funksionering van die kantoor van die Lid van die Uitvoerende Raad (LUR) vir Onderwys

*Subprogram 1.2: Korporatiewe Dienste*

om aan die onderwysstelsel bestuursdienste te voorsien wat nie spesifiek op onderwys gerig is nie

om beperkte voorsiening vir akkommodasiebehoeftes te maak en dit te onderhou

*Subprogram 1.3: Onderwysbestuur*

om onderwysbestuursdienste vir die onderwysstelsel te voorsien

*Subprogram 1.4: Menslike Hulpbronontwikkeling*

om menslike hulpbronontwikkeling vir kantoorgebaseerde personeel te verskaf

*Subprogram 1.5: Onderwysbestuursinligtingstelsel (OBIS)*

om onderwysbestuursinligting ingevolge die Nasionale Onderwysinligtingsbeleid beskikbaar te stel

#### Strategiese doelwitte

<b>Strategiese doelwit 1.1:</b>	Om menslike en finansiële hulpbronne aan te wend in daardie distrikte en skole wat histories onderbelegging ervaar het en om oorhoofse finansiële en MH-bestuur te verseker.
<b>Strategiese doelwit 1.2:</b>	Om die reaktiwiteit en doeltreffendheid van die WKOD te verbeter deur te fokus op die verbetering van die departement se besigheidsprosesse en stelsels.
<b>Strategiese doelwit 1.3:</b>	Om geteikende bestuursopleiding vir amptenare, lede van skoolbestuurspanne en skoolbeheerliggame te voorsien.

<sup>2</sup> Die subprogramme vorm deel van die nasionale sektor se templaar en is kategorieë wat deur Tesourie befonds word. Die fondse in Program 1 dek koste wat met die administrasie van die stelsel verband hou.

Jaarverslag 2012/13

## **Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie<sup>3</sup>**

### *Finansieel*

Die WKOD het 99,5% van die goedgekeurde aansuiweringsbegroting vir 2012/13 bestee.

Fondse is aangewend om die doelwitte van Aksieplan 2014 en die drie doelwitte van die WKOD te bereik. 76% van die begroting is aan die vergoeding van werknemers (VvW) toegeken en meer as R1 miljard is aan die agt voorwaardelike toelaes en ander noodsaaklike verpligtinge toegeken. Die WKOD is daartoe verbind om fondse oordeelkundig te bestee om fondse toe ken wat voorsien in die behoeftes van diegene wat ondersteuning die meeste nodig het.

Besparings is in die KvW aangeteken, hoofsaaklik te danke aan doeltreffendheidsmaatreëls wat geïmplementeer is, byvoorbeeld die vermindering in die aantal tydelike en aflospersoneel. Hierdie KvW-besparings is grotendeels aan die verbetering van skoolinfrastruktuur toegeken (meer as R54m). Voortgesette omsigtige finansiële bestuur het die WKOD in staat gestel om R16,7m ter syde te stel om skole te help om die agterstand in munisipale dienseskuld te delg.

Kostebesparingsmaatreëls het die grootmaat-bestelling van KABV-handboeke vir Graad 4 tot 6 en Graad 11 ingesluit.

Die WKOD is weer deur die Suid-Afrikaanse Instituut van Staatsouditeure erken vir die “mees konsekwente hoë prestasie in finansiële bestuur van enige staatsdepartement in die land oor die afgelope drie jaar”.

### *Menslike Hulpbronne*

Die bestuur van die WKOD se diensstaat is van kritieke belang vir die opvoedkundige sukses van skole. Die WKOD het 154 meer poste vir die 2013 akademiese jaar toegeken. Die WKOD het 'n beter leerder-opvoeder-verhouding in die grondslagfase geïmplementeer. Aangesien die WKOD meer permanente onderwysers het, het die stelsel oor die algemeen meer stabiliteit. Die WKOD het stappe ingestel om 'n leerder-tot-onderwyser-verhouding van 1:37 in laerskole en 1:33 in hoërskole te verseker. As gevolg van 'n ontplooiingsplan, is daar minder botallige onderwysers. Die WKOD bestuur die beleid oor onbevoegdheidsverlof en aftrede weens swak gesondheid (PILIR) ten einde te verseker dat al die nodige beheermaatreëls in plek is en geen onnodige verdragings of oorbetalings plaasvind nie.

Die optimale plasing van botallige opvoeders is noodsaaklik. Die WKOD het gedurende die tydperk 1 April 2012 tot 31 Desember 2012 die aantal oortollige opvoeders met 149 verminder. 'n Verdere 53 oortollige opvoeders is in die eerste kwartaal van 2013 geplaas.

---

<sup>3</sup> Let daarop dat die onderwyssektor se templaar vir die jaarlikse prestasieplan nie vereis dat departemente afsonderlike strategiese doelwit-aanwysers moet verskaf nie. In hierdie geval verrig die provinsiale programprestasie-aanwysers die funksie.



Gedurende die tydperk 1 April 2012 tot 31 Desember 2012, is 283 (57.76%) Funza Lushaka-beurshouers (2011-beurshouers wat vir plasing in 2012 gekwalifiseer het) uit 490 suksesvol geplaas. Gedurende die tydperk 1 Januarie 2013 tot 31 Maart 2013, is 298 Funza Lushaka-beurshouers (2012-beurshouers wat vir plasing in 2013 gekwalifiseer het) uit 669 (44.54%) suksesvol in permanente, aflos- of tydelike poste geplaas.

Spesiale aandag is in 2012 aan die advertering en vulling van skoolhoofposte geskenk. Hierdie poste is in elk van die vakaturelyste en in spesiale vakaturelyste geadverteer en geprioritiseer om die spoedige verwerking van aansoeke te verseker. Hierdie stap het die tydperke van opvoeders in waarnemende poste en die gebruik van tydelike personeel verminder en tot stabiliteit in skole bygedra. Aanstellingskriteria en keuringsprosesse vir skoolhoofde is ook versterk.

Die tabel hieronder dui die statistieke in hierdie verband aan.

Nuwe skoolhoofde per jaar							
	2009	2010	2011	01/04/2012-31/03/2013	Groottotaal	Aantal skole	%
Kaapse Wynland	13	22	20	22	77	283	27%
Eden en Sentraal Karoo	14	13	12	14	53	228	23%
Metro-Sentraal	12	30	14	21	77	227	34%
Metro-Oos	9	21	6	13	49	153	32%
Metro-Noord	15	16	10	15	56	219	26%
Metro-Suid	14	18	8	9	49	200	25%
Overberg	3	9	5	4	21	84	25%
Weskus	8	13	11	19	51	134	38%
Groottotaal	88	142	86	117	433	1528	28%

Bogenoemde inligting oor die aanstelling van nuwe skoolhoofde is vir die tydperk 1 Januarie 2012 tot 31 Maart 2013 en sluit aanstellings by alle openbare skole in.

#### *Inligting en kommunikasie*

##### Die Sentrale Onderwysbestuursinligtingstelsel (SOBIS)

Die SOBIS is in 2012/13 verder ontwikkel om die benutting daarvan te bevorder. Dit is ontwikkel om outomatiese sakeprosesse te ondersteun en word ook doeltreffend vir die nasporing van leerderregistrasie aangewend. Die SOBIS het dus 'n groter rol in die ondersteuning, leiding en versterking van strategiese besluitneming gespeel. Soos in die verlede, het SOBIS regstreekse ondersteuning vir eksamen- en assesserings-administrasie en registrasieprosesse verskaf, asook data vir die berekening van diensstate en om aanlyn-opnames by gewone en spesiale skole uit te voer. Die gereelde nasporing van leerderinskrywings by skole was nuttig vir alle beplanningsprosesse.

SOBIS is in 2012 weer vir die bestelling van handboeke deur skole (KABV en werkboeke) vir 2013 gebruik. Hierdie geoutomatiseerde proses het gelei tot doeltreffendheid ten opsigte van tyd, arbeid en koste, het die aanlyn-monitering van vordering moontlik gemaak en verslagdoening gefasiliteer. Die geoutomatiseerde aansoeke om terugbetaling van fooivrytellings aan skole is verfyn, wat tot meer deursigtigheid en beter beheer en verslaggewing gelei het. Aanlyn-kennisgewing van norme en standaarde, diensstaattoekennings en assesseringsuitslae het ook kommunikasie met skole verbeter en hulle met beplanning gehelp. 'n Kwartaallikse moniteringsinstrument is deur distriksamptenare gebruik om vordering by skole met betrekking tot sekere kommerwekkende aangeleenthede deur EduInfoSearch na te spoor. 'n Fasiliteit om die skole se verbeteringsplanne vir 2013 op te laai, is ook op SOBIS beskikbaar gestel.

Die Distrikbestuursinligtingstelsel (DBIS) is ten volle operasioneel in al agt distrikskantore. Distriksamptenare het voortgegaan om die stelsel te gebruik om verslae vir skoolintervensies te beplan, vas te lê en hersien.

Die WKOD het in 2013 die aanwending van 'n geoutomatiseerde e-werwingstelsel geloods. Die aanlyn-aansoekstelsel: E-werwing vir Opvoeders: "Die werwing van die beste" is in 2012 deur die WKOD geloods. Vakaturelys 1 van 2013 is via die aanlyn-stelsel gepubliseer. 11 305 gebruikers het tot hede hul profiel op die stelsel geregistreer.

#### Kommunikasie

Die media het meer as 4 800 verslae in verskillende formate (gedrukte media, radio, televisie en aanlyn) oor onderwys in die Wes-Kaap gepubliseer, wat die belangstelling van die media in die werk van die WKOD weerspieël.

#### *Veldtogte*

Die WKOD het gedurende die jaar veldtogte onderneem om ouers en leerders aan te moedig om aktief aan die verbetering van leerderuitkomst deel te neem en om die departement se pogings om toegang tot gehalte-onderwys te verbeter, te ondersteun.

Die veldtogte het die volgende behels: i) die Inskrywing 2013-veldtog om ouers te ooreed om hul kinders in te skryf as hulle met laer- of hoërskool begin of as hulle van skool verander. Die veldtog het ouers gevra om tot onderwysbeplanning by te dra deur hul kinders vroeg in te skryf. ii) 'n Terug Skool Toe-veldtog het ouers ingelig oor die WKOD se prioriteite vir 2013 en wat ouers kon doen om hul kinders se opvoeding te ondersteun. iii) 'n Geletterdheid en Gesyferdheid 2013-veldtog het aan ouers verduidelik wat hulle by die huis kan doen om te help om hul kinders se vaardighede in lees, skryf en wiskunde te ontwikkel. Die WKOD het meer as 100 000 Graad 1-ouergidse as deel van die Geletterdheid en Gesyferdheid-veldtog versprei.

Kommunikasie het die volgende ingesluit: radio-advertensies; advertensieborde, plakkate en uitstallings in winkelsentrums in geselekteerde gebiede; advertensies in en op taxi's; een miljoen inligtingstukke wat via gemeenskapskoerante versprei is en 'n boodskap wat op 100 000 sakke rys via spazawinkels versprei is.

## Publikasies en webwerf

Die WKOD het 'n "Wenke vir Sukses"-boek aan elke kandidaat in die Nasionale Senior Sertifikaat-eksamens voorsien. 'n Koerantbylae met voorbeelde van eksamen-vraestelle is ook aan elke kandidaat versprei. Die bylae het riglyne ingesluit oor hoe om te studeer en eksamens te skryf wat deur die WKOD voorberei word.

*Education Update*, die WKOD-koerant, het vier nasionale toekennings van die SA Uitgewersforum vir *uitnemendheid in ontwerp* (sertifikaat van verdienste), *uitnemendheid in kommunikasie* (sertifikaat van verdienste), *beste ontwerp* (finalis) en *beste koerant* (finalis) ontvang.

Die WKOD se webwerf het meer as een miljoen besoeke (1 179 074) gelok, wat nog 'n rekord vir die departement is.

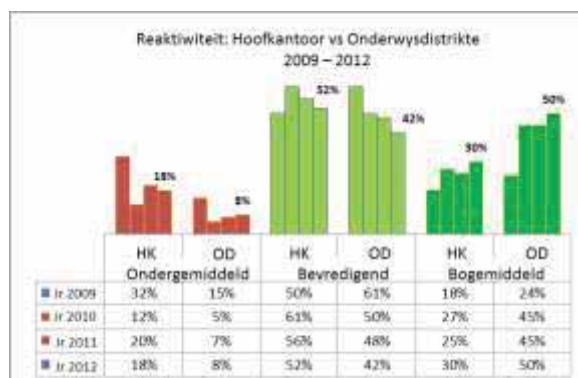
## Kliëntediens

Die WKOD-inbelsentrum het 118 046 oproepe opgeteken. 'n Totaal van 20 602 kliënte het die WKOD se inloopsentrum besoek, terwyl 18 983 die besoekersentrum by die WKOD-hoofkantoor besoek het. Die WKOD het begin werk aan die opgradering van die inloopsentrum om kliënte se ervaring te verbeter, asook 'n nuwe inlooffasiliteit vir eksamenkandidate om die seisoenale druk wat in hierdie opsig ervaar word en die tyd wat daar in toue gestaan word, te verminder.

Die Kliëntetevredenheidsonopname is in die vierde jaar uitgevoer. Die steekproef was 322 openbare gewone sekondêre en laerskole en OLSO-skole (sowat 20% van die skole in die provinsie). Vyf opvoeders per skool, op verskillende posvlakke en wat skoolhoofde insluit, het die vraelyste voltooi. In totaal het 211 van die steekproef-skole (d.w.s. ongeveer 14% van die totale stel skole in die provinsie en 65% van die skole in die steekproef) en 856 deelnemers op die opname gereageer. Die aanlyn-weergawe het 56 meer skool-respondente as in die vorige jaar gelok.

Die respondente het 207 skoolhoofde, 103 adjunk-skoolhoofde, 164 departements-hoofde, 104 senior opvoeders en 243 opvoeders ingesluit.

In terme van algehele reaksie, het distrikte die hoogste gradering van "goed" of "uitstekend" sedert die aanvang van die opname in 2009 ontvang. Die gradering van 50% is 'n 5%-verbetering op die 2011-gradering en byna dubbel die aanvanklike gradering van 24% in 2009, die jaar waarin kringspanne die eerste keer ingestel is.



## Aanspreeklikheid

Alle amptenare word deur middel van posbeskrywings en prestasie-ooreenkomste aanspreeklik gehou. Amptenare by hoofkantoor word vir tydige en deskundige ondersteuning aan distrikte verantwoordelik gehou. Skole en distrikte word vir ondersteuning aan skole en die prestasie van leerders aanspreeklik gehou. Die belangrikste fokusareas in 2012 was bywoning deur onderwysers en leerders en die optimale benutting van die skooldag.

Alle skole het in Februarie 2012 en weer in 2013 aanlyn-skoolverbeteringsplanne (SVP's) met teikens vir drie jaar voltooi – vir akademiese prestasie; bestuursdoeltreffendheid (leerder- en onderwyserafwesigheid en akademiese beplanning); hulpbronne en onderhoud. Die aanwysers stem ooreen met 'n paar van die nasionale teikens in Aksieplan 2014 (sien bylae). Die waarde van 'n aanlyn-verbeteringsplan soos hierdie, is dat alle skole daarop fokus om belangrike intervensies vir verbetering te dryf. Die SVP vorm ook deel van die aanspreeklikheidstelsel, aangesien die ondertekenaars van die plan die skoolhoof, die SBR en die WKOD insluit. Skole het in 2013 ook aksieplanne ingedien om die stappe te spesifiseer wat hulle sal instel om die gestelde teikens in hulle SVP's te bereik.

Die WKOD het in 2012 kwartaallike Skoolverbeteringsmonitering (SVM) bekendgestel, wat aan die Skoolverbeteringsplanne gekoppel is. Die SVM het die gebruik van handboeke en werkboeke en sleutelaspekte van verkryging en skoolfunktionaliteit nagespoor, bv. SBL-verkiesings en voorbereidheid vir die nuwe jaar. Aangesien die verslae aanlyn vasgelê is, kon die data vir spoedige ondersteuning ontgin en gebruik word. Die data het in die besonder die WKOD in staat gestel om op hoogte van die aflewering van werkboeke te bly.

Aanspreeklikheid is uitgebrei deur die oorsigtelike rol wat deur Provinsiale en Nasionale Tesourie gespeel word ten opsigte van die verpligte elemente van die beplanning- en verslagdoeningsiklusse wat finansiële én niefinansiële aangeleenthede dek. Verslagdoening vind op 'n maandelikse (bv. finansiële), kwartaallike of jaarlikse grondslag plaas. Alle afdelings van die WKOD het ooreenstemmende afdelings in die Departement van Basiese Onderwys of die Departement van Hoër Onderwys en Opleiding, waardeur verslagdoening, prestasie-ontleding en vooruitskattings op 'n volgehoue grondslag gekanaliseer word. Die Departement van die Premier speel 'n oorsigtelike rol in belangrike WKOD-projekte, wat deur die provinsiale paneelbord nagespoor word. Voorts word beheer deur interne én eksterne ouditprosesse op kontroles uitgeoefen, wat tot funksionaliteit en omsigtige bestuur bydra.

Materiële aanspreeklikheid berus by die formele verhouding tussen die WKOD en UMALUSI, die nasionale gehalteversekeringsliggaam vir leeruitkomste. Die verhouding is gegrond op die interne moderering van assesseringsprosesse en die voorsiening van 'n aanvaarbare eksamineringsproses.

Net soos alle staatsdepartemente landwyd, het die WKOD aan 'n moniterings-innovasie van die Presidensie deelgeneem, naamlik die assesseringshulpmiddel vir bestuursprestasie (MPAT), wat vier gebiede van korporatiewe beheer bestudeer, naamlik strategiese beplanning, menslike hulpbronne, korporatiewe beheer en aanspreeklikheid en finansiële bestuur. Die oefening was 'n waardevolle een en die WKOD het verbetering tussen die eerste en die tweede oefening in hierdie verband getoon, met 'n aantal maksimum tellings. Daar is egter nog baie werk wat op die gebied van menslike hulpbronne en finansies gedoen moet word.

Heelskoolevaluering verskaf steeds waardevolle insigte, nie slegs oor die ondersteuningsbehoefte van individuele skole nie, maar ook oor sistemiese kwessies. Korter besoeke is afgelê by klein skole of dié skole wat optimaal funksioneer. Differensiëring in die lengte van besoeke het daarvoor gesorg dat bykomende skole besoek kon word. Skole word volgens die HSE-gradering gekodeer. Die bevindinge is in tendensverslae met WKOD-amptenare gedeel, benewens die uitgebreide verslae wat aan die betrokke skole voorsien is.

'n Onderwysraad wat die minister verantwoordelik vir onderwys in die Wes-Kaap oor opvoedkundige aangeleenthede adviseer en ingevolge die regulasies ten opsigte van die Onderwysraad vir die Provinsie van die Wes-Kaap aangestel is, het kwartaalliks vergader.

BT101	Administrasie – sleuteltendense				
	Werklike prestasie 2011/2012	Beplande teiken 2012/13	Werklike prestasie 2012/2013	Afwyking tussen teiken en prestasie vir 2012/13	Kommentaar oor afwyking
<b>Programprestasiemaatstawwe (nasionaal)</b>					
► PPM101: Aantal openbare skole wat SASAMS gebruik om data aan die nasionale leerderopspoorstelsel te voorsien	1 453	1 452	1 458	6	100% van die skole rapporteer leerderdata elektronies. Skole het in die oorsigjaar geopen asook gesluit. Die totaal is dienoooreenkomstig aangepas.
► PPM102: Aantal openbare skole wat elektronies (per e-pos) bereik kan word	1 452	1 452	1 458	6	100% van die skole kan elektronies gekontak word. Skole het in die oorsigjaar geopen asook gesluit. Die totaal is dienoooreenkomstig aangepas.
► PPM103: Persentasie lopende onderwysuitgawes wat aan niepersoneelitems bestee word	22.7%	20.30%	21.76%	1.46%	Die teiken is oorskry as gevolg van die prioritisering van oefeninge weens begrotingsmonitering en -bestuur gedurende die loop van die jaar.
<b>Programprestasie-aanwysers (provinsiaal)</b>					
PPA 1.1 Verseker finansiële bestuur	Gekwalifiseerde oudit	Ongekwali-seerde oudit	Ongekwali-seerde oudit		
PPA 1.2 Afwykings ten opsigte van tenders bo R500 000	6	15	12	3	Die totaal is oorskry. As gevolg van beheermaatreëls wat toegepas is, was daar minder afwykings as wat verwag is.
PPA 1.3 Aantal vakaturelyste uitgereik ten opsigte van instelling-gebaseerde onderwysposte vir die skooljaar 2012	5	5	5		
PPA 1.4 Aantal bykomende skole wat heelskoolevaluering (HSE) ondergaan	108	120	131	11	'n Toename in die aantal HSE-spanne het meegebring dat meer skole in die jaar onder oorsig geëvalueer kon word.



## Strategie om gebiede van onderprestasië op te los

Die volgende strategieë is die belangrikste WKOD-strategieë om onderprestasië aan te spreek:

- Posvoorsiening wat verseker dat onderwysers geplaas word by die skole wat aan die vereistes van daardie skole voldoen.
- Aanstelling van skoolhoofde (aandag aan die verbetering van keuringskriteria en die opleiding van SBL'e in hierdie verband; opleidingsgeleentheid vir aspirant-skoolhoofde)
- Aandag aan die aanstelling en ondersteuning van departementshoofde en adjunk-skoolhoofde by skole
- Opleiding in alle sektore (onderwysers en amptenare)
- Skoolverbeteringsplanne en skoolverbeteringsmonitering
- Maksimering van aanlyn-prosesse om alle voorsiening te stroomlyn en bespoedig
- Gelyke befondsing vir die ondersteuning van skole in kwintiel 1 tot 3
- Fooivystellingsproses vir skole in kwintiel 4 en 5
- Nuwe protokolle om meer fondse vir onderhoud aan te wend
- Gefokusde benadering tot onderhoud deur nuwe kategorieë by die U-AMP te voeg
- Bystand aan skole ten opsigte van munisipale skuld
- Interne kontrole-eenheid om terugvoering oor nienakoming aan bestuur te gee
- Hersien sakeprosesse, soos nodig
- Verseker volgehoue verbetering in die toepassing van verkrygingsprosedures
- Twee-jaarlikse bywerking van alle bateregisters

## Veranderinge aan beplande teikens

Nie van toepassing nie.

## Koppeling van prestasi  aan begrotings

Naam van subprogram	2012/2013			2011/2012		
	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
1.1 Kantoor van die LUR	6,340	6,340	-	5,550	5,550	-
1.2 Korporatiewe Dienste	241,221	241,221	-	210,235	210,235	-
1.3 Onderwysbestuur	242,014	239,091	9,923	285,468	285,468	-
1.4 Menslike hulpbronontwikkeling	9,016	9,016	-	5,441	5,441	-
1.5 Onderwysbestuur-Inligtingstelsel (OBIS)	22,139	22,139	-	25,344	25,344	-
<b>Totaal</b>	<b>520,730</b>	<b>510,807</b>	<b>9,923</b>	<b>532,038</b>	<b>532,038</b>	<b>-</b>

	2012/2013			2011/2012		
<b>Ekonomiese klassifikasie</b>	<b>Finale begroting</b>	<b>Werklike uitgawes</b>	<b>(Oor-)/Onder-besteding</b>	<b>Finale begroting</b>	<b>Werklike uitgawes</b>	<b>(Oor-)/Onder-besteding</b>
	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>
<b>Lopende betalings</b>	<b>404,667</b>	<b>402,505</b>	<b>2,162</b>	<b>398,383</b>	<b>398,383</b>	<b>-</b>
Vergoeding van werknemers	248,252	248,252	-	252,346	252,346	-
Goedere en dienste	156,415	154,253	2,162	146,037	146,037	-
<b>Oordragte en subsidies</b>	<b>67,561</b>	<b>67,561</b>	<b>-</b>	<b>97,041</b>	<b>97,041</b>	<b>-</b>
Departementele agentskappe en rekeninge	3	3	-	-	-	-
Instansies sonder winsbejag	61,809	61,809	-	90,630	90,630	-
Huishoudings	5,737	5,737	-	6,401	6,401	-
Geskenke en donasies	12	12	-	10	10	-
<b>Betaling vir kapitale bates</b>	<b>30,266</b>	<b>22,505</b>	<b>7,761</b>	<b>36,614</b>	<b>36,614</b>	<b>-</b>
Geboue en ander vaste strukture	-	-	-	-	-	-
Masjinerie en toerusting	29,410	21,649	7,761	32,722	32,722	-
Sagteware en ander ontasbare bates	856	856	-	1,850	1,850	-
<b>Betaling vir finansiële bates</b>	<b>18,236</b>	<b>18,236</b>	<b>-</b>	<b>2,042</b>	<b>2,042</b>	<b>-</b>
<b>Totaal</b>	<b>520,730</b>	<b>510,807</b>	<b>9,923</b>	<b>532,038</b>	<b>532,038</b>	<b>-</b>

<b>BT102</b>	<b>Uitgawes per item (2012/13) R'000</b>								
	<b>1 Admin</b>	<b>2 OGS</b>	<b>3 Onafh</b>	<b>4 Spes</b>	<b>5 VOO</b>	<b>6 BOOV</b>	<b>7 VKO</b>	<b>8 Hulp</b>	<b>Totaal</b>
Lopende betalings	<b>402,505</b>	<b>10,396,963</b>	-	<b>677,441</b>	<b>273,819</b>	<b>7,106</b>	<b>100,000</b>	<b>152,064</b>	<b>12,009,898</b>
Vergoeding van werknemers	<b>248,252</b>	<b>9,388,984</b>	-	<b>668,879</b>	<b>273,819</b>	<b>5,845</b>	<b>64,203</b>	<b>85,903</b>	<b>10,735,885</b>
Salarisse en lone	215,233	8,127,950	-	581,990	237,672	5,660	55,118	82,492	9,306,115
Maatskaplike bydraes	33,019	1,261,034	-	86,889	36,147	185	9,085	3,411	1,429,770
Goedere en dienste	<b>154,253</b>	<b>1,007,979</b>	-	<b>8,562</b>	-	<b>1,261</b>	<b>35,797</b>	<b>66,161</b>	<b>1,274,013</b>
Administratiewe fooie	665	125	-	-	-	-	-	14	804
Reklame	6,984	1,393	-	3	-	26	5	8	8,419
Agentskap- en steun-/uitbestede dienste	3,138	222,544	-	31	-	-	27,926	5,860	259,499
Bates <R5 000	3,585	23,510	-	-	-	-	-	80	37,175
Ouditkoste Ekstern	11,390	-	-	-	-	-	-	-	11,390
Beurse (werknemers)	633	3,653	-	-	-	-	-	-	4,286
Spyseniering: Departementele aktiwiteite	607	9,568	-	21	-	34	65	256	10,551
Kommunikasie	5,481	5,726	-	-	-	-	-	835	12,042
Rekenaardienste	15,997	338	-	-	-	-	-	1	16,336
Kons/prof: Besigheids- en adviesdiens	31,492	4,451	-	-	-	5	-	-	35,948
Kons/prof: Infrastruktuur en beplanning	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kons/prof: Regskoste	3,343	-	-	-	-	-	-	-	3,343
Kontrakteurs	6,260	485	-	-	-	-	-	15	6,760
Vermaak	113	142	-	-	-	-	-	3	258
Vlootdienste	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Voorraad: Voedsel en voedselvoorraad	3	837	-	-	-	-	-	-	840
Voorraad: Leerder-en-onderwyser-ondersteuningsmateriaal	832	245,696	-	194	-	-	4,058	1,941	252,721
Voorraad: Materiaal en voorraad	20	136	-	-	-	-	-	59	215
Voorraad: Mediese voorraad	-	-	-	-	-	-	-	360	360
Voorraad: Ander verbruiksgoedere	176	938	-	77	-	-	-	58	1,249
Voorraad: Skryfbehoeftes en drukwerk	4,937	7,926	-	-	-	169	23	24,887	37,942
Bruikhuurbetalings	7,857	3,087	-	-	-	901	-	2,841	14,686

<b>BT102</b>	<b>Uitgawes per item (2012/13) R'000</b>								
	<b>1 Admin</b>	<b>2 OGS</b>	<b>3 Onafh</b>	<b>4 Spes</b>	<b>5 VOO</b>	<b>6 BOOV</b>	<b>7 VKO</b>	<b>8 Hulp</b>	<b>Totaal</b>
Bedryfsuitgawes	9,187	1,979	-	-	-	8	1	8,413	19,588
Eiendomsbetalings	15,721	230,481	-	2,532	-	-	-	1,070	249,804
Huur en verhuur	62	86	-	-	-	-	-	3,770	3,918
Opleiding en ontwikkeling	4,809	19,112	-	901	-	-	704	1,498	27,024
Vervoer verskaf: Departementele aktiwiteit	-	190,802	-	-	-	-	2,962	17	193,781
Reis en verblyf	9,798	27,049	-	4,803	-	118	46	5,760	47,574
Lokale en fasiliteite	1,163	7,915	-	-	-	-	7	8,415	17,500
Rente en huur vir grond	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Huurgeld op grond	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansiële transaksies in bates en laste	<b>18,236</b>	-	-	-	-	-	-	-	<b>18,236</b>
Oordragte en subsidies	<b>67,561</b>	<b>773,318</b>	<b>72,321</b>	<b>131,928</b>	<b>323,704</b>	<b>29,814</b>	<b>283,894</b>	<b>5,955</b>	<b>1,688,495</b>
Munisipaliteite									
Departementele agentskappe	3	7	-	-	-	-	-	5,524	5,534
Instansies sonder winsbejag	61,821	702,848	72,321	129,661	323,285	29,814	283,593	-5	1,603,338
Artikel 21-skole	-	377,732	-	-	-	-	-	-	377,732
LOOM	-	377,732	-	-	-	-	-	-	377,732
Artikel 20-skole	-	71,836	-	-	-	-	-	-	71,836
Ander onderwysinstellings	61,821	253,280	72,321	129,661	323,285	29,814	283,593	-5	1,153,770
Huishoudings	5,737	70,463	-	2,267	419	-	301	436	79,623
Betalings vir kapitale bates	<b>22,502</b>	<b>485,413</b>	-	<b>25,807</b>	-	-	<b>37,457</b>	<b>299</b>	<b>571,481</b>
Geboue en ander vaste strukture	-	464,302	-	21,029	-	-	37,457	-	522,788
Nuwe geboue	-	337,013	-	3,662	-	-	2,613	-	343,288
Ander vaste strukture	-	127,289	-	17,367	-	-	34,844	-	179,500
Masjinerie en toerusting	<b>21,649</b>	<b>21,111</b>	-	<b>4,778</b>	-	-	-	<b>299</b>	<b>47,837</b>
Ander masjinerie en toerusting	21,649	21,111	-	4,778	-	-	-	299	47,837
Sagteware en ander ontasbare bates	856	-	-	-	-	-	-	-	856
<b>Groototaal</b>	<b>510,807</b>	<b>11,655,694</b>	<b>72,321</b>	<b>835,176</b>	<b>597,523</b>	<b>36,920</b>	<b>421,351</b>	<b>158,318</b>	<b>14,288,110</b>

## 5.2 Program 2: Openbare skoolonderwys

### Doel

Om openbare gewone onderwys van Graad 1 tot 12 te voorsien, ingevolge die Suid-Afrikaanse Skolewet, 1996 en die Wes-Kaapse Wet op Provinsiale Skoolonderwys, 1997, soos gewysig.

### Die Gewone Skoolonderwysprogram bestaan uit die volgende subprogramme<sup>4</sup>:

#### *Subprogram 2.1: Openbare Laerskole*

om spesifieke openbare gewone laerskole met die hulpbronne toe te rus wat vir Graad 1 tot 7 benodig word

#### *Subprogram 2.2: Openbare Sekondêre Skole*

om spesifieke openbare sekondêre gewone skole met die hulpbronne toe te rus wat vir Graad 8 tot 12 benodig word

#### *Subprogram 2.3: Professionele dienste*

om opvoeders en leerders by openbare gewone skole van departementeel-bestuurde ondersteuningsdienste te voorsien

#### *Subprogram 2.4: Menslike Hulpbronontwikkeling*

om voorsiening te maak vir die professionele en ander ontwikkeling van opvoeders en nie-opvoeders in openbare gewone skole

#### *Subprogram 2.5: Voorwaardelike toelaes*

- om deur die Nasionale Skoolvoedingsprogram (NSVP) aan geïdentifiseerde behoeftige en honger leerders in openbare gewone skole van die minimum voedsel te voorsien wat hulle nodig sal hê om effektief op skool te leer
- om infrastruktuur by openbare skole te verskaf
- om tegniese skole te herkapitaliseer
- om ondersteuning aan Dinaledi-skole te verskaf

### Strategiese doelwitte

Program 2: Strategiese doelwit	
<b>Strategiese doelwit 2.1:</b>	Om te verseker dat onderwysers deur middel van voortdurende professionele ontwikkeling toegerus is om te onderrig
<b>Strategiese doelwit 2.2:</b>	Om te verseker dat uitkomst in geletterdheid en gesyferdheid verbeter deur die maksimum hulpbronne (menslike én finansiële) vir die eerste drie jaar van skoolonderwys aan te wend
<b>Strategiese doelwit 2.3:</b>	Om die uitstekende bestuur van skole te verseker

<sup>4</sup> Die subprogramme vorm deel van die nasionale sektor se templaar en is kategorieë wat deur Tesourie befonds word. Die fondse in program 2 is toegeken om die hoofbegroting van die WKOD te dek en sluit onderwysers se salarisse, infrastruktuur en verkrygingskoste en die skoolvoedingsprogram in.

<b>Strategiese doelwit 2.4:</b>	Om te verseker dat elke klaskamer teksryk is
<b>Strategiese doelwit 2.5:</b>	Om geteikende maatreëls vir voeding, armoedeverligting en veiligheid te voorsien
<b>Strategiese doelwit 2.6:</b>	Om geprioritiseerde, kostedoeltreffende en effektiewe instandhouding van infrastruktuur te verseker
<b>Strategiese doelwit 2.7:</b>	Om te verseker dat skole en onderwysers by demografiese tendense inpas.

## Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie<sup>5</sup>

### Inskrywing

Jaar	Gr 1	Gr 2	Gr 3	Gr 4	Gr 5	Gr 6	Gr 7	Gr 8	Gr 9	Gr 10	Gr 11	Gr 12	Totaal
2001	81 790	62 960	81 832	94 302	89 254	83 305	77 778	82 190	71 966	67 034	50 206	39 910	882 527
2002	86 969	77 026	64 134	83 022	93 188	86 786	80 865	75 601	80 450	69 752	51 618	40 468	889 879
2003	86 916	82 454	75 931	66 033	82 383	92 341	84 514	81 154	73 200	81 739	51 746	39 644	898 055
2004	104 105	82 130	81 489	76 781	66 060	82 574	89 614	85 053	78 964	80 756	54 199	39 451	921 176
2005	93 515	94 231	80 695	80 809	74 984	66 141	81 953	88 778	82 169	81 577	56 657	39 303	920 812
2006	87 650	85 972	89 828	80 443	77 811	73 106	65 347	78 926	80 595	83 529	57 536	40 198	900 941
2007	92 818	82 562	83 914	89 973	78 674	78 021	72 733	66 406	80 697	86 495	61 938	42 624	916 855
2008	91 853	83 267	79 454	85 891	87 116	78 290	76 146	71 410	72 914	79 133	63 819	43 470	912 763
2009	93 601	82 158	80 385	83 150	82 382	85 621	76 262	75 227	79 795	68 405	60 812	45 692	913 490
2010	98 086	83 046	79 155	84 234	80 290	81 402	82 777	75 426	85 114	70 630	53 799	44 876	918 835
2011	100 423	85 216	79 489	83 490	80 205	79 022	78 207	81 312	84 957	73 470	56 995	38 990	921 776
2012	103 444	88 536	81 415	83 922	79 900	78 384	76 432	77 561	90 815	72 714	58 758	43 111	934 992

*Databron: 2012: Jaarlikse Opname vir Skole (Openbare Gewone Skole buiten LSOB-eenheid se leerders).*

Die tabel dui aan dat daar nie eenvormige groei oor alle grade is nie. Die totale in Graad 11 en 12 toon tekens van beter behoud. Die historiese afname in getalle in Graad 11 en 12 word behandel deur meer aandag te skenk aan vakkeuses aan die einde van Graad 9, beter raad oor loopbaankeuses en -opsies te gee en akademiese ondersteuning op hoërskoolvlak te versterk.

Die hoër getalle in Graad 1 en 9 is 'n aanduiding dat 'n aantal leerders hierdie grade herhaal. Hierdie kwessies ontvang aandag en daar is spesiale intervensies om die druipeyfer te verminder. Inskrywingspatrone word beïnvloed deur die verandering wat in 2002 op nasionale vlak aangebring is met die beleid oor die toelatingsouderdom vir Graad 1, wat skole toegelaat het om slegs leerders toe te laat wat in die eerste skooljaar sewe word. Gevolglik was die Graad 1-inname laer as in vorige jare. Toe die ouderdomsvereiste vervolgens in 2004 gewysig is, met die aanvang van 'n verdere stipulasie, het inskrywings weer toegeneem. Die Graad 1 klas van 2004 het in 2011 hoërskool toe gegaan. Dit verklaar die afname in totale registrasie by laerskole en die toename by hoërskole. Dit dra ook by tot die styging in die aantal Graad 9-leerders in 2012.

<sup>5</sup> Let daarop dat die onderwyssektor se templaar vir die jaarlikse prestasieplan nie vereis dat departemente afsonderlike strategiese doelwit-aanwysers moet verskaf nie. In hierdie geval verrig die provinsiale programprestasie-aanwysers die funksie.



In-migrasie na die provinsie bly die mees beduidende bydraer tot inskrywingsyfers en die verwante keuses van gebiede waar mense gaan woon veroorsaak voortdurende druk op akkommodasie in ontwikkelende gebiede. Daar was in 2012 meer as 18 000 leerders wat vir die eerste keer op SOBIS geregistreer het (buiten Graad 1-leerders)

## Ondersteuning verskaf

### *Norme en standaarde, geen-fooi-skole en fooivrystellingsprogram*

Die fondse wat gebruik word om opvoedkundige uitgawes te dek, die norme-en-standaarde-toekenning vir skole, word geweeg sodat skole in die meer behoeftige gemeenskappe meer fondse ontvang. Hierdie bedrag het in 2012/13 soos volg gestyg:

Nasionaal	Aantal skole	2011 bedrag in rand per leerder	2012 bedrag in rand per leerder
NK 1	314	905	960
NK 2	164	829	880
NK 3	191	829	880
NK 4	<b>321</b>	455	481
NK 5	<b>454</b>	208	213
<b>Totaal</b>	1 444 <sup>6</sup>	<b>569 (gemiddeld)</b>	<b>599 (gemiddeld)</b>

Alle diskresionêre strome van befondsing, soos die geen-fooi-skoolprogram en die toewysing van addisionele onderwysers na skole, word aangewend om historiese nadeel reg te stel en die impak van armoede te verlig. Die geen-fooi skoolbeleid is van toepassing op nasionale kwintiel 1, 2 en 3 en het 370 617 leerders bevoordeel, wat toegeneem het van 368 142 in 2011/12.

Status van fooie	Totale aantal skole
Geen fooie nie	672
Skoolgeld word gehef	<b>783</b>
<b>Groototaal</b>	1 455

Skole in kwintiel 4 en 5 is in 2011 genooi om vir vergoeding aansoek te doen om te vergoed vir fooivrystellings vir leerders wat nie skoolgeld kan bekostig nie. 'n Totaal van 510 skole van 'n moontlike 773 het aansoek gedoen en 'n bedrag van R20,4m is aan daardie skole uitbetaal. Die aantal skole wat in 2012 aansoek gedoen het, het tot 652 gestyg en die bedrag wat aan skole betaal is om vir die vrystelling van skoolgeld te vergoed, was R30,1m.

### *Voeding*

Die *Nasionale Skoolvoedingsprogram* het daaglik vir 431 998 (426 707 in 2012) leerders van voedsame maaltye by 1 021 (1 015 in 2012) geteikende laerskole, spesiale skole en sekondêre skole voorsien. Werkwinkels is vir vrywillige voedselhanteerders gehou oor veilige en higiëniese voedsel en die veilige gebruik van gas, maaltydvoorbereiding en die grootte van porsies. Kursusse oor voedselproduksie is vir onderwysers, ouers en kinders aangebied.

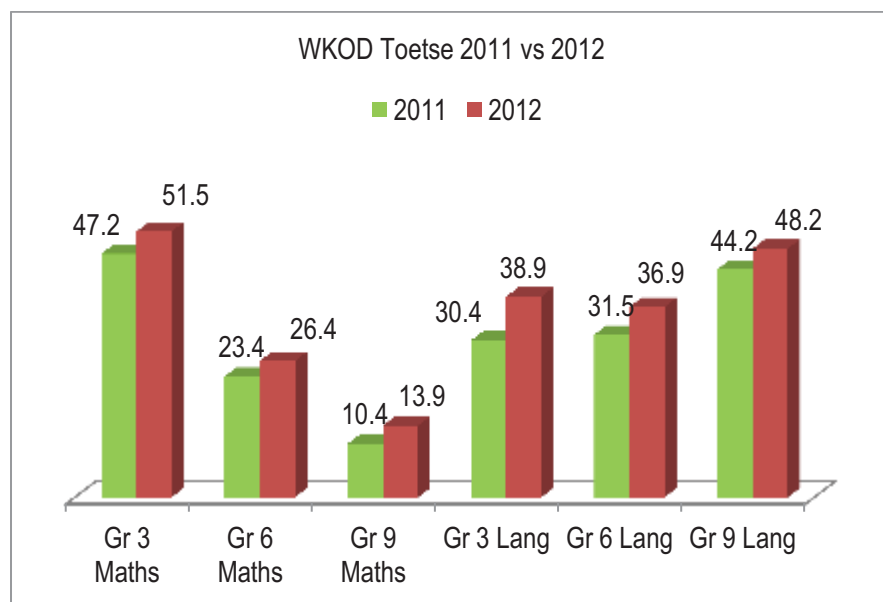
<sup>6</sup> Nuwe skole word in die jaar wat hulle open, deur 'n verskillende bron befonds

## Toetsuitslae

### Primêre skoolonderwys: Graad 3, 6 en 9 Taal en Wiskunde in die Wes-Kaap

Die WKOD het vanaf 2002 tot 2009 in afwisselende jare taal- en wiskundetoetse vir Graad 3- en 6-leerders geadministreer om vordering te monitor en probleme te diagnoseer. Die WKOD het in 2010 vir die eerste keer alle leerders in Graad 3, 6 en 9 getoets om die stand van leer in taal en wiskunde in elke skool in die provinsie te bepaal. Dit was die eerste keer dat Graad 9-leerders getoets is. Die Graad 9-toets was 'n steekproef om 'n grondlyn vas te stel. Die WKOD het in 2011 die vlak van uitdaging in die toetse verhoog, veral in die taaltoetse, ten einde 'n nuwe minimum standaard vir die provinsie te stel. In die besonder is langer en meer komplekse tekste by die taaltoetse ingesluit.

Die toetspunte toon verbetering in al drie grade in albei vakke, met die grootste verbetering in Graad 3 Taal se toetspunte, vanaf 'n slaagkoers van 30.4% in 2011 tot een van 38.9% in 2012.



Die uitslae van die 2012-toetse is in Januarie 2013 aan skole voorsien en is aangewend om die skoolverbeteringsplanne en teikens vir 2013 in te lig.

WKOD Graad 3, 6 & 9 Sistemiese Uitslae 2012						
Openbare gewone skole						
	Graad 3		Graad 6		Graad 9	
	Geslyferdheid	Geletterdheid	Wiskunde	Taal	Wiskunde	Taal
Geskryf	77 621	717 623	74 422	74 407	78 825	78 677
Geslaag	39 975	30 195	19 647	27 456	10 957	37 922
Slaag %	51.5	38.9	26.4	36.9	13.9	48.2
Gemiddeld	48.9	43.7	39.5	45.1	29.2	50.7

## Nasionale Senior Sertifikaat

2012 was die vyfde jaar van die Nasionale Senior Sertifikaat (NSS)-eksamen. Baie ondersteuning is aan Wes-Kaapse skole voorsien. Die Wes-Kaap het 'n slaagkoers van 82.8% behaal. In 2012 was daar 4 712 meer kandidate wat geslaag het as in 2011 en 1 104 meer wat toegang tot 'n B-graad verwerf het. Die slaagkoers vir Wiskunde het tot 73.5% gestyg, 'n verbetering vanaf 68.7% in 2011. Vir Natuurwetenskap was die 2012 slaagkoers 70.9%, 'n verbetering op die 2011 syfer van 65.3%.

<b>WKOD Vergelykende NSS-uitslae 2009 – 2012</b>						
<b>Jaar</b>	<b>Geskryf</b>	<b>Geslaag</b>	<b>% Geslaag</b>	<b>Toegang tot B-graad</b>	<b>% Toegang tot B-graad</b>	<b>Skole met slaagkoers &lt;60%</b>
2009	44 931	34 017	75.7	14 324	31.9	85
2010	45 783	35 139	76.8	14 414	31.5	78
2011	39 988	33 146	82.9	15 215	38.1	30
2012	44 700	36 992	82.8	16 319	36.5	26

### Jaarlikse Nasionale Assessering

Die 2012 Jaarlikse Nasionale Assesserings is deur 605 322 leerders in Graad 1 – 6 en Graad 9 geskryf. Dit was die eerste jaar dat die volle groep Graad 9-leerders getoets is. Alle openbare gewone skole en 57 onafhanklike skole in die Wes-Kaap was by hierdie nasionale assessering betrokke.

Al die toetse is in 2012 op skoolvlak onder toesig van die skoolbestuurspan nagesien. Om te verseker dat nasiening in alle skole in die provinsie konsekwent is, is 'n monster van drie vraestelle per klas per skool vir Graad 3, 6 en 9 by vyf nasiensentrums in die Wes-Kaap hersien.

Die uitslae van die 2012 toetse is in Januarie 2013 aan skole deur die Gesentraliseerde Onderwysbestuurinligtingstelsel (GOBIS) vrygestel. Elke skool het hul eie uitslae, die uitslae van die kring, die onderwysdistrik en die provinsie ontvang. Die uitslae, tesame met die provinsiale toetsprogram, help om probleme te diagnoseer en vordering in Tale en Wiskunde in skole te monitor. Die toetsprogram versterk die klem op aanspreeklikheid, asook op die behoefte om gehalte-onderrig te voorsien wat gehalte-leer tot gevolg het.

	<b>WKOD 2011 Taal</b>	<b>WKOD 2012 Taal</b>	<b>Nasionaal 2012 Huistaal</b>	<b>WKOD 2011 Wiskunde</b>	<b>WKOD 2012 Wiskunde</b>	<b>Nasionaal 2012 Wiskunde</b>
Graad 1	67	61	58	66	70	68
Graad 2	55	60	55	58	62	57
Graad 3	46	57	52	36	47	41
Graad 4	42	55	43	35	46	37
Graad 5	39	51	40	35	39	30
Graad 6	43	50	43	41	33	27
Graad 9	NvT	48	43	NvT	17	13

## Onderwyserontwikkeling

Volgehoue, professionele onderwyserontwikkeling in die WKOD bly 'n sleutelfokus.

### Onderwysers

Die *Nasionale Kurrikulumverklaring* is in die *Kurrikulum-en-Assesseringsbeleidsverklaring* (KABV) verfynd en herverpak. Die KABV spesifiseer vir elke vak die onderrigtyd, inhoud, vaardighede, Leer-en- Onderrigondersteuningsmateriaal (LOOM) wat benodig word en die gewigte en voorskrifte vir assessering. Die voordeel hiervan is dat alle vereistes in een dokument vervat is. Die belangrikste veranderinge wat volgens die KABV moet plaasvind, is dat daar minder administratiewe las vir onderwysers, duideliker spesifikasies van vakinhoud en sterker onderrig- en assesseringsmetodes moet wees.

Die WKOD het in 2012 onderwysers in Graad 4 – 6 en Graad 11 opgelei vir die bekendstelling van die KABV in 2013. Dit het die vorm van 3-dae opleidingsprogramme in die vakansies vir alle betrokke onderwysers aangeneem.

Die WKOD het in 2009 'n 8-jaar opleiding- en ondersteuningsplan geloods om die ontwikkeling van Taal en Wiskunde te ondersteun. Hierdie program, wat deur deskundige diensverskaffers vir onderwysers in Graad 1 – 6 aangebied word, is soos volg:

Jaar 1 (2009): eerste 250 skole	Groep 1 (125 skole) <i>Gesyferdheid</i> -opleiding in Junie-vakansie Groep 2 (125 skole) <i>Geletterdheid</i> -opleiding in Junie-vakansie Skoolgebaseerde ondersteuning (250 skole) Lesers en LOOM (250 skole)
Jaar 2 (2010): eerste 250 skole in 'n tweede jaar van opleiding	Groep 1 (125 skole) <i>Geletterdheid</i> -opleiding in Junie-vakansie Groep 2 (125 skole) <i>Gesyferdheid</i> -opleiding in Junie-vakansie Skoolgebaseerde ondersteuning (250 skole) Lesers en LOOM (250 skole)
Jaar 3 (2011): tweede 250 skole – in praktyk was dit 258 skole	Groep 3 (129 skole) <i>Gesyferdheid</i> -opleiding in Junie-vakansie Groep 4 (129 skole) <i>Geletterdheid</i> -opleiding in Junie-vakansie Skoolgebaseerde ondersteuning (258 skole) Lesers en LOOM (258 skole)
Jaar 4 (2012): tweede 258 skole in 'n tweede jaar van opleiding	Groep 3 (129 skole) <i>Geletterdheid</i> -opleiding in Junie-vakansie Groep 4 (129 skole) <i>Gesyferdheid</i> -opleiding in Junie-vakansie Skoolgebaseerde ondersteuning (258 skole) Lesers en LOOM (258 skole)
Hierdie patroon sal <i>herhaal</i> word vir jare 5 tot 8, m.a.w. tussen 2013 en 2016, sodat alle laerskole binne 'n tydperk van 8 jaar opgelei en ondersteun word met leesskemas en -materiaal.	

Die taal- en wiskundeprogram het in 2012 aan 258 laerskole intensiewe opleiding en terreingebaseerde ondersteuning vir onderwysers van Graad 1-6 voorsien.

Indiensopleiding en ontwikkeling is ook deur die KOLI aangebied. 23 opleidingskursusse is aangebied vir onderwysers in die grondslag-, intermediêre en senior fase: 1 001 onderwysers het gedurende die oorsigjaar hierdie een-, twee- of drie-weke kurrikulumkursusse bygewoon. 466 lede van skoolbestuurspanne het opleiding ondergaan in die elf bestuurskursusse wat in hierdie tydperk aangebied is. Nege kursusse in lewenswetenskap, natuurwetenskap en wiskunde is aangebied. 303 opvoeders het hierdie een-dag kursusse bygewoon. Daar was in die finansiële jaar altesaam 2 503 begunstigdes van KOLI-kursusse of seminare.

#### *Skoolhoofde*

Die fokus was hierdie jaar op die ontwikkeling en ondersteuning van skoolbestuurders wat onervare was, ekstra mentorskap nodig gehad het of wat gretig was om verdere professionele ontwikkeling te ondergaan. Kursusse vir skoolbestuurders, gefokus op onderwerpe soos: rolle en verantwoordelikhede van adjunk-skoolhoofde, rolle en verantwoordelikhede van departementshoofde, aspirant-skoolhoofde, aspirant-skoolleiers, induksie van nuutaangestelde skoolhoofde, opleiding van skoolbestuurspanne en vroue in en na bestuurs- en leierskapposities.

Die ekwivalent van 1% van die WKOD se betaalstaat word aangewend om die vaardighede en bevoegdheid van alle WKOD-werknemers te verbeter. Die vaardigheidsvlakke van onderwysers en staatsdiensamptenare word dus bykomend deur verskeie ontwikkelingsintervensies deur die werkplekvaardigheidsprogram (WVP) behandel.

#### *Geakkrediteerde kwalifikasies*

Geteikende formele kursusse in die vorm van die Gevorderde Sertifikaat in Onderwys (ACE) wat op skoolleierskap fokus, is by hoër opvoedkundige instellings aangebied. Hierdie kursusse word deur die WKOD befonds in 'n poging om die gehalte van leierskap en bestuur en skole te verbeter. Daar was in 2012/13 'n totaal van 373 begunstigdes.

Ten einde die aantal gekwalifiseerde wiskunde- en wetenskaponderwysers te verhoog, het die WKOD 168 voor-diens beurse as 'n fokus vir 2012/13 soos volg toegeken: Grondslagfase: 88; Intermediêre fase: 30; VOO: 35; Nagraadse Sertifikaat van Onderwys: 8; Baccalaureus van Wetenskap: 7.

### **Ander ondersteuning verskaf**

#### *Tekste, insluitend werkboeke*

Die nasionale Departement van Basiese Onderwys het in 2012 soos volg werkboeke verskaf:

<b>Werkboeke verskaf</b>	<b>Graad</b>
Huistaal, Engels Eerste Addisionele Taal, Wiskunde en Lewensvaardighede	Grondslagfase (Graad R – 3)
Wiskunde, Huistaal en Engels Eerste Addisionele Taal	Intermediêre Fase (Graad 4 – 6)
Wiskunde	Senior Fase (Graad 7 – 9)

Die gebruik van handboeke is deur WKOD-amptenare ondersteun en gemonitor en in die skoolverbeteringsplanne nagespoor.

Die WKOD beoog om 'n KABV-aangepaste handboek per leerder per vak te voorsien om gehalte-onderdig en leer te ondersteun. Toegewese fondse word dus hiervoor opsy gesit, benewens die norme-en-standaarde-fondse wat jaarliks toegeken word.

Die WKOD het in 2012/13 'n bedrag van R144 miljoen in handboeke, onderwyserriglyne en kernlesers belê om die implementering van KABV in die Intermediêre Fase (Graad 4 – 6) en Graad 11 te ondersteun. Die WKOD het aan elke leerder in Graad 5 tot 6 'n handboek vir elk van die ses vakke en sewe handboeke vir elke Graad 11-leerder voorsien. Weens die hersiening van die Intermediêre Fase KABV-dokument vir Natuur-wetenskap en Tegnologie, is geen handboeke vir dié vak in die nasionale katalogus geïdentifiseer nie. Die DBO het elke leerder in Graad 4 tot 6 van 'n werkboek vir NW/T voorsien. Die WKOD het leerders in Graad 4 tot 6 van 'n kernleser vir Huistaal voorsien.

Die WKOD se riglyne vir norme en standarde stel voor dat 50% van die totale hulpbrontoekenning vir die aankoop van LOOM aangewend moet word, waarvan 10% vir biblioteekmateriaal bestem moet wees. Die riglyne stipuleer verder dat elke leerder 'n handboek vir elke vak moet hê en dat die voorraad van skoolbiblioteekmateriaal jaarliks aangevul moet word totdat die totale aantal items die minimum internasionale standaard van 10 items per leerder reflekteer.

Die verskaffing van boeke word ondersteun deur die beleid oor boekretensie wat in November 2010 ingestel is om te verseker dat leerders hulle boeke aan die einde van die akademiese jaar inhandig sodat die boeke jaarliks hergebruik kan word.

SOBIS is in 2012 aangewend om skole se bestellings vir handboeke vir die verwagte handboekbestellings vir die volgende jaar in te vorder. Hierdie geoutomatiseerde proses het doeltreffendheid ten opsigte van tyd, arbeid en koste, aanlyn-monitering van vordering en fasilitering van verslagdoening moontlik gemaak. Daarbenewens het die WKOD in 2012/13 R6 miljoen aan biblioteekmateriaal vir skoolbiblioteke by 110 Xhosa-medium laerskole in kwintiel 1, 2 en 3 bestee en het monitering- en ander meganismes in plek gestel om te verseker dat hierdie hulpbronne benut word.

#### *Wiskunde en Fisika*

Die Strategie vir Wiskunde en Natuurwetenskap, wat in 2011 geïnisieer is, is in 2012 uitgebrei en versterk. Die strategie het vyf aandrywers: *Skole* (insluitend die herkeuring van skole vir die nasionale Dinaledi-program, opstel van "aansporing"-skole en kategorisering van alle skole ingevolge hulle vakinskrywings om gefokusde intervensies en genuanseerde distriksondersteuning moontlik te maak; *Ondersteuning en Ontwikkeling van Onderwysers* (sluit onderwyseropleiding en -ondersteuning, in-klas monitering en die werwing en ontplooiing van onderwysers in); *Hulpbronne en Ondersteuning* (sluit alle hulpbronne soos toerusting, LOOM, IKT en e-leermateriaal en -ondersteuning in); *Leerders* (sluit leerderondersteuning in, bv. telematikaprogramme, olimpiades, voorbeeld-eksamenvraestelle, wenke, ekstra lesse, blootstelling aan wiskunde en wetenskap in industrie en die wêreld) en *Monitering, Evaluering en Voorspraak*.



### *Liggaamlike Opvoeding*

Liggaamlike Opvoeding het as 'n belangrike kenmerk van die KABV onder die kollig gekom. Die WKOD het 'n proaktiewe strategie gebruik om onderwysers by te staan deur hulle van 'n omvattende handboek oor liggaamlike opvoeding te voorsien. Die handboek is geïllustreer, met 'n 40-week lesplan vir Graad 1 tot 9, tesame met 'n visuele DVD wat aandui hoe om 'n les in liggaamlike opvoeding aan te bied. Dit is gedurende die 2010/11 finansiële jaar aan alle openbare gewone laerskole en hoërskole in die provinsie versprei. Leieronderwysers en kenners in liggaamlike opvoeding ondersteun die uitrol van liggaamlike opvoeding in die provinsie. 53 kurrikulumadviseurs in die grondslagfase en 120 leieronderwysers in die grondslagfase is vir drie dae in Maart 2012 opgelei. 'n Soortgelyke proses sal gevolg word om liggaamlike opvoeding in die intermediêre en senior fase volgens die KABV-implementeringstrategie te aktiveer. 'n Vennootskap is vir hierdie doel tussen die WKOD en die Departement van Kulturele Sake en Sport (DCAS) aangegaan om die implementering van liggaamlike opvoeding te bevorder in skole waar dit nie bestaan nie. Die DCAS het onderneem om 46 onderwyser-assistente in liggaamlike opvoeding te befonds om die implementering van liggaamlike opvoeding in 'n paar skole wat addisionele bystand nodig het, te ondersteun. Hierdie skole het ook toerusting ter ondersteuning van liggaamlike opvoeding ontvang. Benewens laasgenoemde het die skoolverrykingsprogram van die WKOD liggaamlike opvoeding-toerusting aan 80 benadeelde skole in die provinsie gelewer.

### *Hoërskoolprogram*

Die Hoërskoolprogram poog om die aantal leerders wat die Nasionale Senior Sertifikaat slaag, te verhoog en die aantal onderpresterende skole te verlaag. Die Hoërskoolprogram bestaan uit 'n gedifferensieerde benadering tot alle hoërskole in die provinsie. Daar was lae-intensiteit ondersteuning vir die skole waar meer as 90% van die leerders in die vorige jaar geslaag het; medium-intensiteit ondersteuning en 'n vak-spesifieke fokus vir skole wat 'n slaagkoers van 60% - 89% behaal het; en 'n hoë-intensiteit en hele-skool fokus vir die skole waar minder as 60% van die leerders geslaag het.

Die WKOD, tesame met die betrokke skole, het in Januarie 2012 en weer in 2013 die uitslae van elke skool per vak en per vraestel ontleed. Skool-spesifieke planne, met teikens, is op grond van hierdie ontledings gestel. Teikens per skool en per distrik is gestel vir slaagsyfers en vir die aantal leerders wat toegang tot B-graad-studies behaal. Spesifieke ondersteuning word aan leerders met 'n hoë risiko voorsien.

'n 2013-innovasie was die ontwerp van 'n algemene templaar vir die Distriksverbeteringsplanne, met 'n fokus op die verlaging van die druipeyfer in Graad 1 en 9 ('n voortsetting van die fokus wat in 2012 ingestel is) en verbeterde deursigte vir Graad 11. Skole wat sleg gevaar het in vakke met baie inskrywings, is vir vak-spesifieke ondersteuning geïdentifiseer.

'n Tutoriale program, waar vaardige onderwysers gebruik word, word van binne en buite die WKOD aangebied. Telematikalesses is in 2012 na 147 skole uitgesaai en intensiewe ondersteuning is deur kurrikulumadviseurs verskaf aan die skole wat onder die provinsiale gemiddelde vir hoë-inskrywing vakke presteer het. 'n Boek met studiewenke en 'n pak eksamenvraestelle is aan elke Graad 12-leerder voorsien. Die program is vanaf die begin van 2012 uitgebrei om alle grade by hoërskole in te sluit en om te fokus op 'n stel kriteria wat meer as die Graad 12-slaagkoers behels.

### *Beplanning*

Die WKOD het voortgegaan met sy uitdruklike voorneme om onderwysers aktief te ondersteun op gebiede wat deur die onderwysers self geïdentifiseer is. Die oogmerk is om die druk op onderwysers te verlig, wat administratiewe werk asook die bywoning van werkwinkels en vergaderings betref. Beplanningskalenders met belangrike datums, onder andere die begin en einde van eksamens en ander administratiewe spertye, is weer in 2012 aan skole gestuur om hulle te help met vooruitbeplanning vir 2013. Na afloop van 'n omvattende keuringsproses, is provinsiale toekennings vir toponderwysers gemaak. Hierdie toekennings gee erkenning vir prestasie en innovasie. Vier Wes-Kaapse onderwysers het by die nasionale onderwystoekennings, wat vroeg in 2013 gehou is, topposisies behaal.

### *SBL-verkiesings*

Daar was in 2012 'n deelname van 100% en afhandeling van SBL-verkiesings deur alle WKOD-skole. 'n Induksieprogram is vir alle SBL-lede saamgestel. Opleiding in finansiële bestuur en die keuring en werwing van bevoegde personeel op alle vlakke is aangebied. Aandag is geskenk aan die verskeidenheid rolle en verantwoordelikhede van SBL-lede. Dit sluit ondersteuning aan skoolhoofde in, asook om teikens vir die verbetering van skoolprestasie te stel en die nakoming van dissipline in skole te bevorder deur die veiligheid van leerders en personeel by die skool te verseker. 'n Ondersteuningshulpmiddel vir skoolbeheerliggame is aan alle skole gestuur om SBL'e met selfevaluering by te staan.

Die hersiening van die institusionele bestuur- en korporatiewe beheerfunksie in distrikte teenoor die bepalings van die Suid-Afrikaanse Skolewet (SASA) het die behoefte aan gefokusde koördinerende funksie aan die lig gebring. Die 100 Skole-projek (inspeksie van finansiële praktyke) is in 2012 voltooi en 81 skole ontvang tans opleiding in finansiële bestuur. Distriksgebaseerde IBB-bestuurders het met voorsitters van SBL'e byeengekom om die omvang te bepaal van hoe SBL'e hulle skole in lyn met artikel 20 en 21 van die SASA ondersteun. Hierdie reëling sal in die nuwe jaar voortduur.

### *Veilige skole*

Die Veilige Skole-program het 'n drieledige strategie (i) Voorsiening van die belangrikste meganismes vir sekuriteit; (ii) Programme om verandering in gedrag en gesindheid te ondersteun; en (iii) programme wat heelskool-benaderings en die bou van netwerke met toepaslike agentskappe insluit om met die skepping van veilige skoolomgewings behulpsaam te wees.

Die WKOD bedryf 'n Veilige Skole-inbelsentrum, waar verskeie kwessies aangaande skoolgebaseerde misdaad en geweld gerapporteer kan word en waar berading gebied word aan enigen wat geaffekteer of getraumatiseer is. Die Veilige Skole-inbelsentrum dien as 'n inligtingstelsel om data regoor die provinsie in te samel en ontleed en voorsien ondersteuning aan skole en slagoffers van misdaad en geweld in die skoolomgewing.

Die Veilige Skole-inbelsentrum dokumenteer alle gevalle. Die statistieke word gebruik om voorkoming, intervensie en reaktiewe strategieë te verskaf, waar nodig. Die sentrum bied aanlyn-ontlonting aan kliënte en verwys hulle na toepaslike agentskappe, waar nodig. Dit verskaf inligting aan kliënte ten opsigte van dienste in kriminele geregtigheid en inligting ten opsigte van beleide en riglyne aan skoolhoofde, opvoeders, SBL-lede, leerders en ouers. Die Veilige Skole-inbelsentrum het gedurende die tydperk 1 Januarie 2012 tot Desember 2012 'n totaal van 14 209 oproepe ontvang. Dit het 3 358 oproepe hanteer wat verdere opvolg en ondersteuning nodig gehad het. Maandelikse en kwartaallikse statistieke word aan distrikte voorsien sodat intervensies op problematiese gebiede gefokus kan word.

Bykomend tot die Veilige Skole-inbelsentrum en bevordering van veiligheid-infrastruktuur, bied die WKOD opvoedkundige programme om positiewe aktiwiteite soos sport, kuns, drama en inligting oor toekomstige loopbane aan te moedig. Die programme fokus op veranderinge in gedrag en ingesteldheid; kreatiewe en konstruktiewe benaderings tot konflikbestuur, en bemiddelingsopleiding. Veiligheidsveldwerkers word in diens geneem om skole met skoolveiligheidskomitees en skoolveiligheidsplanne te ondersteun; ondersteunings- en/of voorkomende programme te vestig; en om as positiewe rolmodelle en mentors by 109 hoë-risiko skole op te tree.

Veiligheidsveldwerkers volg leerders op wat stokkiesdraai en assessee leerderprobleme. Hulle bied mentorskap en afrigting aan leerders wat 'n risiko loop en verseker dat hulle toegang kry tot dienste wat hulle nodig het. Veiligheidsveldwerkers fasiliteer die Veilige Skole-jeugklubs as deel van die vakansieprogram. Hierdie projek poog om positiewe houdings en gedrag te versterk deur die aanmoediging van leerders onder risiko om toepaslike opvoedkundige strukture by te woon en vaardighede te ontwikkel om gemeenskapsprojekte te implementeer.

Vyftig nuwe skole het belangrike sekuriteitsinfrastruktuur ontvang (gemotoriseerde hekke; voetgangermoniteringhekke; alarmstelsels gekoppel aan gewapende reaksie; doringdraad en maasdraad; diefwering) en het gebaat by die opleiding van eweknie-bemiddelaars. Heininge by hoë-risiko-skole is herstel; kringtelevisiekameras is by geselekteerde skole geïnstalleer en vakansiesekuriteit is voorsien, waar nodig. Opleiding in beroepsgesondheid en -veiligheid en rampbestuur is aangebied, asook opleiding in die beleid oor dwelmtoetsing. Goedgekeurde dwelmtoetstoestelle is in hoë-risiko gevalle verskaf, tesame met deursoeking en beslaglegging en die voorsiening van hand-metaalverklidders by 50 ekstra geselekteerde skole. Daar is ook distrik-misdaadvoorkomingsplanne en vennootskappe met ander regerings-departemente en NRO's.

As deel van die benadering van die Wes-Kaapse Regering om anti-sosiale gedrag te voorkom en alternatiewe geleenthede aan die jeug te bied, het die Departement van Kultuursake en Sport (DCAS) Sport MOD-sentra (massadeelname, toegang tot geleenthede en ontwikkeling) by 181 skole oor die agt onderwysdistrikte ingestel. 98 van hierdie sentrums is in 2011 by laerskole ingestel. Die programme word na skool aangebied en verskaf aan leerders die geleentheid om sport te beoefen en aan ander verrykingsaktiwiteite deel te neem. Beide die Veilige Skole- en Skoolverrykingsprogram van die WKOD is tot die MOD-sentra verbind. Die WKOD het by ses van hierdie instellings dans bekendgestel en ses dansafrigters en ses musiekstelsels voorsien. 745 leerders is deur hierdie inisiatief bevoordeel. Naburige skole wat nie deel van die program vorm nie, word ook genooi om by die naskoolse program by hierdie sentrums aan te sluit. 'n Loodsprogram sal by 32 van die MOD-sentrums uitgevoer word. Die sentrums sal spesifieke ondersteuning ontvang en daar sal 'n studie oor die impak van die naskoolse program op die opvoeding van die leerders by die skool gedoen word. Die lesse wat geleer word, sal in ander sentrums en skole herhaal word. Die WKOD monitor die institusionalisering van die naskoolse program-inisiatief.

#### *Infrastruktuur*

Die infrastruktuurplan vir die Mediumtermyn-Uitgaweraamwerk (MTUR) vanaf 2010 – 2013 het die volgende areas vir ontwikkeling geïdentifiseer:

- Gebruik van onderbenutte klaskamers in bestaande skole
- Bou van nuwe klaskamers by bestaande skole om oorbevolking te verlig
- Bou van nuwe skole, insluitende spesiale skole, om druk op akkommodasie te verlig
- Vervanging van bestaande skole of klaskamers wat met ongepaste materiaal gebou is
- Onderhoud en herstelwerk
- Voorsiening van Graad R-klaskamers
- Optimalisering van die gebruik van koshuise

Daarbenewens bly die voorsiening en benutting van mobiele klaskamers noodsaaklik om akkommodasie vir dringende en ongeskeduleerde behoeftes te verskaf.

Ten spyte van die bouprogram hierbo uiteengesit, plaas die voortgesette groei in leerdergetalle druk op die stelsel. In 2013 is 50 941 leerders daaglik na en van die skool vervoer, wat 415 meer is as die 50 526 wat in 2012 vervoer is.

BT201					
	Werklike prestasie 2011/2012	Beplande teiken 2012/13	Werklike prestasie 2012/2013	Afwyking tussen teiken en prestasie	Kommentaar oor afwyking
<b>Programprestasiemaatstawwe (nasionaal)</b>					
► PPM201: Aantal leerders in openbare gewone skole ingeskryf	921 776	935 500	936 534	1 034	Inskrywing word deur 'n aantal veranderlikes beïnvloed, insluitend in-migrasie en verbeterde deurset. Die toename van 15 000 leerders oor die vorige jaar is beduidend en dus is die verandering slegs baie gering.
► PPM202: Aantal opvoeders in diens by openbare gewone skole	28 842	28 800	28 636	-164	Poste is in die vorige jaar toegeken, maar kurrikulumbehoefte, die toename in leerdergetalle en oortollige werknemers het 'n impak op die werklike syfer gehad. Afwykings kan ook toegeskryf word aan bedankings, beëindiging van kontrakte, aanstellings, bevorderings en oorplasing.
► PPM203: Aantal nie-opvoedkundige personeel in diens by openbare gewone skole	6 470	6 700	6 556	-144	Plasing van oortollige personeel as gevolg van die implementering van norme en standaarde gedurende 2011, moes afgehandel word voordat vakante poste geadverteer kon word.
► PPM204: Aantal leerders in openbare gewone skole wat by die "Geen-fooi-skool"- beleid baat	366 259	366 259	370 617	4 358	Die aantal leerders het toegeneem as gevolg van 'n toename in inskrywings by die betrokke skole. Die totale aantal begunstigdes hang af van inskrywings by die kwalifiserende skole in kwintiel 1 tot 3.
► PPM205: Aantal openbare gewone skole wat van watertoevoer voorsien moet word	0	0	0	0	Aangesien die definisie van hierdie maatreeël verwys na die voorsiening van water aan skole wat nie enige watertoevoer het nie en alle skole in die Wes-Kaap watertoevoer het, het die WKOD 'n "zero"-teiken vir hierdie maatreeël gestel.

BT201					
	Werklike prestasie 2011/2012	Bepande teiken 2012/13	Werklike prestasie 2012/2013	Afwyking tussen teiken en prestasie	Kommentaar oor afwyking
► PPM206: Aantal openbare gewone skole wat van kragtoevoer voorsien moet word	0	0	0	0	Aangesien die definisie van hierdie maatreël verwys na die voorsiening van elektrisiteit aan skole wat nie enige kragtoevoer het nie en alle skole in die Wes-Kaap 'n kragtoevoer het, het die WKOD 'n "zero"-teiken vir hierdie maatreël gestel.
► PPM207: Aantal openbare gewone skole wat van sanitasiegeriewe voorsien moet word	0	0	0	0	Aangesien die definisie van hierdie maatreël verwys na die voorsiening van sanitasie aan skole wat nie enige sanitasiegeriewe het nie en alle skole in die Wes-Kaap sanitasiegeriewe het, het die WKOD 'n "zero"-teiken vir hierdie maatreël gestel.
► PPM208: Aantal klaskamers wat in openbare gewone skole gebou moet word	453	592	293	-299	Een projek is gekanselleer (Nalikamva); een projek is vertraag weens die skoolterrein wat deur 'n taxi-organisasie gebruik word, asook probleme met verhoudinge met die gemeenskap (Vuyiseka); twee skole is vertraag as gevolg van beperkinge op die verkryging van die terrein en kwessies met munisipale goedkeuring (Concordia Laerskool en Hoërskool). Ander skole is as gevolg van kapasiteitsprobleme aan die kant van die implementeringsagente vertraag. Gemeenskapsontwrigtings is aan die aanstelling van Gemeenskapskakeelbeamptes gekoppel . Ander oponthoude is gekoppel aan die verskaffing van mobiele eenhede om leerders te akkommodeer tydens boubedrywighede en geskille tussen mededingende kontrakteurs, wat 'n uitgebreide tendertydperk tot gevolg gehad het.



BT201					
	Werklike prestasie 2011/2012	Bepande teiken 2012/13	Werklike prestasie 2012/2013	Afwyking tussen teiken en prestasie	Kommentaar oor afwyking
► PPM209: Aantal spesialiskamers wat in openbare gewone skole gebou moet word (alle kamers buiten klaskamers – sluit in: laboratoriums, voorraadkamers, siekeboeg, kombuis, ens.)	328	235	95	-140	Die afwyking is gekoppel aan die nie-lewering van skole en klaskamers wat onder PPM 208 hierbo opgeteken is.
► PPM210: Aantal leerders met spesiale onderwysbehoefte wat by openbare gewone skole ingeskryf is	6 973	7 500	6 204	-1 296	Die afname in die inskrywingsyfer is as gevolg van 'n voortdurende data-opruimingsoefening. Openbare gewone skole het voorheen 'n reeks leerders volgens hul eie definisie as leerders met spesiale onderwysbehoefte opgeteken. Hierdie aangeleentheid is met die betrokke personeel van die onderwysdistrik bespreek en prosedures is ingestel om te verseker dat akkurate data by skole volgens die ooreengekome definisies opgeteken word.
► PPM211: Aantal volle-diens-skole <sup>7</sup>	11	10	10	0	
► PPM212: Aantal skole wat ten minste een keer per kwartaal deur 'n kringbestuurder besoek word	1 514	1 526	1 524	-2	Die algehele jaarlikse aantal skole wat nie ten minste een keer per kwartaal besoek is nie, is agt, waarvan drie hospitaalskole insluit. In gevalle waar daar vakatures bestaan het, of waar bestuurders vir lang tydperke weens swak gesondheid afwesig was, is alternatiewe reëlins getref en ander amptenare het die besoeke afgelê. In die geval van skole vir leerders met spesiale behoeftes, is sommige besoeke afgelê deur gekwalifiseerde spesialiste op daardie gebied. Sekere skoolbestuurspanne het aan die einde van die skooljaar met die IMG-bestuurder by 'n sentrale lokaal vergader om die proses van leerder-bevordering af te handel.

- <sup>7</sup> Dit verwys na die aantal skole wat in die gegewe jaar gestig sal word

<b>Programprestasie-aanwysers (provinsiaal)</b>					
PPA 2.1 Leerders in die skoolstelsel behou vanaf Graad 10 – 12	57%	58%	61%	3%	Die teiken is oorskry, moontlik weens die program om leerderbehoud in Graad 9, 10 en 11 te ondersteun. Dit het beroepsvoortligting en die uitbreiding van die hoërskoolprogram na grade onder Graad 12 ingesluit.
PPA 2.2 Persentasie van leerders in Graad 3 wat aanvaarbare uitkomst in Geletterdheid behaal het	30.4%*	33%	38.90%	5.9%	Teiken oorskry as gevolg van die Geletterdheid- en Gesyferdheidstrategie en die motivering van skole om te verbeter. Dit is die beoogde gevolg van die toetsprogram en die intervensies wat onderneem word.
PPA 2.3 Persentasie van leerders in Graad 3 wat aanvaarbare uitkomst in Gesyferdheid behaal het	47.2%	50%	51.50%	1.5%	Teiken oorskry as gevolg van die Geletterdheid- en Gesyferdheidstrategie en die motivering van skole om te verbeter. Dit is die beoogde gevolg van die toetsprogram en die intervensies wat onderneem word.
PPA 2.4 Persentasie van leerders in Graad 6 wat aanvaarbare uitkomst in Geletterdheid behaal het	31.5%*	35%	36.90%	1.9%	Teiken oorskry as gevolg van die Geletterdheid- en Gesyferdheidstrategie en die motivering van skole om te verbeter. Dit is die beoogde gevolg van die toetsprogram en die intervensies wat onderneem word.
PPA 2.5 Persentasie van leerders in Graad 6 wat aanvaarbare uitkomst in Gesyferdheid behaal het	23.4%	25%	26.40%	1.4%	Teiken oorskry as gevolg van die Geletterdheid- en Gesyferdheidstrategie en die motivering van skole om te verbeter. Dit is die beoogde gevolg van die toetsprogram en die intervensies wat onderneem word.
PPA 2.6 Persentasie van leerders in Graad 9 wat aanvaarbare uitkomst in Taal behaal het	44.2%	45%	48.20%	3.2%	Teiken oorskry as gevolg van die Geletterdheid- en Gesyferdheidstrategie en die motivering van skole om te verbeter. Dit is die beoogde gevolg van die toetsprogram en die intervensies wat onderneem word.
PPA 2.7 Persentasie van leerders in Graad 9 wat aanvaarbare uitkomst in Wiskunde behaal het	10.4%	12%	13.90%	1.9%	Teiken oorskry as gevolg van die Geletterdheid- en Gesyferdheidstrategie en die motivering van skole om te verbeter. Dit is die beoogde gevolg van die toetsprogram en die intervensies wat onderneem word.

<b>Programprestasi-aanwysers (provinsiaal)</b>					
PPA 2.8 Skole met 'n slaagkoers waar <60% slaag	30	20	26	-6	Die teiken is nie behaal nie, maar die verbetering van die vorige jaar, toe die aantal skole van 74 na 30 gedaal het, is grotendeels gehandhaaf en nog vier skole het 'n slaagkoers van >60% behaal as gevolg van die intensiewe ondersteuningsprogram wat elders in hierdie verslag uiteengesit word.
PPA 2.9 Nasionale Senior Sertifikaat-slaagkoers	82.9%	82%	82.80%	0.8%	Die teiken is oorskry as gevolg van die intensiewe ondersteuningsprogram wat elders in hierdie verslag uiteengesit word.
PPA 2.10 Nasionale Senior Sertifikaat-slaagsyfer	33 146	39 000	36 992	-2 008	Die totale aantal suksesvolle leerders het met bykans 4 000 toegeneem. Na die hernasiening en aanvullende eksamenuitslae by die totale aantal ingereken is, het die slaagsyfer na 38 619 gegroei. Die teiken is dus uiteindelik met slegs 318 onderberek.
PPA 2.11 Persentasie van leerders wat vir studies om 'n B-graad kwalifiseer	38.1%	36%	36.50%	0.5%	Die teiken is oorskry. Dit kan as gevolg van die intensiewe akademiese ondersteuningsprogram en teikenstelling volgens die Skoolverbeteringsplanne wees.
PPA 2.12 Aantal leerders wat vir studies om 'n B-graad kwalifiseer	15 214	16 500	16 319	-181	Alhoewel die totaal van 2011 met 1 105 oorskry is, is die teiken wat in die Strategiese Plan gestel is, nie behaal nie.
PPA 2.13 Aantal leerders wat Wiskunde in die Nasionale Senior Sertifikaat-eksamens geslaag het	9 820	10 000	11 311	1 311	Die teiken is oorskry. Dit kan as gevolg van die intensiewe akademiese ondersteuningsprogram en teikenstelling volgens die Skoolverbeteringsplanne wees.
PPA 2.14 Aantal leerders wat Natuurwetenskap in die Nasionale Senior Sertifikaat-eksamens geslaag het	7 137	7 200	7 995	795	Die teiken is oorskry. Dit kan as gevolg van die intensiewe akademiese ondersteuningsprogram en teikenstelling volgens die Skoolverbeteringsplanne wees.
PPA 2.15 Aantal addisionele skole wat beveilig is met alarms wat gekoppel is aan gewapende reaksie, diefwering en klipskerms op vensters	50	50	50	0	Geen.

<b>Programprestasie-aanwysers (provinsiaal)</b>					
PPA 2.16 Aantal beurse aan verdienstelike studente toegeken vir vier jaar se formele studie aan HOI's <sup>8</sup>	168	200	168	-32	Daar was 'n onvoldoende aantal toepaslik gekwalifiseerde aansoekers.
PPA 2.17 Aantal leerders in openbare gewone skole wat by leerdervervoer baat	50 992	49 000	50 521	1 521	Alle leerders wat vir vervoer in aanmerking kom, moet geakkommodeer word.
PPA 2.18 Aantal opvoeders (in openbare diens) [Program 2: Openbare laerskole]	16 987	16 800	16 713	-87	Poste is in die vorige jaar toegeken, maar kurrikulumbehoefte, die toename in leerdergetalle en oortollige werknemers het 'n impak op die werklike syfer gehad. Afwykings kan ook toegeskryf word aan bedankings, beëindiging van kontrakte, aanstellings, bevorderings en oorplasing.
PPA 2.19 Aantal nie-opvoeders (in openbare diens) [Program 2: Openbare laerskole]	3 430	3 900	3 514	-386	Plasing van oortollige personeel as gevolg van die implementering van norme en standaarde gedurende 2011, moes afgehandel word voordat vakante poste geadverteer kon word.
PPA 2.20 Aantal opvoeders (in openbare diens) [Program 2: Openbare laerskole]	10 209	10 200	10 243	43	Poste is in die vorige jaar toegeken, maar kurrikulumbehoefte, die toename in leerdergetalle en oortollige werknemers het 'n impak op die werklike syfer gehad. Afwykings kan ook toegeskryf word aan bedankings, beëindiging van kontrakte, aanstellings, bevorderings en oorplasing.
PPA 2.21 Aantal nie-opvoeders (in openbare diens) [Program 2: Openbare laerskole]	2 337	2 700	2 439	-261	Plasing van oortollige personeel as gevolg van die implementering van norme en standaarde gedurende 2011, moes afgehandel word voordat vakante poste geadverteer kon word.
PPA 2.22 Afwesigheid van opvoeders in openbare gewone skole as 'n % uitgedruk	3% (loods)	4%	3%	-1%	Teiken oorskry – moontlik as gevolg van waaksaamheid in hierdie verband.
PPA 2.23 Afwesigheid van leerders in openbare gewone skole as 'n % uitgedruk	4% (loods)	8%	5.61%	-2.4%	Teiken oorskry – moontlik as gevolg van waaksaamheid in hierdie verband.

<sup>8</sup> Let wel dat daar in die Jaarlikse Prestasieplan van 2012/13 twee PPA's met die nommer 2.16 was. Die nommering vir die aanwysers van 16 tot 25 is dus in hierdie verslag gewysig.

<b>Programprestasie-aanwysers (provinsiaal)</b>					
PPA 2.24 Aantal onderwysers in Graad 1-6 wat formele geletterdheid- en gesyferdheidwerkwinkels by KOLI bywoon	2 594	2 000	954	-1 046	'n Aantal kursusse moes weens lae registrasiesyfers gekanselleer word. Hierdie laer syfer word toegeskryf aan die verpligte opleiding vir KABV en die onderwysers by die 258 skole op die Geletterdheid- en Gesyferdheidsprogram wat ook in die oorsigjaar opleiding ondergaan het.
PPA 2.25 Aantal skoolbestuurspanlede by KOLI opgelei	672	1 150	724	-426	'n Aantal kursusse moes weens lae registrasiesyfers gekanselleer word. Hierdie laer syfer word toegeskryf aan die verpligte opleiding vir KABV en die onderwysers by die 258 skole op die Geletterdheid- en Gesyferdheidsprogram wat ook in die oorsigjaar opleiding ondergaan het.
PPA 2.26 Aantal onderhoudsprojekte voltooi	304	141	93	-47	Die totaal van 93 het 22 geskeduleerde oorrolprojekte ingesluit. 'n Verdere 21 oorrolprojekte is gedurende die jaar voltooi. 60 geskeduleerde projekte is nie teen die einde van die finansiële jaar afgehandel nie, aangesien die implementeringsagent kapasiteitsprobleme ervaar het en daar vertragings in die toekenning van kontrakte was. Al hierdie projekte is teen die einde van die eerste kwartaal van 2013/14 afgehandel. Daar was altesame 204 onderhoudsprojekte in die jaar onder oorsig, waarvan party noodonderhoudsprojekte, party ad hoc projekte en party omheiningsprojekte was.

## Strategie om gebiede van onderprestasie op te los

- Gaan voort met hoërskoolprogram
- Gaan voort met provinsiale strategie om taal en wiskunde te verbeter
- Monitor die benutting van handboeke in klasse
- Onderneem geteikende opleiding van opvoeders
- Gaan voort met die strategie vir wiskunde en wetenskap
- Ondersteun die finansiële bestuur van skole
- Aanstelling van skool- korporatiewe beamptes
- Voorsiening van handboeke, lesers en IKT
- Behandel prosesse aangaande die onverkrygbaarheid van terreine deur middel van samewerking tussen die WKOD, die Departement van Vervoer en Openbare Werke (DTPW) en plaaslike regeringsektore
- Fasiliteer die oplossing van soneringsaansoeke en verwante aangeleenthede deur beter kommunikasie tussen die WKOD, DTPA (eiendomsbestuur) en die Departement van Omgewingsake en Ontwikkelingsbeplanning (DEADP)

## Veranderinge aan beplande teikens

Nie van toepassing nie.

## Koppeling van prestasie aan begrotings

Naam van subprogram	2012/2013			2011/2012		
	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
2.1 Openbare laerskole	6,395,443	6,367,918	27,525	5,957,999	5,957,005	994
2.2 Openbare sekondêre skole	4,063,604	4,050,814	12,790	3,819,201	3,817,903	1,298
2.3 Professionele dienste	511,540	511,540	-	478,321	471,407	6,914
2.4 Menslike hulpbronontwikkeling	88,470	87,636	834	86,181	86,181	-
2.5 Voorwaardelike toelaes	653,727	637,786	15,941	564,730	563,820	910
<b>Totaal</b>	<b>11,712,784</b>	<b>11,655,694</b>	<b>57,090</b>	<b>10,906,432</b>	<b>10,896,316</b>	<b>10,116</b>

	2012/2013			2011/2012		
<b>Ekonomiese klassifikasie</b>	<b>Finale begroting</b>	<b>Werklike uitgawes</b>	<b>(Oor-)/Onder-besteding</b>	<b>Finale begroting</b>	<b>Werklike uitgawes</b>	<b>(Oor-)/Onder-besteding</b>
	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>
<b>Lopende betalings</b>	<b>10,446,536</b>	<b>10,396,963</b>	<b>49,573</b>	<b>9,706,806</b>	<b>9,703,648</b>	<b>3,158</b>
Vergoeding van werknemers	9,389,404	9,388,984	420	8,732,150	8,732,150	-
Goedere en dienste	1,057,132	1,007,979	49,153	974,656	971,498	3,158
<b>Oordragte en subsidies</b>	<b>775,071</b>	<b>773,318</b>	<b>1,753</b>	<b>657,232</b>	<b>657,188</b>	<b>44</b>
Departementele agentskappe en rekeninge	7	7	-	-	-	-
Instansies sonder winsbejag	704,576	702,848	1,728	608,267	608,223	44
Huishoudings	70,488	70,463	25	48,965	48,965	-
<b>Betaling vir kapitale bates</b>	<b>491,177</b>	<b>485,413</b>	<b>5,764</b>	<b>542,394</b>	<b>535,480</b>	<b>6,914</b>
Geboue en ander vaste strukture	469,232	464,302	4,930	524,859	517,945	6,914
Masjinerie en toerusting	21,945	21,111	834	17,535	17,535	-
Sagteware en ander ontasbare bates	-	-	-	-	-	-
<b>Betaling vir finansiële bates</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Totaal</b>	<b>11,712,784</b>	<b>11,655,694</b>	<b>57,090</b>	<b>10,906,432</b>	<b>10,896,316</b>	<b>10,116</b>



### 5.3 Program 3: Subsidies vir onafhanklike skole

#### Doel

Om onafhanklike skole ingevolge die Suid-Afrikaanse Skolewet, 1996 te ondersteun.

#### Die Onafhanklike Skoolsubsidieprogram bestaan uit die volgende subprogramme:

*Subprogram 3.1: Primêre fase*

om onafhanklike skole in Graad 1 tot 7 te ondersteun

*Subprogram 3.2: Sekondêre fase*

om onafhanklike skole in Graad 8 tot 12 te ondersteun

#### Strategiese doelwit

<b>Strategiese doelwit 3.1:</b>	Om ingevolge tersaaklike wetgewing ondersteuning aan onafhanklike skole te bied om gehalte-onderwys vir leerders in hierdie skole te verseker
---------------------------------	---

#### Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie<sup>9</sup>

##### Inskrywing

Alle geregistreerde onafhanklike skole in die Wes-Kaap het die Jaarlikse Skoolopname in 2012 en in 2013 voltooi.

Daar was 11 093 laerskool- en 6 481 hoërskoolleerders in gesubsidieerde onafhanklike skole in 2012/13 geregistreer, 'n algehele toename van 244 leerders.

##### Ondersteuning verskaf

Besoeke is gedurende die loop van die jaar by 134 onafhanklike skole afgelê om administratiewe, kurrikulum- en institusionele bestuursondersteuning te voorsien.

Daarbenewens het 'n span van 15 WKOD-amptenare 122 skole in Maart 2013 besoek en voldoende nakoming ten opsigte van die volgende bevestig:

- Ondersteuning gedurende die loop van die jaar.
- Nakoming van opnames – jaarlikse skoolopname en Snap-opname
- Umalusi-akkreditasie
- Finansiële nakoming – subsidie en beskikbaarheid van auditverslae
- Voldoendheid en gepastheid van klaskamers
- Kurrikulumaanbiedings
- Voldoendheid en toepaslikheid van leer- en onderrigondersteuningsmateriaal (LOOM)
- SACE-registrasie
- Personeelomset
- Prestasiebestuurstelsels
- Personeelontwikkelingsprogram
- Die Graad 3, 6 en 9 2012 WKOD- sistemiese toetsuitslae

<sup>9</sup> Let daarop dat die onderwyssektor se templaar vir die jaarlikse prestasieplan nie vereis dat departemente afsonderlike strategiese doelwit-aanwysers moet verskaf nie. In hierdie geval verrig die provinsiale programprestasie-aanwysers die funksie.

Die hoofvorm van ondersteuning wat aan onafhanklike skole gebied word, is in die vorm van subsidies. Subsidies aan onafhanklike skole is betaalbaar op 'n vlak van 60%, 40%, 25%, 15% of 0% van die beraamde provinsiale per capita besteding vir leerders (PAEPL) by openbare gewone skole. Die PAEPL vir 2012/13 was R10 009 (laerskoolkategorie) en R11 621 (sekondêre skoolkategorie) onderskeidelik. Die WKOD het subsidies aan 102 skole betaal, wat vyf nuwe aansoeke ingesluit het.

Die WKOD het ook klagtes van die publiek en/of ouers oor onder andere swak akademiese prestasie, swak bestuur, skoolgeld en die bedryf van ongeregistreerde skole ondersoek. Onderprestasie is in Februarie 2013 op 'n vergadering met skoolhoofde en eienaars van dertien (13) gesubsidieerde onafhanklike skole bespreek. Daar is van hierdie skole vereis om verbeteringsplanne met teikens in te dien.

### Toetsuitslae

Die uitslae van onafhanklike skole in die Nasionale Senior Sertifikaat in 2012 was soos volg:

<b>WKOD NSS-uitslae vir onafhanklike skole 2012</b>				
Geskryf	Aantal geslaag	Persentasie geslaag	Aantal (B-graad toegang)	% (B-graad toegang)
2317	2094	90.38%	1344	58.01%

'n Groeiende aantal onafhanklike skole het in 2012 aan die WKOD se diagnostiese toetse deelgeneem. Daar word verwag dat meer in die toekoms sal deelneem, aangesien, ingevolge regulasie 8(b) van die Regulasies Betreffende die Registrasie van en Subsidies aan Onafhanklike Skole (uitgesluit preprimêre skole), daar van 'n onafhanklike skool verwag sal word om aan die Jaarlikse Nasionale Assesserings en/of die departement se diagnostiese toetsing deel te neem.

Deelname aan en prestasie in die WKOD se sistemiese toetse in 2011 en 2012 word in onderstaande tabel aangetoon. Daar moet op gelet word dat nie alle skole deelgeneem het nie en dat die uitslae dus die gemiddelde is van slegs die steekproef wat deelgeneem het.

<b>WKOD sistemiese Graad 3, 6 &amp; 9 uitslae by onafhanklike skole 2012</b>						
<b>Graad</b>	<b>Geletterdheid/Taal</b>					
	<b>Skole</b>		<b>Leerders</b>		<b>Slaag</b>	
	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>
<b>Graad 3</b>	54	<b>68</b>	1 721	<b>2001</b>	1 241 (72%)	<b>1 335</b> <b>(66.7%)</b>
<b>Graad 6</b>	47	<b>63</b>	1 435	<b>1 714</b>	1 161 (81%)	<b>1 347</b> <b>(78.6%)</b>
<b>Graad 9</b>	32	<b>47</b>	1 331	<b>2028</b>	1 161 (87%)	<b>1 771</b> <b>(87.3%)</b>

WKOD sistemiese Graad 3, 6 & 9 uitslae by onafhanklike skole 2012						
Graad	Geswyferdheid/Wiskunde					
	Skole		Leerders		Slaag	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
<b>Graad 3</b>	54	<b>68</b>	1 722	<b>2002</b>	1 386 (80%)	<b>1 482 (74%)</b>
<b>Graad 6</b>	47	<b>63</b>	1 433	<b>1 714</b>	1 017 (71%)	<b>1 111 (64.8%)</b>
<b>Graad 9</b>	32	<b>47</b>	1 327	<b>2024</b>	617 (46%)	<b>914 (45.2%)</b>

## Onderwyserontwikkeling

Onderwysers in onafhanklike skole het verskeie kurrikulumwerkswinkels bygewoon wat deur die WKOD-distrikskantore gereël is. Onderwysers by onafhanklike skole is ook in KABV opgelei. Deelname aan SOBIS is een van die vereistes vir registrasie van onafhanklike skole in die provinsie.

## Samewerking

Die DBO het twee vergaderings gehou met liggame wat onafhanklike skole in Suid-Afrika verteenwoordig. 'n Vergadering is in Februarie 2013 met skoolhoofde en eienaars van onafhanklike skole gehou. Daar was ook 'n vergadering om skole wat die Cambridge-kurrikulum aanbied, te bespreek en inligting uit te ruil.

<b>BT401</b>					
	Werklike prestasie 2011/2012	Beplande teiken 2012/13	Werklike prestasie 2012/2013	Afwyking tussen teiken en prestasie	Kommentaar oor afwyking
<b>Programprestasiemaatstawwe (nasionaal)</b>					
► PPM301: Aantal gesubsidieerde leerders in onafhanklike skole	17 330	18 200	17 782	-418	Inskrywing in hierdie sektor word beïnvloed deur elemente soos bekostigbaarheid, toegang en ouers se keuse.

## Strategie om gebiede van onderprestasie op te los

- Voorsien toegewyde en toenemende ondersteuning aan die skole wat minder as die NSS- provinsiale gemiddelde vir onafhanklike skole behaal het
- Ondersteun alle nuwe onafhanklike skole
- Monitor alle navrae of klagtes as 'n saak van dringendheid.

## Veranderinge aan beplande teikens

Nie van toepassing nie.

## Koppeling van prestasie aan begrotings

	2012/2013			2011/2012		
Naam van subprogram	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
3.1 Primêre fase	35,406	35,406	-	28,563	28,563	-
3.2 Sekondêre fase	36,915	36,915	-	35,625	34,991	634
<b>Totaal</b>	<b>72,321</b>	<b>72,321</b>	<b>-</b>	<b>64,188</b>	<b>63,554</b>	<b>634</b>

	2012/2013			2011/2012		
Ekonomiese klassifikasie	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
<b>Lopende betalings</b>	-	-	-	-	-	-
Vergoeding van werknemers	-	-	-	-	-	-
Goedere en dienste	-	-	-	-	-	-
<b>Oordragte en subsidies</b>	<b>72,321</b>	<b>72,321</b>	<b>-</b>	<b>64,188</b>	<b>63,554</b>	<b>634</b>
Departementele agentskappe en rekeninge	-	-	-	-	-	-
Instansies sonder winsbejag	72,321	72,321	-	64,188	63,554	634
Huishoudings	-	-	-	-	-	-
<b>Betaling vir kapitale bates</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
Geboue en ander vaste strukture	-	-	-	-	-	-
Masjinerie en toerusting	-	-	-	-	-	-
Sagteware en ander ontasbare bates	-	-	-	-	-	-
<b>Betaling vir finansiële bates</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Totaal</b>	<b>72,321</b>	<b>72,321</b>	<b>-</b>	<b>64,188</b>	<b>63,554</b>	<b>634</b>

## 5.4. Program 4: Openbare spesiale skoolonderwys

### Doel:

Om verpligte openbare onderwys in spesiale skole te voorsien ingevolge die Suid-Afrikaanse Skolewet, 1996 en Witskrif 6 oor Spesiale Behoefte-onderwys: Die Bou van 'n Inklusiewe Onderwys-en-Opleidingstelsel.

### Die Openbare Spesiale Skoolonderwysprogram bestaan uit die volgende sub-programme:

#### *Subprogram 4.1: Skole*

om spesifieke openbare spesiale skole van hulpbronne te voorsien

#### *Subprogram 4.2: Professionele dienste*

om opvoeders en leerders by openbare spesiale skole van departementeel-bestuurde ondersteuningsdienste te voorsien

#### *Subprogram 4.3: Menslike hulpbronontwikkeling*

om voorsiening te maak vir die professionele en ander ontwikkeling van opvoeders en staatsdienspersoneel in openbare spesiale skole

#### *Subprogram 4.4: Voorwaardelike toelaes*

om infrastruktuur by openbare spesiale skole te voorsien

### Strategiese doelwit

<b>Strategiese doelwit 4.1:</b>	Om suksesvolle akademiese en sosiale deelname van alle leerders in die kultuur en kurrikulum van onderwysinstellings te maksimaliseer, en om hindernisse vir leer te minimaliseer (Onderwyswitskrif 6)
---------------------------------	--

### Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie<sup>10</sup>

#### Inskrywing

Die departement het tans 74 spesiale skole wat 19 884 leerders met spesiale behoeftes akkommodeer, wat 1 006 meer leerders as in die vorige finansiële jaar is. Die toename in die aantal leerders by spesiale skole word hoofsaaklik toegeskryf aan die inkrementele groei oor 'n tydperk van vier jaar van bestaande vaardigheidskole, die vestiging van 'n addisionele vaardigheidskool en die skepping van tien addisionele eenhede vir Outisme Spektrum Versteuring (OSV) by aangewese spesiale skole.

<sup>10</sup> Let daarop dat die onderwyssektor se templaot vir die jaarlikse prestasieplan nie vereis dat departemente afsonderlike strategiese doelwit-aanwysers moet verskaf nie. In hierdie geval verrig die provinsiale programprestasie-aanwysers die funksie.

## **Ondersteuning verskaf**

Die klem was in 2012/13 op die implementering van die omvattende nuwe tien-punt WKOD-plan vir die versterking van *gespesialiseerde onderwysondersteuning*, goedgekeur in 2011.

Die WKOD het strukture in plek om die uitrol van hierdie plan te fasiliteer deur middel van

- (1) distriksgebaseerde en kringgebaseerde ondersteuningspanne in elk van die distrikte
- (2) versterking van 24 spesiale skole om hulpbronsentrums te word
- (3) die vestiging van OLSO-eenhede/*hulpbronklasse* by 108 toegewese openbare gewone skole wat in *volle-diens/inklusiewe skole omskep word*
- (4) die ontwikkeling van skoolgebaseerde ondersteuningspanne op institusionele vlak.

### *Uitbreiding van inklusiewe onderwys*

Profiele is van alle spesiale skole ontwikkel om die ondersteuning en hulpbronne wat benodig word, te bepaal. Data is uit die Nasionale Oudit van Spesiale Skole geneem en is deur WKOD-data aangevul vir fase een van hierdie oefening. Die tweede fase is aan die gang en is 'n assessering van die behoeftes aan vervoer, infrastruktuur, LOOM en toerusting.

Die verdere uitbreiding van inklusiewe onderwys en die vestiging van steunstrukture bly 'n prioriteit vir die WKOD ten einde beter toeganklikheid tot onderwys te verseker vir alle leerders met hindernisse tot leer deur middel van 'n verskeidenheid opsies in openbare spesiale skole en openbare gewone skole.

Groter aantalle leerders met lae- tot matige-intensiteit behoeftes is ondersteun in gewone openbare en volle-diens/inklusiewe skole waar hulle opvoedkundige ondersteuning deur die skool voorsien kan word. Addisionele ondersteuning is verskaf deur die gespesialiseerde personeel in ondersteuningsdienste, wat skoolsielkundiges, maatskaplike werkers en leerondersteuningsadviseurs insluit, asook deur sestig inklusiewe onderwys-uitreikspanne wat by aangewese spesiale skool-/ hulpbronsentrums geleë is. Die bedoeling is dat slegs leerders met hoë-intensiteit ondersteuningsbehoefte in die toekoms by openbare spesiale skole geakkommodeer sal word.

### *Gehalteversekering*

Heelskool-evaluering het by ses spesiale skole in 2012/13 plaasgevind, in oorleg met die Direktoraat Gehalteversekering. Die skole was Alpha, Noluthando, Athlone, Die Bult, Khayelitsha en De la Bat. Die oefening het baie voorbeelde van goeie praktyke aangedui, maar waar daar tekortkominge was, is maatreëls ingestel om dit te behandel.

### *Hoë ondersteuningsbehoefte in spesiale skole*

'n Kontinuum van ondersteuning is ontwikkel, met lae ondersteuning in gewone/ hoofstroomskole, matige ondersteuning in volle-diens/inklusiewe skole en hoë ondersteuning in spesiale skole.

Die WKOD het 'n templaar vir 'n gestandaardiseerde waggly ontwerp wat aan alle spesiale skole verskaf is. 'n Databasis is ontwikkel om inligting van alle verwysings per distrik, per kring, per skool en per amptenaar vas te lê en hierdie verwysingspatrone word ontleed om op voorkomende intervensies en die effektiewe plasing van leerders te fokus.

#### *Versterking van kurrikulumlewering*

Daar was 'n gesamentlike WKOD/DBO-proses om kurrikula vir vaardigheidskole vir akkreditering by Umalusi te ontwikkel. Die kurrikula vir 21 tegniese vaardighede is afgehandel en die opleiding van onderwysers het plaasgevind.

Die ondersoek ten opsigte van die gehalte van onderwys vir die dowes in die Wes-Kaap is in 2011 voltooi. Die aanbevelings in die verslag word geïmplementeer. Skole het ter plaatse opleiding in grondslagfase Suid-Afrikaanse Gebaretaal en Dowe-spesifieke Geletterdheid asook opleiding as 'n groep by KOLI ontvang. 'n Bedrag van R2,7 miljoen is in 2012 aan die sewe skole vir dowes vir hulpmiddels en tegnologie toegeken. Sewentien opvoeders het 'n geakkrediteerde Vlak 1-kursus in Suid-Afrikaanse Gebaretaal geslaag wat deur die Universiteit van die Vrystaat by De la Bat Skool aangebied is. 'n "Suid-Afrikaanse Gebaretaal as Vak"-loodsprogram word by die De la Bat Skool vir Dowes aangebied. Bevindings en goeie praktyk van die projek is gedeel met die ander vier skole vir dowes wat Suid-Afrikaanse Gebaretaal as die taal van leer en onderrig gebruik, naamlik Nolutando, Nuwe Hoop, Dominican (Wittebome) en Mary Kihn. Graad 10 tot 12 is weer by die Dominican Skool vir Dowes, Wittebome ingestel, beginnende met Graad 10 in 2013.

#### *Ondersteuning vir ernstig en diep intellektueel gestremde kinders*

Die Wes-Kaapse Forum vir Intellektueel Gestremdes het 'n aansoek by die Hooggeregshof ingedien met betrekking tot ernstig en diep intellektueel gestremde kinders, met die nasionale regering en die Wes-Kaapse Provinsiale Regering as respondente. Die uitspraak het aan beide respondente opdrag gegee om redelike stappe te doen om uitvoering te gee aan die regte van ernstig en diep intellektueel gestremde kinders in die Wes-Kaap met betrekking tot 'n basiese opvoeding, beskerming teen verwaarloosing of vernedering; gelykheid en menswaardigheid.

Die hofbevel het aanleiding tot inisiatiewe vir interregeringsamewerking gegee. Mary Harding Spesiale Skool se hulpbronsentrum was die basisskool vir die provinsiale loods-program. Die span het data ingesamel oor die aard en vlak van ondersteuning wat by spesialesorgsentrums benodig word; die kwalifikasies van die versorgers en die geskiktheid van sorg wat by spesialesorgsentrums aangebied word. Hulle het die opleidings- en ondersteuningsprogramme ondersoek wat nodig is vir personeel by die spesialesorgsentrums en die beskikbaarheid en toestand van hulpmiddels.

Die WKOD het aanvanklik in 2012 vier provinsiale multidissiplinêre spanne vir diep intellektueel gestremdes by spesiale skole ingestel. Elke span bestaan uit vyf personelede, naamlik: 'n onderwyser in spesiale onderwys, sielkundige, arbeidsterapeut, spraakterapeut en fisioterapeut. Drie bykomende spanne het in September 2012 begin om ondersteuning aan 47 spesialesorgsentrums te verskaf.



## **Toetsuitslae van spesiale skole**

In 2012 was daar 329 kandidate van tien spesiale skole wat die Nasionale Senior Sertifikaat geskryf het, met 'n algehele slaagkoers van 88.8%. 44% van diegene wat geslaag het, het vir toelating tot B-graad-studies gekwalifiseer.

## **Onderwyserontwikkeling**

Beleids- en riglyndokumente rakende spesiale behoeftes en inklusiewe-onderwys is gedurende die jaar aan alle distriksgebaseerde gespesialiseerde leerder- en opvoederondersteuningspersoneel en die inklusiewe-onderwys-uitreikspanne by spesiale skole se hulpbronsentrums voorsien. Opleiding in die nuwe benadering is verskaf om byvoorbeeld voorkomende intervensies vir Graad R- en Graad 1-leerders te ondersteun. Opleiding is aan onderwysers in gewone skole verskaf om hulle te help om spesiale behoeftes/hindernisse tot leer/agterstande in leer te identifiseer en behandel, asook Versorging en Ondersteuning vir Onderrig en Leer (CSTL). Gespesialiseerde intervensies is geïdentifiseer en opleidingskursusse is ontwikkel of uitgekонтakteer, bv. selfmoordvoorkoming, herstel van lees.

Inklusiewe onderwys-uitreikspanne by spesiale skole wat in Spesiale Skool-hulpbronsentrums omskep is, het opleiding en ondersteuning aan hoofsaaklik 120 volle-diens/inklusiewe skole, maar ook aan ander hoofstroomskole verskaf. Die fokus van die uitreikspanne is op die voorkoming van hindernisse tot leer, veral in Graad R en Graad 1. Alle spesiale skole is versoek om 'n hulpbronsentrum/uitreikfunksie te voorsien, bv. klinieke, aan omliggende skole soos hul kapasiteit dit toelaat.

Die spesialis Outisme Spektrum Versteuring (OSV) uitreikspan by die Vera Spesiale Skool-hulpbronsentrum het opleiding en ondersteuning aan OSV-eenhede regoor die provinsie verskaf.

### *Vergaderings van die spesialeskoolsektor*

Twee vergaderings per jaar is vir 2013 met die skoolhoofde van die verskillende groepe van die gestremdheidsektor beplan sodat daar 'n geleentheid kan wees vir die deel van beste praktyk en die standaardisering van aktiwiteite in die provinsie. Vergaderings is vir die hoofde van skole vir ernstig intellektuele gestremdheid, vaardigheidskole en skole vir dowes gehou. Hierdie program bevorder kontak en uitruiling van idees tussen skole met verskillende spesialismes.

## **Hulpbronne/ander ondersteuning verskaf**

### *LOOM en IKT om hindernisse tot leer aan te spreek*

IKT is aan tien skole voorsien om die onderrig van leerders met Outisme Spektrum Versteuring te bevorder, e-braille-rekenaars aan twee skole vir leerders wat blind is en muurloods-tegnologie aan twee skole vir dowe leerders. Die WKOD het aan die nasionale Braille-onderzoek deelgeneem en advies gelever oor hoe om beter voorsiening vir blinde leerders te maak.

### *Infrastruktuur*

Addisionele klaskamers en werkwinkels is by die Atlantis, Bishops en Cafda vaardigheidskole, Agape Skool vir serebraal gestremdes, Mary Harding en Beacon skool vir leerders met ernstige intellektuele gestremdheid gebou. Akkommodasie-skedules is vir die nuwe geboue vir Chere Botha en Rusthof skool ontwikkel. Die oprigting van twee klaskamers by Glenbridge is aan die einde van Junie 2012 begin nadat toestemming van SA Erfenis ontvang is om hierdie klaskamers te bou.

### *Positiewe Gedrag-program*

Baie skole het in hul Skoolverbeteringsplanne (SVP'e) aangedui dat hulle uitdagings ten opsigte van wangedrag en swak gedrag van leerders ervaar. Elke onderwysdistrik het 'n begroting vir die Positiewe Gedrag-program ontvang. Opleidingswerkwinkels was daarop gemik om positiewe gedrag in alle skole te bevorder deur middel van die persoonlike en professionele groei van opvoeders, asook ontwikkelingswerkwinkels vir leerders en ouers. Onderwerpe wat in die werkwinkels gedek is, sluit in: die sirkel van moed; die bou van 'n taai jeug; anti-boelie-programme; herstellende groep-intervensie, konflikoplossing; ontwikkeling van selfbeeld; opleiding in gedragskodes; tegnieke vir klaskamerbestuur; en ouerskaptegnieke. Positiewe terugvoering is van deelnemende skole ontvang en dus sal hierdie programme in die nuwe finansiële jaar voortgesit en uitgebrei word.

### *Interdepartementele en intersektorale vennootskappe*

Interdepartementele vennootskappe sluit samewerking met die Departement van Gesondheid in rakende die Geïntegreerde Skoolgesondheidsprogram, Portuur-onderwys, Gesondheidsbevordering en verbetering van die Nasionale Skoolvoedings-program se spyskaarte in, asook samewerking met die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling oor gestremde kinders en die jeug wat nie skool bywoon nie.

Die Departement van Gesondheid en die Onderwysdepartement werk saam om die Geïntegreerde Skoolgesondheidsprogram te implementeer. Die dienspakket sluit versorging en ondersteuning vir onderrig en leer/aktiwiteite oor gesondheidsbevordering, die toets en assessering van leerders, bestuur van gesondheidskwale en voorkoming van siektes in. 'n Loodsprogram is gedurende die vierde skoolkwartaal van 2012 in die Eden en Sentraal Karoo Onderwysdistrik uitgevoer, wat die toets van alle Graad 1-leerders se gesondheid ingesluit het.

'n Intersektorale koördineringskomitee is saam met ander staatsdepartemente en belanghebbendes ingestel ingevolge die nasionale Sorg en Ondersteuning vir Onderrig en Leer-raamwerk.

BT401					
	Werklike prestasie 2011/2012	Bepande teiken 2012/13	Werklike prestasie 2012/2013	Afwyking tussen teiken en prestasie	Kommentaar oor afwyking
Programprestasiemaatstawwe (nasionaal)					
► PPM401: Aantal leerders in openbare spesiale skole ingeskryf	18 878	19 000	19 884	884	Teiken oorskry. Die toename in die aantal leerders by spesiale skole word hoofsaaklik toegeskryf aan die groei in vaardigheidskole en die skepping van tien addisionele eenhede vir Outisme Spektrum Versteuring (OSV) by aangewese spesiale skole.
► PPM402: Aantal opvoeders in diens by openbare spesiale skole	1 829	1 765	1 860	95	Poste is in die vorige jaar toegeken, maar kurrikulumbehoefte, die toename in leerdergetalle en oortollige werknemers het 'n impak op die werklike syfer gehad. Afwykings kan ook toegeskryf word aan bedankings, beëindiging van kontrakte, aanstellings, bevorderings en oorplasing. Die uitbreiding van die sektor het die aanstelling van addisionele personeellede genoodsaak.
► PPM403: Aantal professionele nie-opvoedkundige personeel in diens by openbare spesiale skole	973	977	971	-6	Totale wissel na gelang van vakatures en beweging tussen skole oor tyd.
Bovermelde PPM'e is ook as PPA's vir kwartaallikse verslagdoening soos volg geïdentifiseer: PPA 4.1 Aantal onderwysers (in openbare diens) [Program 4: Openbare spesiale skole] PPA 4.2 Aantal nie-onderwysers (in openbare diens) [Program 4: Openbare spesiale skole]					

## Strategie om gebiede van onderprestasie op te los

- Behandel die plasingbehoefte van leerders met spesiale onderwysbehoefte sistematies
- Verseker dat onderwysers in hoofstroomskole maksimaal toegerus is om die leerbehoefte van alle leerders te hanteer

## Veranderinge aan beplande teikens

Nie van toepassing nie.

## Koppeling van prestasie aan begrotings

	2012/2013			2011/2012		
Naam van subprogram	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
4.1 Skole	824,791	820,601	4,190	756,751	756,751	-
4.2 Professionele dienste	-	-	-	-	-	-
4.3 Menslike hulpbronontwikkeling	-	-	-	-	-	-
4.4 Voorwaardelike toelaes	14,575	14,575	-	-	-	-
<b>Totaal</b>	<b>839,366</b>	<b>835,176</b>	<b>4,190</b>	<b>791,341</b>	<b>791,341</b>	

	2012/2013			2011/2012		
Ekonomiese klassifikasie	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
<b>Lopende betalings</b>	<b>681,631</b>	<b>677,441</b>	<b>4,190</b>	<b>622,495</b>	<b>622,495</b>	-
Vergoeding van werknemers	673,069	668,879	4,190	607,313	607,313	-
Goedere en dienste	8,562	8,562	-	15,182	15,182	-
<b>Oordragte en subsidies</b>	<b>131,928</b>	<b>131,928</b>	-	<b>129,463</b>	<b>129,463</b>	-
Departementele agentskappe en rekeninge	-	-	-	-	-	-
Instansies sonder winsbejag	129,661	129,661	-	128,346	128,346	-
Huishoudings	2,267	2,267	-	1,117	1,117	-
<b>Betaling vir kapitale bates</b>	<b>25,807</b>	<b>25,807</b>	-	<b>39,383</b>	<b>39,383</b>	-
Geboue en ander vaste strukture	21,029	21,029	-	34,808	34,808	-
Masjinerie en toerusting	4,778	4,778	-	4,575	4,575	-
Sagteware en ander ontasbare bates	-	-	-	-	-	-
<b>Betaling vir finansiële bates</b>	-	-	-	-	-	-
<b>Totaal</b>	<b>839,366</b>	<b>835,176</b>	<b>4,190</b>	<b>791,341</b>	<b>791,341</b>	-

## 5.5. Program 5: Verdere onderwys en opleiding

### Doel:

Om VOO by openbare VOO-kolleges te voorsien kragtens die Wet op Verdere Onderwys- en Opleidingskolleges (2006)

### Die VOO-program bestaan uit die volgende subprogramme:

#### *Subprogram 5.1: Openbare instellings*

om spesifieke openbare VOO-kolleges van hulpbronne te voorsien

#### *Subprogram 5.2: Professionele dienste*

om dosente en studente by openbare OOV-kolleges van departementeel-bestuurde ondersteuningsdienste te voorsien

#### *Subprogram 5.3: Menslike hulpbronontwikkeling*

om voorsiening te maak vir die professionele en ander ontwikkeling van bestuur, dosente en ondersteuningspersoneel by openbare VOO-kolleges

#### *Subprogram 5.4: Voorwaardelike toelae*

om voorsiening te maak vir herkapitalisering in openbare VOO-kolleges (tot en met 2008/09 gebruik)

### Strategiese doelwit

<b>Strategiese doelwit 5.1:</b>	Om te verseker dat institusionele en programbeplanning in lyn is om relevante, reagerende programme te lewer wat in die behoeftes van plaaslike besighede, industrie, gemeenskappe en studente sal voorsien, en om 'n magtigende omgewing te skep waarin hoë-gehalte, geïntegreerde teoretiese/praktiese programlewering deur institusionele beheer en bestuur, asook operasionele ondersteuning, gehandhaaf word.
---------------------------------	--

### Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie<sup>11</sup>

#### Inskrywing

Die DHOO se inskrywingsverslag vir Januarie tot Junie 2012 dui aan dat Wes-Kaapse kolleges gedurende hierdie tydperk 15,150 NK(B)- en 19,322 Verslag 191-studente ingeskryf het. In dieselfde tydperk is 12,711 studente vir beroepsprogramme ingeskryf. Die DHOO het nog nie die finale Jaarverslag-syfer vrygestel nie, maar kolleges het ongeveer 50,000 studente gedurende die 2012- akademiese jaar ingeskryf. Dit sluit 'n toename van 5,150 NK(B)-studente bo die teiken van 12,000 in wat deur die WKOD gestel is. Hierdie syfers toon 'n groei van 51% vanaf 2011 tot 2012, wat die DHOO-teiken, om die beroeps- en voortgaande onderwys- en opleidingsektor uit te brei, ondersteun. Van die 50,000 studente, was 35,000 in staatsbefondsde programme,

<sup>11</sup> Let daarop dat die onderwyssektor se templaar vir die jaarlikse prestasieplan nie vereis dat departemente afsonderlike strategiese doelwit-aanwysers moet verskaf nie. In hierdie geval verrig die provinsiale programprestasie-aanwysers die funksie.

waarvan die staat 80% van die totale programkoste befonds. Kolleges het tot dusver 40,055 studente in die eerste kwartaal van 2013 ingeskryf. Aangesien die kolleges deur die loop van die jaar studente inskryf, word daar verwag dat die totale inskrywings vir die 2013- akademiese jaar die syfers van 2012 sal oorskry.

<b>Kollege</b>	<b>Inskrywing</b> vanaf 15 Februarie 2013
Boland	6 925
Kaapstad	7 055
Valsbaai	5 420
Northlink	11 882
Suid-Kaap	3 094
Weskus	5 699

Finansiële ondersteuning is aan studente verskaf deur die DHOO se VOO-kollegebeursskema. 12 739 “slegs onderrig” en 19 540 “omvattende” beurse is in 2012 aan NK(B)- en Verslag 191-studente toegeken.

### **Ondersteuning verskaf**

Die Wysigingswet op VOO-kolleges (Wet 3 van 2012) is in Mei 2012 afgekondig. Dit het die oorgang van VOO-kolleges van 'n provinsiale na 'n nasionale bevoegdheid gewettig. Protokolooreenkomste is onderteken vir die sekondement van provinsiale personeel om voort te gaan met die ondersteuning van kolleges. Die Wes-Kaapse provinsiale eenheid het steeds ondersteuning aan korporatiewe beheer- en bestuurstrukture by kolleges voorsien deur middel van die koördinering van strategiese en operasionele beplanning, asook die bestuur van befondsing en oordragbetalings. Die eenheid het ook lewering van die kurrikulum en interne assessering ondersteun en alle eksterne eksamens is gemonitor. Die WKOD en DHOO het kolleges se prestasie ten opsigte van inskrywings, finansiële bestuur en die gehalteversekering van assesserings gemonitor en daaroor verslag gelewer.

Die 2012/13-begrotingstoekenning vir Program 5, omhein as die “VOO-kollege voorwaardelike toelae”, is volgens skedule ten volle aan kolleges oorgedra. Van die totale toekenning van R597 589 000, is 45,8% op salarisse bestee, terwyl 53,9% oorgedra is as nie-personeel/nie-kapitale befondsing aan kolleges.

WKOD-ondersteuning vir die bou van verhoudings tussen VOO-kolleges, SETA's en industrie is opgeskerp, met die gevolg dat 7,490 studente in industrie vir werkplek-blootstelling en 13,500 as deel van hul kwalifikasie geplaas is. 319 afgestudeerde NK(B) Vlak 4-studente is na verwerwing van hul kwalifikasie in poste geplaas.

Die WKOD het kolleges ondersteun om intensiewe akademiese ondersteuning aan studente te verskaf. Die akademiese ondersteuning sluit onder andere wiskunde-ondersteuning, remediërende klasse, tutoriale, addisionele leermateriaal en basiese voedingskemas in.

## Toetsuitslae

Die tabelle hieronder toon die voorlopige November 2012-sertifiseringskoers van studente wat vir al die vereiste vakke in hul spesifieke kwalifikasies ingeskryf en dit geskryf het.

NK(B)	7 vakke ingeskryf	7 vakke geskryf	7 vakke geslaag	Sertifikasie % van diegene wat geskryf het
Vlak 2	8 065	4 093	2 380	61.6%
Vlak 3	3 824	2 380	1 340	56,3%
Vlak 4	2 192	1 552	740	47,7%

Verslag 191/NATED	4 vakke ingeskryf	4 vakke geskryf	4 vakke geslaag	Sertifikasie % van diegene wat geskryf het
N4	2 200	1 691	842	49,8%
N5	3 380	2 754	986	35.8%
N6	1 025	803	400	49,8%

Die Wes-Kaapse kolleges het DHOO- akademiese teikens soos volg oorskry:

	Teiken	Prestasie
NK(B) V2	44%	61.6%
NK(B) V3	45%	56.3%
NK(B) V4	47%	47.7%
N4-N6	40%	45.1%

Finale NK(B)-eksamenuitslae is nog nie vrygestel nie, aangesien die uitslae van die aanvullende eksamens nie beskikbaar is nie.

## Ontwikkeling van dosente

Die WKOD het voortgegaan met ondersteuning vir die implementering van die kurrikulum deur middel van die kapasiteitsbou van dosente en ondersteuning in die klaskamer. Die klem was op die gehalte van interne assesseringsinstrumente, met die gevolg dat die meerderheid van NK(B)- interne assesseringsinstrumente gestandaardiseer en geverifieer is vir nakoming van nasionale standaarde. Die kapasiteit van dosente is verhoog as gevolg van die prosesse wat in hierdie oefeninge van gehalteversekering gebruik word, asook die tegnologie wat vir aanbieding voorsien is, byvoorbeeld witborde.

Dosente in Wiskunde en Wiskundige Geletterdheid is oor spesifieke aspekte van hulle kurrikula, onderrigmetodologie en klaskamerbestuur opgelei. In die afwesigheid van finale eksamenuitslae, kan daar nog nie met sekerheid bepaal word of die uitslae in Wiskunde en Wiskundige Geletterdheid verbeter het nie. Afwesigheid het 'n besliste impak op Wiskunde-uitslae in die besonder, aangesien die vak vereis dat studente hul opdragte gereeld moet voltooi.



## Hulpbronne verskaf

Die toename in studentgetalle het druk op kollege-infrastruktuur geplaas. Die WKOD het R48 000 000 vir die opgradering van infrastruktuur en onderhoud toegeken, ten einde tekorte in klaskamerruimte en die ablusiegeriewe by al ses kolleges aan te spreek. Addisionele fondse het die verkryging van grond vir die bou van 'n kampus in Malmesbury moontlik gemaak, asook opgradering van infrastruktuur en verbouing om vir meer studente, 28 addisionele klaskamers en die opgradering van studenteverblyf voorsiening te maak.

## Aangeleenthede m.b.t. oorgang

Die Departement van Hoër Onderwys en Opleiding het die volgende strukture ingestel om die oorgang van VOO-kolleges van die provinsiale departemente van onderwys na die Departement van Hoër Onderwys en Opleiding te bestuur:

- Projekbeheerkomitee (PSC)
- Nasionale Oorgangstaakspan (NTTT)
- Provinsiale Oorgangstaakspan (PTTT)

Die Wes-Kaapse PTTT verteenwoordig kolleges en die WKOD. Die struktuur het tot dusver alle inligting wat deur die DHOO versoek is, met sukses voorsien. 'n Sakeplan is ontwikkel vir implementering in 2013.

BT501						
	Werklike prestasie 2011/2012	Beplande teiken 2012/13	Werklike prestasie 2012/2013	Afwyking tussen teiken en prestasie	Kommentaar oor afwyking	
Programprestasiemaatstawwe (nasionaal)						
► PPM501: Aantal studente wat vir NS(B)-kursusse by VOO-kolleges ingeskryf is	13 778	12 000	15 150	3 150	Kolleges kon addisionele NK(B)-studente in ooreenstemming met DHOO-teikens inskryf, te danke aan 'n inspuiting van addisionele beursfondse van die Nasionale Vaardigheidsfonds.	
► PPM502: Aantal VOO-kollege NS(B)-studente wat volledige kursusse suksesvol voltooi het	4 587	6 795	4 603	-2 192	Hierdie syfer sluit nie uitstaande en aanvullende eksamenuitslae in nie. Daar word verwag dat die teiken behaal sal word sodra die DHOO volledige uitslae vrystel.	

## Strategie om gebiede van onderprestasie op te los

Die DHOO het begin met 'n proses om nasionale beleide oor studentebywoning en -prestasie te versterk. Sodra dit in werking tree, behoort die bywoningskoers van studente te verbeter, wat tot 'n verbetering in akademiese prestasie sal lei. Op provinsiale vlak sal ondersteuning vir die kurrikulum toeneem deur die huidige programfokusgroepe/gemeenskappe van praktyk te versterk om te verseker dat kundigheid en beste praktyke tussen dosente gedeel word. Verdere klem sal weer op die versterking van kolleges se vermoë om akademiese ondersteuning aan studente te bied, geplaas word.

## Veranderinge aan beplande teikens

Nie van toepassing nie.

## Koppeling van prestasie aan begrotings

	2012/2013			2011/2012		
Naam van subprogram	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
5.1 Openbare instellings	597,589	597,523	66	534,671	534,659	12
<b>Totaal</b>	<b>597,589</b>	<b>597,523</b>	<b>66</b>	<b>534,671</b>	<b>534,659</b>	<b>12</b>

	2012/2013			2011/2012		
Ekonomiese klassifikasie	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
<b>Lopende betalings</b>	<b>273,885</b>	<b>273,819</b>	<b>66</b>	<b>259,565</b>	<b>259,553</b>	<b>12</b>
Vergoeding van werknemers	273,885	273,819	66	259,565	259,553	12
Goedere en dienste	-	-	-	-	-	-
<b>Oordragte en subsidies</b>	<b>323,704</b>	<b>323,704</b>	<b>-</b>	<b>275,106</b>	<b>275,106</b>	<b>-</b>
Departementele agent-skappe en rekeninge	-	-	-	-	-	-
Instansies sonder winsbejag	323,285	323,285	-	243,928	243,928	-
Huishoudings	419	419	-	31,178	31,178	-
<b>Betaling vir kapitale bates</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
Geboue en ander vaste strukture	-	-	-	-	-	-
Masjinerie en toerusting	-	-	-	-	-	-
Sagteware en ander ontasbare bates	-	-	-	-	-	-
<b>Betaling vir finansiële bates</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Totaal</b>	<b>597,589</b>	<b>597,523</b>	<b>66</b>	<b>534,671</b>	<b>534,659</b>	<b>12</b>

## 5.6. Program 6: Onderwys en opleiding vir volwassenes

### Doel:

Om OOV in ooreenstemming met die Wet op Basiese Onderwys en Opleiding vir Volwassenes, 2000 te voorsien

### Die BOOV-program bestaan uit die volgende subprogramme:

*Subprogram 6.1: Subsidies vir openbare volwassene-leersentrums*  
om spesifieke openbare OOV-terreine met subsidies te ondersteun

*Subprogram 6.2: Subsidies vir private volwassene-leersentrums*  
om spesifieke private OOV-terreine met subsidies te ondersteun

*Subprogram 6.3: Professionele dienste*  
om opvoeders en leerders by OOV-sentrums van departementeel-bestuurde ondersteuningsdienste te voorsien

*Subprogram 6.4: Menslike hulpbronontwikkeling*  
om voorsiening te maak vir die professionele en ander ontwikkeling van bestuur, opvoeders en ondersteuningspersoneel by OOV-sentrums.

### Strategiese doelwit

PROGRAM 6: STRATEGIESE DOELWIT	
<b>Strategiese doelwit 6.1:</b>	Om steun te verleen aan openbare OOV-sentrumbestuur en beheerstrukture deur beleidsontwikkeling en strategiese intervensies wat doeltreffende onderwys in leersentrums vir volwassenes fasiliteer; om opvoeders en studente by OOV-terreine van departementeel-bestuurde dienste vir kurrikulumondersteuning te voorsien; en om voorsiening te maak vir die professionele ontwikkeling van onderwysers en nie-onderwysers

### Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie<sup>12</sup>

#### Inskrywing

In 2012/13 was daar 32,688 leerders by 303 terreine, waarvan 124 hoofsentra was. 19 978 was BOOV Vlak 1-4 leerders, 10 686 was VOO-leerders en 2 024 het aan kort vaardigheidsprogramme deelgeneem. Die grootste toename was in BOOV Vlak 4, met 'n toename van 2 459 leerders vergeleke met 2011.

<sup>12</sup> Let daarop dat die onderwyssektor se templaot vir die jaarlikse prestasieplan nie vereis dat departemente afsonderlike strategiese doelwit-aanwysers moet verskaf nie. In hierdie geval verrig die provinsiale programprestasie-aanwysers die funksie.

<b>Verspreiding van leerders volgens vlak/graad – Jaar 2012</b>									
Onderwys-distrik	Vlak 1	Vlak 2	Vlak 3	Vlak 4	GR 10	GR 11	GR 12	Ander	Totaal
<b>Kaapse Wynland</b>	819	557	539	1,344	18	0	2,039	510	<b>5,826</b>
<b>Eden en Sentraal Karoo</b>	790	517	520	1,113	0	0	682	195	<b>3,817</b>
<b>Metro-Sentraal</b>	392	264	269	798	48	66	2,749	287	<b>4,873</b>
<b>Metro-Oos</b>	141	80	192	2,066	0	0	55	280	<b>2,814</b>
<b>Metro-Noord</b>	360	348	281	1,618	0	0	1,256	54	<b>3,917</b>
<b>Metro-Suid</b>	304	301	376	1,482	0	0	2,172	28	<b>4,663</b>
<b>Overberg</b>	414	399	345	1,150	0	0	1,298	544	<b>4,150</b>
<b>Weskus</b>	622	318	299	960	0	0	303	126	<b>2,628</b>
<b>Totaal</b>	<b>3,842</b>	<b>2,784</b>	<b>2,821</b>	<b>10,531</b>	<b>66</b>	<b>66</b>	<b>10,554</b>	<b>2,024</b>	<b>32,688</b>
<b>BRON: JAARLIKSE OPNAME 2012</b>									

Opleiding is by 13 terreine aan 484 volwasse leerders op verskeie gebiede voorsien, insluitend loodgieters, entrepreneurskap, toergidswerk, kuns en ontwerp, brand-ontruiming, skoonmaakdienste, VKO, tuisgebaseerde versorging, messelary en verfwerk. Opleiding is in oorleg met Valsbaai, Boland, Northlink, Weskus en Kaapstad VOO-kolleges aangebied.

Nuwe OOV-terreine is ook in Sir Lowry's Pas, Doornrivier, Holvlei, Blikkiesdorp, Redelinghuys, Masakhane, Pearly Beach en Naphakhade, 'n satelliet van Malmesbury GLS, gestig.

Die 12 VOO-middelpunte wat in 2011 in Eden en Sentraal Karoo (1), Wynland (1), Oos (3), Noord (2), Suid (2), Sentraal (1), Weskus (1), Overberg (1) gestig is, het voortgegaan om onderrig te bied aan Graad 12-leerders wat vir die Senior Sertifikaat studeer.

Die WKOD het voortgegaan om volwassene-onderwysprogramme aan werknemers van provinsiale en nasionale staatsdepartemente aan te bied. Memorandums van Ooreenkoms is in April 2013 met die departemente van Gesondheid en Maatskaplike Ontwikkeling en Matzikama Munisipaliteit onderteken. 704 vennootskap-leerders is ingeskryf, waarvan baie matriek en Vlak 4 voltooi het. Daar is tans 404 leerders wat by 15 terreine ingeskryf is. Werknemers word deur hierdie vennootskappe die geleentheid gegun om 'n GETC te verwerf. 'n "Transversale beleid vir die lewering van BOOV aan werknemers van provinsiale staatsdepartemente" is in plek.

Die *Kha Ri Gude* Massa Geletterdheid-veldtog is in April 2008 van stapel gestuur om 4.7 miljoen Suid-Afrikaners in staat te stel om teen 2012 in een van die elf amptelike tale geletterd en syfervaardig te wees. Leerders word geleer om in lyn met (B)OOV-vlak 1 eenheidstandaarde in hul moedertaal te lees en skryf. Leerders moet twintig assesseringsaktiwiteite (10 vir geletterdheid en 10 vir gesyferdheid) in hul Leerderassessering Portefeuljes (LAPS) voltooi. Die LAPS word deur SAQA gemodereer en geverifieer. In 2012 het 14 318 studente aan die program deelgeneem, bygestaan deur 900 afrigters.

'n Jeugfokusprojek is in 2012 begin in reaksie op die leerbehoefte van leerders in openbare skole wat Graad 9 vir die tweede, derde of vierde keer herhaal en wat drie of meer jaar ower as die ouderdomsnorme vir Graad 9 is. 'n Program is ontwikkel en befonds om 'n paar van die leerders in beroepsgerigte kursusse by VOO-kolleges en OOV-sentrums te plaas om 'n oorbruggingsprogram te voltooi wat tot 'n sertifikaat in Algemene Onderwys en Opleiding: Basiese Onderwys en Opleiding vir Volwassenes (NKR-vlak 1) sal lei. 449 is in VOO-kolleges geplaas. 33 leerders word deur MerSETA befonds (R3.7 miljoen) vir 'n program in vakleerlingskap. 130 leerders is sedert Junie 2012 by OOV-sentrums as deel van die projek geplaas. Die begroting vir hierdie groep leerders is R957 000.

### **Ondersteuning verskaf**

Die 2013/14 Norme en Standaarde-befondsing vir die 103 Gemeenskapsleersentrums in die provinsie is op 20 November 2012 goedgekeur. Alle GLS'e is dienooreenkomstig ingelig om hulle met hul beplanning vir 2013/14 te help, insluitend die opstel van hul begrotings en personeelvoorsiening.

Sentrumbeheerliggame is gedurende September/Okttober 2012 verkies. Verkiesingsbeamptes (Sentrumbestuurders en OOV IMG-bestuurders) is in Junie 2012 opgelei. Die opleiding van die nuwe Sentrumbeheerliggame (SBL'e) oor hulle rolle en verantwoordelikhede is in Oktober 2012 aangebied.

Distriksforums vir Sentrumbestuurders is in 2012 ingestel en die eerste vergadering van die provinsiale forum vir Sentrumbestuurders is in Augustus gehou. Die instelling en bedrywighede van hierdie struktuur word gelei deur die regulerende raamwerk wat in April 2012 goedgekeur is.

Om geteikende ondersteuning aan distriksamptenare te verseker, is kwartaallikse hersienings met alle distrikte gehou.

### **Toetsuitslae**

Daar was in 2012 'n toename in die getalle wat geregistreer het om die BOOV-eksamens te skryf. 'n Totaal van 3 987 kandidate het vir een of meer leerareas geregistreer, vergeleke met 3 343 kandidate in 2011. Die aantal leerarea-inskrywings het ook toegeneem. Daar was in 2012 'n totaal van 16 987 leerarea-inskrywings, vergeleke met 14 149 in 2011 en 9 551 in 2010.

Die Wes-Kaap het die hoogste slaagsyfer in die aantal leerareas opgelewer, met 7 677 leerareas wat geslaag is vergeleke met 6 762 in 2011 en 5 451 in 2010.

Volwasse leerders het goeie uitslae behaal in die twee nuwe leerareas wat in 2012 bekendgestel is, naamlik Inligting-en-kommunikasietegnologie (85%) en Vroeëkind-ontwikkeling (94.7%). Die slaagkoers in Lewensoriëntering het van 71.1% in 2011 na 81.1% in 2012 gestyg.

## Onderwyserontwikkeling

Distriksgeredheid-besoek is in 2012 afgelê om distrikte by te staan met hulle voorbereiding en gereedheid vir 2013. Alle Sentrumbestuurders en Terrein-koördineerders is van 'n lys sleutelprestasie-areas voorsien. Dit vorm deel van hulle kontrak met die WKOD.

Dit is uiters belangrik om toepaslik gekwalifiseerde personeel na die sektor te lok, met mededingende salarispakkette. Die aanstelling van OOV-personeel is afhanklik van arbeidswetgewing wat uitgevaardig word en daar is oponthoude in hierdie proses. Die implementering van die uitgevaardigde Norme- en Standaardebefondsing vir Leersentrums vir Volwassenes sal beteken dat sentrums beter toegerus moet wees om 'n meer professionele diens aan hul gemeenskappe te lewer.

BT601						
		Werklike prestasie 2011/2012	Bepande teiken 2012/13	Werklike prestasie 2012/2013	Afwyking tussen teiken en prestasie	Kommentaar oor afwyking
Programprestasiemaatstawwe (nasionaal)						
► PPM601: Aantal leerders in openbare BOOV-sentrums ingeskryf	36 582	20 500	32 688	12 188	As gevolg van die voorgestelde uitfasering van die Senior Sertifikaat en latere hersiening van daardie reëling, is dit moeilik om inskrywing-syfers te voorspel. Baie is gedoen om die aantal Vlak 1-4 leerders deur voorspraak-programme te vermeerder.	
► PM602: Aantal opvoeders in diens by openbare BOOV-sentrums	1 039	600	1 379	779	Onderwyspersoneel word in verhouding tot die leerdergetalle voorsien.	

## Strategie om gebiede van onderprestasie op te los

Bestuur van die sektor is aansienlik beïnvloed deur die aangekondigde voorneme om die ou Graad 12-kurrikulum (Verslag 550) te eindig en dit met die Nasionale Senior Sertifikaat vir Volwassenes (NSSV) te vervang. 'n Afname in leerdergetalle en in die aantal opvoeders is verwag. Die geleentheid om matriek met die ou kurrikulum te voltooi, is egter tot 2017 uitgestel. Hierdie kurrikulum is daarom steeds by sekere GLS'e aangebied. Die program het op uitbreiding en gehalteverbeteringsoefeninge gekonsentreer en sal voortgaan om dit te doen.

## Veranderinge aan beplande teikens

Nie van toepassing nie.

## Koppeling van prestasie aan begrotings

	2012/2013			2011/2012		
Naam van subprogram	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
6.1 Subsidies aan private sentrums	7,106	7,106	-	33,098	33,098	-
6.2 Professionele dienste	29,814	29,814	-	-	-	-
6.3 Menslike hulpbrontwikkeling	-	-	-	-	-	-
<b>Totaal</b>	<b>36,920</b>	<b>36,920</b>	<b>-</b>	<b>33,098</b>	<b>33,098</b>	<b>-</b>

	2012/2013			2011/2012		
Ekonomiese klassifikasie	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
<b>Lopende betalings</b>	<b>7,106</b>	<b>7,106</b>	<b>-</b>	<b>5,850</b>	<b>5,850</b>	<b>-</b>
Vergoeding van werknemers	5,845	5,845	-	5,670	5,670	-
Goedere en dienste	1,261	1,261	-	180	180	-
<b>Oordragte en subsidies</b>	<b>29,814</b>	<b>29,814</b>	<b>-</b>	<b>27,248</b>	<b>27,248</b>	<b>-</b>
Departementele agentskappe en rekeninge	-	-	-	-	-	-
Instansies sonder winsbejag	29,814	29,814	-	27,248	27,248	-
Huishoudings	-	-	-	-	-	-
<b>Betaling vir kapitale bates</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
Geboue en ander vaste strukture	-	-	-	-	-	-
Masjinerie en toerusting	-	-	-	-	-	-
Sagteware en ander ontasbare bates	-	-	-	-	-	-
<b>Betaling vir finansiële bates</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Totaal</b>	<b>36,920</b>	<b>36,920</b>	<b>-</b>	<b>33,098</b>	<b>33,098</b>	<b>-</b>



## 5.7. Program 7: Vroeëkindontwikkeling

### Doel:

Om ingevolge Witskrif 5 Vroeëkindontwikkeling (VKO) op die Graad R-vlak aan te bied.

### Die VKO-program bestaan uit die volgende subprogramme:

#### *Subprogram 7.1: Graad R in openbare skole*

om spesifieke openbare gewone skole van hulpbronne te voorsien wat vir Graad R nodig is en meer skole aan te spoor om, waar ruimte dit toelaat, Graad R-klasse in te stel

#### *Subprogram 7.2: Graad R in gemeenskapskole*

om bepaalde gemeenskapsentrums [VKO onafhanklike skole] op die Graad R-vlak te ondersteun

#### *Subprogram 7.3: Professionele dienste*

om opvoeders en leerders by VKO-terreine van departementeel-bestuurde ondersteuningsdienste te voorsien

#### *Subprogram 7.4: Menslike Hulpbronontwikkeling*

om departementele dienste te voorsien vir die professionele en ander ontwikkeling van opvoeders en nie-opvoeders by VKO-terreine.

#### *Subprogram 7.5: Voorwaardelike toelae*

om vir die infrastruktuur vir VKO voorsiening te maak

### Strategiese doelwit

PROGRAM 7: STRATEGIESE DOELWIT	
<b>Strategiese doelwit 7.1:</b>	Om aan spesifieke openbare gewone skole en geïdentifiseerde onafhanklike skole hulpbronne te voorsien wat vir Graad R nodig is, en om toestande daar te stel wat meer skole sal aanspoor om Graad R-klasse in bestaande beskikbare klaskamers of nuwe Graad R-klaskamers te vestig en om die Vlak 1, 4 en 5 opleiding van VKO-praktisyns te koördineer.

### Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie<sup>13</sup>

#### Inskrywing

Die Graad R-leerderdata wat in die jaarlikse opname vir openbare en VKO onafhanklike skole opgeteken is, dui 'n aansienlike toename in inskrywings vir Graad R-leerders aan. Die algehele inskrywing in Graad R word op meer as 76 000 aangeteken, wat bykans 10 000 meer is as die getalle wat in 2010/11 aangeteken is. Dit word toegeskryf aan die voorspraakveldtogte om ouers in te lig oor die langtermynvoordele van Graad R vir hulle jong kinders en aan beter, geverifieerde data.

<sup>13</sup> Let daarop dat die onderwyssektor se templaot vir die jaarlikse prestasieplan nie vereis dat departemente afsonderlike strategiese doelwit-aanwysers moet verskaf nie. In hierdie geval verrig die provinsiale programprestasie-aanwysers die funksie.

## Ondersteuning verskaf

Die Graad R-leerderssubsidietoekenning aan 892 openbare en 356 onafhanklike skole is in 2011 verhoog om dit in lyn te bring met die vereistes van die Nasionale Norme en Standaarde vir Graad R-befondsing. Befondsing het soos volg toegeneem:

<b>Kwintiel</b>	<b>Per leerder daaglik 2010</b>	<b>Per leerder daaglik 2011</b>	<b>Nuwe bedrag per leerder per jaar</b>
1	R17	R18	R3 600
2	R16	R17	R3 400
3	R13	R14	R2 800
4	R9	R12	R2 400
5	R5	R10	R2 000

Die subsidietoekenning sal in die 2013/14 boekjaar hersien word.

Subsidie-eisvorms word kwartaalliks by Hoofkantoor ingedien en word geverifieer voordat oordragbetalings aan skole gemaak word. 50,292 Graad R-leerders by openbare skole en 13,624 Graad R-leerders by VKO onafhanklike skole is in 2012/13 gesubsidieer.

In ooreenstemming met die voorskrifte in die ministeriële bepaling vir die Uitgebreide Openbare Werkeprogram (UOWP), is die minimum toelae wat aan alle VKO-praktisyns betaal word, in November 2012 van R1 272 tot R1 348 verhoog. Alle VKO-praktisyns wat tans op leerlingskapprogramme is, word deur die verhoogde toelae bevoordeel. Hierdie verhoging het 'n positiewe invloed op die bywoning van rekrute in die opleidingsklasse gehad.

Dertig model-Graad R-klasse is in 2012/13 ingestel. Dit word gebruik om beste praktyke in VKO met naburige skole te deel. Hierdie 30 terreine het die areas buite hulle klaskamers opgegradeer om leerders te help om hul grootmotoriese vaardighede te ontwikkel. 59 nuwe Graad R-klaskamers is verskaf en 100 skole het ook befondsing vir meubels en 'n basiese VKO-hulpbronstel vir hierdie nuwe en addisionele klasse ontvang.

150 skole het VKO-stelle ontvang en die Graad R-praktisyns in hierdie skole is in die doeltreffende aanwending van die toerusting tot voordeel van die Graad R-leerders opgelei. Sommige van die items in die VKO-stelle sluit geletterdheid- en gesyferdheid-speletjies en legkaarte, houtblokke, boustelle, fiksie en niefiksie-boeke, musiek-instrumente en speelgoed met wiele in.

## **Toetsuitslae**

Die Wes-Kaap Onderwysdepartement, wat die assessering van sekere Graad R-leerders in 2011 bekendgestel het, het onderneem om in 2012 alle Graad R-leerders by geselekteerde skole te assesser. 17 536 Graad R-leerders is tussen September en November 2012 deur opgeleide amptenare van die WKOD geassesseer. Die algehele persentasie van leerders wat as gereed vir Graad 1 in die geteikende skole geassesseer is, was 39%. Die areas waarin leerders die minste goed presteer het, was visuele en ouditiwe persepsie en lae woordeskatvlakke. Die behoeftes wat deur hierdie oefening aan die lig gebring is, was 'n bevestiging van die WKOD se besluit om voort te gaan met die versterking van elke aspek van die Graad R-programme om te verseker dat dit van die vereiste gehalte is.

## **Onderwyserontwikkeling**

5 378 VKO-praktisyns is tans op VKO-Vlak 1, 4 of 5 leerlingskapprogramme wat by elk van die ses Wes-Kaapse VOO-kolleges aangebied word. 1 000 werklose persone was begunstigdes van 'n program vir VKO-praktisyn-assistente en 14 bykomende persone is as administratiewe ondersteuningspersoneel gekontrakteer. Die 10-maande Vlak 1-opleidingsprogram is deur die VOO-kolleges aangebied en die WKOD het die ontwikkeling van geakkrediteerde Vlak 1-leermateriaal verseker.

Die WKOD het die Nasionale UOWP Maatskaplike Sektor Kamoso-toekenning vir die beste Provinsiale VKO-program ontvang. Weskus-kollege het die toekenning vir die beste provinsiale VKO-leerlingskapprogram, Phakamisa 2 ontvang en Boland Kollege was in die tweede plek.

## **Hulpbronne/ander ondersteuning verskaf**

'n Finansiële bestuurshandleiding vir Graad R is saamgestel om skoolbestuurspanne te ondersteun met die effektiewe en doeltreffende benutting van subsidietoekennings. Skoolhoofde en benoemde SBL-lede van openbare en VKO onafhanklike skole het die inligtingsessies bygewoon.

Hoofkantoor- en distriksamptenare het die benutting van subsidies by 120 openbare en VKO onafhanklike skole gemonitor en hierdie monitering sal in die volgende finansiële jaar voortduur.

Die WKOD het tot die konsep- geïntegreerde provinsiale strategie vir Vroeë-kindontwikkeling, in samewerking met die Departemente van Gesondheid en Maatskaplike Ontwikkeling, bygedra en is verantwoordelik vir die opleiding van alle personeel by VKO-terreine. Dit sluit die opleiding van VKO-praktisyns, SBL'e, versorgers, ouers, skoolhoofde van VKO-terreine, kokke en tuiniers in om die doeltreffende bestuur van hierdie terreine en verbeterde dienslewering tot voordeel van kinders van geboorte tot vier jaar oud te verseker.

Grassroots EducareTrust het die bestuur en raadslede van 200 VKO-gemeenskapsterreine in korporatiewe beheer en finansiële bestuur opgelei. 1 000 afgevaardigdes het hierdie sessies bygewoon en hul terugvoering is dat dit insiggewend en produktief was.

<b>BT701</b>					
	Werklike prestasie 2011/2012	Beplande teiken 2012/13	Werklike prestasie 2012/2013	Afwyking tussen teiken en prestasie	Kommentaar oor afwyking
<b>Programprestasiemaatstawwe (nasionaal)</b>					
► PPM701: Aantal leerders in Graad R in openbare skole ingeskryf	50 495	54 500	60 158	5 658	Die uitbreidingsprogram verseker die volgehoue toename in inskrywing in Graad R. Soos skole en ouers die impak van 'n goeie Graad R-program op leer besef, is daar toenemende aandag om toegang en leerder-inskrywing te verseker.
► PPM702: Aantal openbare skole wat Graad R aanbied	886	850	963	113	Die uitbreidingsprogram het tot toenemende voorsiening in hierdie sektor gelei.
<b>Programprestasie-aanwysers (provinsiaal)</b>					
PPA 7.1 Nuutgeboorde Graad R-klaskamers	68	65	59	-6	Die kontrakteur kon nie die werk volgens skedule voltooi nie.
PPA 7.2 Addisionele VKO-stelle aan openbare gewone skole	350	130	130	0	
PPA 7.3 Addisionele VKO-stelle aan onafhanklike skole	100	20	20	0	

### Strategie om gebiede van onderprestasië op te los

- Fokus op verbeterde opleiding van onderwysers
- Konsentreer op skoolgereedheidsprogramme
- Verseker dat skole voor die aanvang van die Graad R- akademiese jaar in besit van alle LOOM is.
- Monitor die doeltreffende benutting van Graad R-subsidies by openbare gewone skole.

### Veranderinge aan beplande teikens

Nie van toepassing nie.

### Koppeling van prestasie aan begrotings

Naam van subprogram	2012/2013			2011/2012		
	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/ Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/ Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
7.1 Graad R in openbare skole	222,465	222,465	-	212,588	210,186	2,402
7.2 Graad R in gemeenskapsentrums	43,194	43,194	-	46,838	46,838	-
7.3 Professionele dienste	-	-	-	-	-	-
7.4 Menslike hulpbronontwikkeling	101,250	101,250	-	86,360	86,031	329
7.5 Voorwaardelike toelaes	54,442	54,442	-	35,010	35,006	4
<b>Totaal</b>	<b>421,351</b>	<b>421,351</b>	<b>-</b>	<b>380,796</b>	<b>378,061</b>	<b>2,735</b>

Ekonomiese klassifikasie	2012/2013			2011/2012		
	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/ Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/ Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
<b>Lopende betalings</b>	<b>100,000</b>	<b>100,000</b>	<b>-</b>	<b>116,605</b>	<b>114,203</b>	<b>2,402</b>
Vergoeding van werknemers	64,203	64,203	-	66,257	63,855	2,402
Goedere en dienste	35,797	35,797	-	50,348	50,348	-
<b>Oordragte en subsidies</b>	<b>283,894</b>	<b>283,894</b>	<b>-</b>	<b>225,723</b>	<b>225,390</b>	<b>333</b>
Departementele agentskappe en rekeninge	-	-	-	-	-	-
Instansies sonder winsbejag	283,593	283,593	-	225,524	225,191	333
Huishoudings	301	301	-	199	199	-
<b>Betaling vir kapitale bates</b>	<b>37,457</b>	<b>37,457</b>	<b>-</b>	<b>38,468</b>	<b>38,468</b>	<b>-</b>
Geboue en ander vaste strukture	37,457	37,457	-	38,468	38,468	-
Masjinerie en toerusting	-	-	-	-	-	-
Sagteware en ander ontasbare bates	-	-	-	-	-	-
<b>Betaling vir finansiële bates</b>						
<b>Totaal</b>	<b>421,351</b>	<b>421,351</b>	<b>-</b>	<b>380,796</b>	<b>378,061</b>	<b>2,735</b>

## 5.8. Program 8: Hulpdienste en verwante dienste

### Doel:

Om die onderwysinstellings as 'n geheel van ondersteuning te voorsien.

### Die Hulp- en Verwante Dienste-program bestaan uit die volgende subprogramme:

#### *Subprogram 8.1: Betalings aan SETA*

om ingevolge die Wet op Vaardigheidsontwikkeling menslike hulpbronontwikkeling aan werknemers te voorsien

#### *Subprogram 8.2: Voorwaardelike toelae-projekte*

om vir projekte voorsiening te maak soos deur die Departement van Basiese Onderwys gespesifiseer, wat op meer as een program van toepassing is en uit voorwaardelike toelaes befonds word

#### *Subprogram 8.3: Eksterne eksamens*

om vir departementeel-bestuurde eksamendienste voorsiening te maak

### Strategiese doelwit

PROGRAM 8: STRATEGIESE DOELWIT	
<b>Strategiese doelwit 8.1:</b>	Om toegang tot alle eksterne eksamens te voorsien; die geloofwaardigheid van die eksamen- en assesseringsprosesse te verseker; te verseker dat alle skole eksamens en skoolgebaseerde assesserings doeltreffend bestuur; en om leer te ondersteun

### Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie<sup>14</sup>

#### *Eksamens*

Die WKOD het in 2012 vyf belangrike eksamens in ooreenstemming met die toepaslike beleide en regulasies geadministreer. Hierdie eksamens is:

- Nasionale Senior Sertifikaat-eksamen (Oktober/November);
- Nasionale Senior Sertifikaat Aanvullende eksamens (Februarie/Maart van elke jaar)
- Senior Sertifikaat-eksamen (Mei/Junie van elke jaar tot en met 2017)
- BOOV Vlak 1-4 eksamens (Mei/Junie)
- BOOV Vlak 1-4 eksamens (Oktober/November)

'n Totaal van 45 561 voltydse kandidate in 426 eksamensentrums het vir die 2012 NSS-eksamen geregistreer, terwyl 'n totaal van 44 700 kandidate in werklikheid die eksamens geskryf het.

Daarbenewens is die Jaarlikse Nasionale Assesserings in Graad 1-6 en 9 geskryf. Hierdie vraestelle word deur die Departement van Basiese Onderwys opgestel en aan provinsies vir administrasie verskaf. Die doel van die assesserings is om die nasionale fokus op die verbetering van die lees-, skryf- en rekenvaardighede van leerders in Graad 1-6 en Graad 9 te ondersteun.

<sup>14</sup> Let daarop dat die onderwyssektor se templaar vir die jaarlikse prestasieplan nie vereis dat departemente afsonderlike strategiese doelwit-aanwysers moet verskaf nie. In hierdie geval verrig die provinsiale programprestasie-aanwysers die funksie.

Die Jaarlikse Nasionale Assesseringstoetse is van 18 tot 21 September 2012 geskryf. Dit was die eerste jaar dat 'n nasionale toets van hierdie omvang op provinsiale vlak onderneem is. In die Wes-Kaap is 'n totaal van 605 322 leerders geregistreer om die toetse te skryf, wat by 1 451 skole in die provinsie plaasgevind het.

Sekuriteit van eksamens is 'n belangrike prioriteit. Alle eksamenprosesse en -prosedures word ingevolge die betrokke wetgewing bestuur. Skoolhoofde en senior onderwysers is in September 2012 opgelei om die eksamenproses op skoolvlak te bestuur. Toesighouding oor eksamens word deur beide onderwysers en eksterne lede van die gemeenskap waargeneem. Dit verleen geloofwaardigheid aan die eksamenproses en -uitslae.

Ten einde die gehalte van NSS-nasiening te verbeter, is bevoegdheidstoetse gedurende April-Mei 2012 vir nasieners in tien vakke uitgevoer. Dit is duidelik dat die standaard en gehalte van nasiening in hierdie vakke verbeter het.

Om te verseker dat die skoolgebaseerde assesseringspunte (SBA) geldig en betroubaar is, moet onderwysers die assesseringstake by die vakhoof op skoolvlak vir moderering indien. Kurrikulumadviseurs voer deurlopende moderering van SBA op skoolvlak uit. Moderering van SBA word ook op provinsiale vlak gedoen, voordat die moderering deur die Departement van Basiese Onderwys en Umalusi gedoen word. Waar SBA-punte as ongeldig bevind word, word die skole na die distrik vir die ondersteuning en intervensie verwys.

Skole en leerders wat besonder goed presteer het, het erkenning by die jaarlikse toekenningsgeleentheid ontvang wat op 10 Januarie 2013 gehou is.

Die Senior Sertifikaat-eksamens vir volwasse leerders op grond van die vorige kurrikulum sal voortgaan om tot 2017 aangebied te word. Die aantal eksamen-sentrums het oor die jare afgeneem as deel van 'n formele rasionaliseringsoefening wat verseker dat die hoogste standarde van toegang en beheer gehandhaaf word.



BT801					
	Werklike prestasie 2011/2012	Beplande teiken 2012/13	Werklike prestasie 2012/2013	Afwyking tussen teiken en prestasie	Kommentaar oor afwyking
<b>Programprestasiemaatstawwe (nasionaal)</b>					
► PPM801: Aantal kandidate vir die Graad 12 Nasionale Senior Sertifikaat-eksamens (matriekeksamen)	39 988	45 000	44 700	-300	Daar was 45 561 kandidate wat vir die eksamen geregistreer het, wat beteken dat die registrasie-teiken geskik was. 'n Aantal faktore beïnvloed wie uiteindelik die eksamens sal skryf, soos leerder-swangerskap, siekte en ander uitdagings.
► PPM802: Aantal kandidate vir die BOOV NKR-vlak 4-eksamens	3 338	2 000	3 987	1 987	'n Nuwe kwalifikasie, wat slaagsyfers in minder vakke vereis, is in November 2012 bekendgestel. Die bekendstelling van praktiese vakke soos IKT en Vroeëkindontwikkeling het 'n aantal leerders gelok.

### Strategie om gebiede van onderprestasie op te los

- Opleiding van skoolhoofde in nuwe assesseringsvereistes
- Verbetering van die nasiening van skrifte
- Voortgesette gebruik van data om intervensies te ondersteun
- Voortdurende administrasie en uitbreiding van bevoegdheidstoetse vir nasieners.

### Veranderinge aan beplande teikens

Nie van toepassing nie.

## Koppeling van prestasie aan begrotings

	2012/2013			2011/2012		
Naam van subprogram	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
8.1 Betalings aan SETA	5,524	5,524	-	5,256	5,256	-
8.2 Voorwaardelike toelae-projekte	17,416	16,552	864	16,388	14,088	2,300
8.3 Eksterne eksamens	136,242	136,242	-	112,944	112,742	202
<b>Totaal</b>	<b>159,182</b>	<b>158,318</b>	<b>864</b>	<b>134,588</b>	<b>132,086</b>	<b>2,502</b>

	2012/2013			2011/2012		
Ekonomiese klassifikasie	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
<b>Lopende betalings</b>	<b>152,928</b>	<b>152,064</b>	<b>864</b>	<b>126,156</b>	<b>123,902</b>	<b>2,254</b>
Vergoeding van werknemers	85,903	85,903	-	76,184	76,184	-
Goedere en dienste	67,025	66,161	864	49,972	47,718	2,254
<b>Oordragte en subsidies</b>	<b>5,955</b>	<b>5,955</b>	<b>-</b>	<b>8,315</b>	<b>8,067</b>	<b>248</b>
Departementele agentskappe en rekeninge	5,524	5,524	-	5,256	5,256	-
Instansies sonder winsbejag	(5)	(5)	-	3,000	2,806	194
Huishoudings	436	436	-	59	5	54
<b>Betaling vir kapitale bates</b>	<b>299</b>	<b>299</b>	<b>-</b>	<b>117</b>	<b>117</b>	<b>-</b>
Geboue en ander vaste strukture	-	-	-	-	-	-
Masjinerie en toerusting	299	299	-	117	117	-
Sagteware en ander ontasbare bates	-	-	-	-	-	-
<b>Betaling vir finansiële bates</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Totaal</b>	<b>159,182</b>	<b>158,318</b>	<b>864</b>	<b>134,588</b>	<b>132,086</b>	<b>2,502</b>

## 6. Opsomming van finansiële inligting

### 6.1. Departementele ontvangste

Departementele ontvangste	2012/2013			2011/2012		
	Beraming	Werklike bedrag ingevorder	(Oor-)/Onderinvordering	Beraming	Werklike bedrag ingevorder	(Oor-)/Onderinvordering
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
<b>Belastingontvangste</b>						
Verkoop van goedere en dienste buiten kapitale bates	10,974	13,172	(2,198)	10,466	12,611	(2,145)
Boetes, strafgeld en verbeurings	228	761	(533)	228	560	(332)
Rente, dividende en huur vir grond	1,998	3,530	(1,532)	1,998	1,081	917
Verkoop van kapitale bates	-	-	-	-	-	-
Transaksies in finansiële bates en laste	11,333	24,418	(13,085)	11,333	19,666	(8,333)
<b>Totaal</b>	<b>24,533</b>	<b>41,881</b>	<b>(17,348)</b>	<b>24,025</b>	<b>33,918</b>	<b>(9,893)</b>

Eie inkomste wat deur die departement gegenereer is, beloop 0,3% van die totale begroting.

Die Departement se belangrikste bronne van eie inkomste is-

- Invordering van skuld aan die departement verskuldig.
- Kommissie op versekering en loonbeslagorde-aftrekkings.
- Fooie gehef vir eksamenverwante dienste, bv. die hernasiening van vraestelle, versoek om afskrifte van senior en ander sertifikate. Hierdie tariewe word deur die (nasionale) Departement van Basiese Onderwys bepaal.
- Reprografiese dienste aan ander provinsiale departemente gelewer.

Alle tariewe word in 'n tariefregister gelys en word in elektroniese formaat geberg.

Die oorverhaling op departementele ontvangste vir 2012/13 is R17,348 miljoen en word hoofsaaklik aan die volgende toegeskryf:

- Verbeterde invordering van departementele skuld en die verhaling van fondse ten opsigte van vorige jare se uitgawes.

## 6.2. Programuitgawes

	2012/2013			2011/2012		
Naam van program	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
Administrasie	520,730	510,807	9,923	532,038	532,038	-
Openbare gewone skoolonderwys	11,712,784	11,655,694	57,090	10,906,432	10,896,316	10,116
Subsidies vir onafhanklike skole	72,321	72,321	-	64,188	63,554	634
Openbare spesiale skoolonderwys	839,366	835,176	4,190	791,341	791,341	-
Verdere onderwys en opleiding	597,589	597,523	66	534,671	534,659	12
Basiese onderwys en opleiding vir volwassenes	36,920	36,920	-	33,098	33,098	-
Vroeëkindontwikkeling	421,351	421,351	-	380,796	378,061	2,735
Hulpdienste en verwante dienste	159,182	158,318	864	134,588	132,086	2,502
<b>Totaal</b>	<b>14,360,243</b>	<b>14,288,110</b>	<b>72,133</b>	<b>13,377,152</b>	<b>13,361,153</b>	<b>15,999</b>

	2012/2013			2011/2012		
Ekonomiese klassifikasie	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
<b>Lopende betalings</b>						
Vergoeding van werknemers	10,740,561	10,735,885	4,676	9,999,485	9,997,071	2,414
Goedere en dienste	1,326,192	1,274,013	52,179	1,236,375	1,230,963	5,412
<b>Oordragte en subsidies</b>						
Departementele agentskappe en rekeninge	5,534	5,534	-	5,256	5,256	-
Instansies sonder winsbejag	1,605,054	1,603,326	1,728	1,391,131	1,389,926	1,205
Huishoudings	79,648	79,623	25	87,919	87,865	54
Geskenke en donasies	12	12	-	10	10	-
<b>Betaling vir kapitale bates</b>						
Geboue en ander vaste strukture	527,718	522,788	4,930	598,135	591,221	6,914
Masjinerie en toerusting	56,432	47,837	8,595	54,949	54,949	-
Sagteware en ander ontasbare bates	856	856	-	1,850	1,850	-
<b>Betaling vir finansiële bates</b>	18,236	18,236	-	2042	2042	0
<b>Totaal</b>	<b>14,360,243</b>	<b>14,288,110</b>	<b>72,133</b>	<b>13,377,152</b>	<b>13,361,153</b>	<b>15,999</b>

Die departement het vir 2012/13 fondse vir prioriteitsitems toegeken, naamlik infrastruktuur, handboeke en personeel.

Besteding aan infrastruktuur in 2012/13 het R750,7 miljoen beloop en het R152,5 miljoen vir die onderhoud van skoolgeboue ingesluit. Agt nuwe skole en twee vervangingskole is gebou. 59 Graad R-klaskamers, 15 uitbreidingsklaskamers en 75 mobiele klaskamers is ook gebou.

Buiten die norme- en standaardfondse wat aan gewone openbare skole toegeken is, waarvan 50% vir die aankoop van leer- en onderrigondersteuningsmateriaal benut moet word, het die WKOD R144,3 miljoen in handboeke, onderwysersgidse en kernlesers belê om die implementering van die Kurrikulum- en Assesserings-beleidsverklaring (KABV) in die intermediêre fase (Graad 4-6) en Graad 11 te ondersteun. Die WKOD het aan elke leerder in Graad 5 tot 6 'n handboek vir elk van die ses vakke wat aangebied word en sewe handboeke vir elke Graad 11-leerder voorsien.

Aangesien besteding op vergoeding van werknemers (KvW) uit 75,1% van die totale uitgawes van die departement bestaan, is die bestuur van die diensstaat van die WKOD van kritieke belang om die algehele besteding van die departement binne die beskikbare begroting te hou, asook om die opvoedkundige sukses van skole te verseker. Ten einde die stygende koste van KvW te dek, het die WKOD doeltreffendheidsmaatreëls, soos die aanstelling van meer permanente onderwysers, vir die KvW ingestel en die uitkoms hiervan het die departement in staat gestel om 'n verbeterde leerder-opvoeder-verhouding in die grondslagfase te implementeer.

Gegewe die algemene toestand van die ekonomie, het die Wes-Kaapse nasionale kwintiel 4- en 5-skole steeds finansiële druk as gevolg van inflasie en ander ekonomiese toestande ervaar. Die beleid ten opsigte van vergoeding vir fooivrystelling, wat in 2011/12 geïmplementeer is, is verder in 2012/13 uitgerol met meer skole wat aansoek om vergoeding gedoen het. Dit het nasionale kwintiel 4 en 5 skole in staat gestel om van die fooie te verhaal waarvoor skoolfooivrystellings toegeken is. Die grootmaat-aankope van KABV-handboeke vir sekere grade het skole ook gehelp om die druk van sekere koste te verlig, aangesien hulle KABV-handboeke, wat nie deur die WKOD verskaf word nie, met hul toekennings vir norme- en standaardbefondsing kon aankoop. Voortgesette omsigtige finansiële bestuur het ook die WKOD in staat gestel om R16,7m ter syde te stel om skole te help om die agterstand in munisipale diensteskulde te delg.

Die departement het 99,5% van die aansuiweringsbegroting vir 2012/13 bestee. Onderbesteding het R72,1 miljoen of 0.5% van die aangesuiwerde begroting beloop, wat goed binne die nasionale norm van 2% is.

### 6.3. Oordragbetalings buiten openbare entiteite

Die tabel hieronder toon die oordragbetalings wat vir die tydperk 1 April 2012 tot 31 Maart 2013 gemaak is.

Naam van oordragontvanger	Doel waarvoor fondse aangewend is	Nakoming van artikel 38(1)(j) van die PFMA	Bedrag oorge-dra (R'000)	Bedrag deur entiteit bestee (R'000)	Redes vir nie-besteding
Openbare Gewone Skole	Infrastruktuur (onderhoud en opgraderings)	Ja	145,707	145,707	NvT
	Werkwinkeltoerusting en gereedskap	Ja	11,877	11,877	NvT
	Mobiele kombuise	Ja	15,891	14,166	NvT
	Koshuissubsidie	Ja	32,239	32,239	NvT
	Norme en standaarde	Ja	438,297	438,297	NvT
	Tuingereedskap	Ja	2,805	2,805	NvT
	Leerdervoer	Ja	34,382	34,382	NvT
	Internet-konnektiwiteit	Ja	18,214	18,214	NvT
	Skoolhandboeke	Ja	13,911	13,911	NvT
	Tegniese vakke	Ja	10,160	10,160	NvT
	Veilige skole-sekuriteit	Ja	31462	31462	NvT
	Beurse	Ja	4,839	4,839	NvT
	Voorwaardelike toelae: Dinaledi/tegniese herkapitalisering	Ja	1,131	1,131	NvT
	Wiskunde en wetenskap	Ja	3,736	3,736	NvT
Subsidies vir onafhanklike skole	Subsidie	Ja	72,321	72,321	NvT
Openbare spesiale skoolonderwys	Subsidie	Ja	112,731	112,731	NvT
	Toerusting (huishoudelik/kantoor)	Ja	2,113	2,113	NvT
	Busse	Ja	3,220	3,220	NvT
	Opgradering van infrastruktuur	Ja	9,297	9,297	NvT
	Werkwinkeltoerusting en gereedskap	Ja	2,300	2,300	NvT
Verdere Onderwys en Opleiding	Opgradering/onderhoud van infrastruktuur	Ja	49,022	49,022	NvT
	Subsidie	Ja	274,263	274,263	NvT
BOOV-sentrums	Subsidie	Ja	29,814	29,814	NvT
Vroeëkindontwikkeling-sentrums	Subsidie	Ja	282,061	282,061	NvT
	Leerdervoer	Ja	515	515	NvT
	Meubels	Ja	1,018	1,018	NvT

Oordragbetalings word aan opvoedkundige instellings gemaak ingevolge die betrokke wette van die Parlement wat vir hulle geld. Oordragbetalings word byvoorbeeld aan openbare gewone skole vir norme en standaarde gemaak, soos deur die Suid-Afrikaanse Skolewet uiteengesit. Bylae 1B van die finansiële jaarstate verskaf 'n meer gedetailleerde verduideliking vir elke soort entiteit.

Die departement pas artikel 38(i)(j) van die Wet op Openbare Finansiële Bestuur, 1999 (PFMA) toe, wat vereis dat opvoedkundige instellings wat oordragbetalings ontvang, bewys moet lewer dat hulle die fondse vir die beoogde doel aanwend. Die betrokke opvoedkundige instellings moet 'n verklaring aflê en sertifikaat onderteken voordat die volgende oordragbetalings gedoen word. Hulle is verder ingevolge die wetgewing wat op die spesifieke opvoedkundige instelling van toepassing is, ook verantwoordelik daarvoor om hulle geouditeerde finansiële state teen 'n sperdatum vir hersiening en nakoming in te dien. Die Onderwysdistrikskantore skenk veral aandag aan kapasiteitsbou in finansiële bestuur op skoolvlak en voorsien volgehoue ondersteuning. Hierdie proses word op 'n deurlopende basis gemonitor.

#### **6.4. Openbare entiteite**

Nie van toepassing nie.

#### **6.5. Voorwaardelike toelaes en geormerkte fondse betaal**

Nie van toepassing nie.

#### **6.6. Voorwaardelike toelaes en geormerkte fondse ontvang**

**Tabel: Opsomming van voorwaardelike toelaes vir 2012/13 (R'000)**

Voorwaardelike toelae	Aange-suiwerde begroting 2012/13	Oor-dragte van 2011/12	Totale begroting 2012/13	Totale oor-dragte ontvang	Werklike uitgawes 2012/13	% afwyking van teiken
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	
MIV/vigs (lewensvaardighede-onderrig)	17,416	0	17,416	17,416	16,552	5.0%
Nasionale Skoolvoedingsprogram (NSVP)	244,784	804	245,588	245,588	236,669	3.6%
Sektor vir Verdere Onderwys- en Opleidingskolleges	597,589	0	597,589	597,589	597,523	0%
Onderwysinfrastruktuur-toekenning	431,397	0	431,397	431,397	431,397	0%
Herkapitalisering vir Tegniese Sekondêre Skole	11,264	0	11,264	11,264	9,250	17.9%
Dinaledi Skole	9,571	0	9,571	9,571	4,585	52.1%
Uitgebreide Openbare Werke-program (UOWP) geïntegreerde toelae vir provinsies	1,000	0	1,000	1,000	1,000	0%
Maatskaplike Sektor Uitgebreide Openbare Werkeprogram – Aansporingskema vir Provinsies	23,924	0	23,924	23,924	23,903	0%
<b>Totaal</b>	<b>1,336,945</b>	<b>804</b>	<b>1,337,749</b>	<b>1,337,749</b>	<b>1,320,879</b>	<b>1.3%</b>



Al die vereistes ingevolge die Wet op die Verdeling van Inkomste, 2011 ten opsigte van bogenoemde voorwaardelike toelaes is nagekom:

- Alle oordragte ontvang is in die departement se bankrekening gedeponeer;
- Fondse is volgens die sakeplanne bestee;
- Voorwaardes van die voorwaardelike toelaes, soos in die goedgekeurde sakeplanne uiteengesit, is nagekom.

#### *Monitering*

Monitering van elke toelae het deur middel van maandelikse verslagdoening, kontroles en terreinbesoeke deur die betrokke amptenare plaasgevind en verbeterings is op 'n deurlopende grondslag aangebring. Die verkrygingsprosesse vir die Tegniese Skole Herkapitaliseringstoelae en die Dinaledi-toelae is gesentraliseer en tyd is aan elkeen bestee om te verseker dat alle voorwaardes nagekom word en dat geen verkwiste besteding plaasvind nie, byvoorbeeld in gevalle waar items of opleiding in die programme nie deur die betrokke skole benodig was nie. Aan die een hand het die maatreëls tot besparings gelei en aan die ander hand het dit beteken dat sekere prosesse langer geneem het as wat verwag is, gegewe die omvang van die gehaltebeheer wat in plek was.

#### *Redes vir onbestede fondse*

- R8,919 miljoen vir die Nasionale Skoolvoedingsprogram Voorwaardelike Toelae. Die bedrag van R4,565 miljoen is toegewys vir vars vrugte en groente wat gedurende die maand van Maart 2013 verskaf is, maar fakture is nie betyds vir betaling voorgelê nie.
- R2,014 miljoen vir die Tegniese Sekondêre Skole Herkapitalisering Voorwaardelike Toelae. Die bedrag is toegewys vir die herstel van infrastruktuur in werkwinkels by tegniese sekondêre skole. Die uitstaande fakture is laat ontvang en is nie voor 31 Maart 2013 op BAS vasgelê nie.
- R4,986 miljoen vir die Dinaledi-skole Voorwaardelike Toelae. Die bedrag van R3,270 miljoen is as gevolg van vertraginge in die tenderprosedures vir die verkryging van IKT-toerusting en infrastruktuur by fokusskole. As gevolg van die vertraginge, is fakture vir die toewysing nie voor 31 Maart 2013 op BAS vasgelê nie.
- R864 000 vir die MIV/Vigs (Lewensvaardighede-onderwys) Voorwaardelike Toelae. Die bedrag is as gevolg van uitstaande eise wat nie deur die Departement Gesondheid ingedien is kragtens die Memorandum van Ooreenkoms tussen die Departemente van Onderwys en Gesondheid nie.

Toelae/Tipe/Oordraende Departement/Doel	Aanwyser (bewoord volgens nasionale teks)	Verwagte uitsette	Werklike uitsette behaal	Bespreking oor afwyking
<b>MIV/Vigs (lewensvaardighede-onderrig)</b> <b>Skedule: 5</b> <b>Oorgedra deur:</b> Departement van Basiese Onderwys  <b>Doel:</b> Om Suid-Afrika se MIV-voorkomingstrategie te ondersteun deur kennis, vaardighede en gepaste besluitneming oor seksuele en reprodutiewe gesondheid onder leerders en opvoeders te versterk; om die impak van MIV te verminder 'n sorgsame, ondersteunende en bemagtigende omgewing vir leerders en opvoeders te skep; om die voorsiening van 'n veilige, regtegebaseerde omgewing in skole te verseker wat vry is van diskriminasie, stigma en enige vorm van seksuele teistering/misbruik.	<b>Voorspraak</b> Bewusmaking van HIV se risikofaktore – skool en publiek	1 458 skole Aanvulling van noodhulpmiddels by alle skole afgelewer	1 458 skole Aanvulling van noodhulpmiddels by alle skole afgelewer	Teiken behaal
	<b>Opleiding en ontwikkeling</b> Werkswinkels vir opvoeders en skoolhoofde in die ontwikkeling van kapasiteit en vaardighede: Integrasie van seksuele en reprodutiewe gesondheid en MIV- programme by die skoolkurrikulum, Soul Buddyz-opvoederopleiding Werkswinkels in leerder-lewensvaardighede om hoë-risiko gedrag in Graad 8 – 11 aan te pak	1 150 opvoeders 320 skoolhoofde/ SBS/SBL  2 000	1 463 opvoeders 346 skoolhoofde/SBS/SBL  2 405 leerders	Teiken behaal Teiken behaal  Teiken behaal
	<b>Ko-kurrikulêr</b> <b>Portuuronderwys in sekondêre skole:</b> 'n Program van gehalte in kurrikulumgebaseerde voorkomende en skoolgebaseerde lewensvaardighede portuur-onderwys) in sekere sekondêre skole aangebied.	124 skole	124 skole	Teiken behaal
	Portuuronderwys-werkswinkels vir meesteropleiers deur implementerende NWO's.	34 meesteropleiers	34 meesteropleiers	Teiken behaal
	RCL-uitreikprogram om seksuele en reprodutiewe gesondheid, MIV, HCT, tiener-swangerskap, verhoudings, positiewe lewenstylkeuses en leierskap te behandel	400 leerders	430 leerders oor alle distrikte	Teiken behaal
	Ondersteuning van opvoederopleiding in Soul Buddyz-klubs om Soul Buddyz-klubs in laerskole te bestuur en ondersteun	50 opvoeders	106 opvoeders	Teiken behaal
	<b>Sorg en ondersteuning:</b> Werkswinkels vir leerders waar daar op tiener-swangerskap gefokus word Verskaffing van bykomende hulpbronnemateriaal aan geselekteerde skole van hoë risiko om weeskinders en kwesbare leerders te ondersteun Persoonlike meesterskap-werkswinkels vir weeskinders en kwesbare kinders wat ernstig deur MIV/Vigs beïnvloed word	800 leerders met hoë risiko  250 skole 800 leerders	1 029 leerders oor alle distrikte  383 skole 1 041 leerders	Teiken behaal  Teiken behaal Teiken behaal

Toelae/Tipe/Oordraende Departement/Doel	Aanwyser (bewoord volgens nasionale teks)	Verwagte uitsette	Werklike uitsette behaal	Bespreking oor afwyking
	<b>LOOM:</b> Ouderdomsgepaste MIV/Vigs-LOOM in alle skole gebruik	Slegs alle laerskole (Graad R – 7) Alle hoërskole geteiken (Graad 8 – 9) Graad 10-12 materiaal 360 hoërskole geteiken	645 834 leerder-werkboeke 167 608 leerder-werkboeke 175 183 leerder-aktiwiteitboeke	Teiken behaal  Teiken behaal  Teiken behaal
	<b>Monitering en ondersteuning</b> Gereelde indiening van moniteringsverslae om die effektiwiteit van kurrikulêre intervensieprogramme deur skool- en distriksbesoeke te evalueer	900 skole  8 distrikte	700 skole gemonitor en ondersteun 8 distrikte een keer per kwartaal gemonitor en ondersteun	Hierdie afwyking is hoofsaaklik vanweë die feit dat twee distrikte MIV-personeel moes aanstel (Sorg- en Ondersteuning Skakelbeampies)
<b>Nasionale Skoolvoedingsprogram (NSVP)</b> <b>Skedule: 5</b> <b>Doel:</b> Om voedsame maaltye aan geteikende leerders te voorsien <b>Oorgedra deur:</b> Departement van Basiese Onderwys	Verbeterde skoolbywoning	426 707 (1 015 skole)	431 998 (1 021 skole)	Die toename is vanweë die feit dat die Eden/Karoo- en Overberg-distrik twee nuwe geen-fooi-skole en Sentrale Distrik een nuwe geen-fooi skool geopen het
	Aantal leerders in K1 – K3 laerskole  Aantal leerders in K1 – K3 sekondêre skole Aantal leerders in K4 – K5 laerskole en sekondêre skole	269 244 (598 skole – sluit 39 spesiale skole in) 94 157 (106 skole) 63 306 (311 skole)	263 369 (561) laerskole en 9 896 (39) spesiale skole 95 439 (110 skole) 63 294 (311 skole)	Die totale aantal laerskool- en sekondêre skoolleerders het toegeneem as gevolg van vier nuwe geen-fooi-laerskole en vyf nuwe geen-fooi-sekondêre skole wat in die 2012/13 finansiële jaar geopen het
	Vestiging van skooltuine om die maaltye wat deur die program verskaf word, aan te vul	346 tuine in totaal	346 tuine in totaal	Geen nuwe tuine is in 2012/13 gevestig nie Bestaande tuine is gerehabiliteer
	Skole van kombuisgereedskap voorsien	Voorsien slegs op versoek	144 laerskole en 57 sekondêre skole is van kombuisgereedskap voorsien 59 laerskole en 7 sekondêre skole is van mobiele kombuise voorsien	Die kombuisgereedskap word aan K1 – K3 skole as prioriteitskole voorsien Oorskot sal vir K4 – 5 gebruik word.

Toelae/Tipe/Oordraende Departement/Doel	Aanwyser (bewoord volgens nasionale teks)	Verwagte uitsette	Werklike uitsette behaal	Bespreking oor afwyking
	Vrywillige voedselhanteerders by skole gewerf om behulpsaam te wees met die voorbereiding en bediening van voedsel	2 757 vrywilligers	2 824 vrywilligers	Die aantal vrywilligers het toegeneem in verhouding tot die toename in die aantal leerders
	Werkswinkels is gehou om die vrywilligers te bemagtig en het aspekte soos voedselhantering, gasveiligheid en higiëne gedek	263	359	Die teiken is oorskry aangesien nuwe vrywilligers gewerf is om die toename in die aantal leerders wat gevoed word, te dek
<b>Sektor vir Verdere Onderwys- en Opleidingskolleges</b> <b>Skedule: 4</b> <b>Doel:</b> Om die suksesvolle oordrag van die Verdere Onderwys- en Opleidingskollegefunksie na die Departement van Hoër Onderwys en Opleiding te verseker <b>Oorgedra deur:</b> Departement van Hoër Onderwys en Opleiding	Inskrywing vir NK(B)-programme volgens beplanning vir kollege-inskrywingsteikens	12 000	15 150	Kolleges het teikens vir inskrywing oorskry weens bykomende befondsing vir die uitbreiding van inskrywings.
	Inskrywings vir Verslag 191-programme in lyn met Verslag 191	12 300	13 099	Kolleges het teikens vir inskrywing oorskry weens bykomende befondsing vir die uitbreiding van inskrywings.
Toelae/Tipe/Oordraende Departement/Doel	Aanwyser (bewoord volgens nasionale teks)	Verwagte uitsette	Werklike uitsette behaal	Bespreking oor afwyking
	Uitbreiding van IKT vir onderrig en leer d.m.v. norme vir konnektiwiteit	78 LAN en WAN	83 LAN en WAN geïnstalleer	Teiken oorskry weens toenemende vraag na konnektiwiteit en moontlik weens addisionele fondse
	Volgehoue implementering van bestuursinligtingstelsels (BIS) vir die lewering van transversale BIS-dienste	0	0	Geen provinsiale teiken is vir hierdie aanwyser gestel nie, maar kolleges faseer aanhoudend inligtingstegnologiéstelsels in
	Implementering van die befondingsnorme vir VOO-kolleges	R584 213 000	R597 589 000	Die aansuiweringsbegroting het addisionele fondse vir die koste van werknemers ingesluit.
	Opknapping, onderhoud en herstelwerk van infrastruktuur en toerusting om die lewering van goedgekeurde programme te ondersteun	104 klaskamers	104 klaskamers	Teiken behaal
	Nuwe infrastruktuur	R48 000 000	R48 000 000	Provinsiale toekenning binne voorwaardelike toelae

Toelae/Tipe/Oordraende Departement/Doel	Aanwyser (bewoord volgens nasionale teks)	Verwagte uitsette	Werklike uitsette behaal	Bespreking oor afwyking
<b>Onderwysinfrastruktuurtoekenning Skedule: 4</b> <b>Doel:</b> Versnelling van die bou, onderhoud, opgradering en rehabilitasie van nuwe en huidige infrastruktuur in onderwys te versnel; om kapasiteit te verbeter vir die lewering van infrastruktuur aan onderwys; om skade aan skoolinfrastruktuur wat deur rampe veroorsaak word te herstel. <b>Oorgedra deur:</b> DBO	<p>Nuwe skole en addisionele biblioteke en laboratoriums gebou</p> <p>Bestaande skoolinfrastruktuur opgegradeer en gerehabiliteer</p> <p>Nuwe en bestaande skole in stand gehou</p>	<p>4 nuwe skole</p> <p>13 bestaande skole se infrastruktuur opgegradeer</p> <p>141</p>	<p>8 skole (waarvan 7 mobiele skole is), insluitend die opgradering van 7 biblioteke en 5 laboratoriums</p> <p>5 bestaande skole se infrastruktuur opgegradeer</p> <p>204</p>	<p>Terreinverkryging en 'n oponthoud in die voorsiening van mobiele eenhede vir leerders om tydens bouwerk gebruik te word, het vertragings veroorsaak. Gemeenskapsontwrigtings weens die aanstelling van Gemeenskapskakeelbeampies. Addisionele projekte is weens herprioritering en besparings elders bygevoeg.</p>
<b>Herkapitalisering vir Tegniese Sekondêre Skole Skedule: 5</b> <b>Doel:</b> Om tot 200 tegniese skole te herkapitaliseer om hulle kapasiteit om tot vaardigheidsontwikkeling en opleiding in die land by te dra, te versterk. <b>Oorgedra deur:</b> Departement van Basiese Onderwys	<p>35 nuwe werkwinkels moet gebou word om die tegniese vakke wat aangebied word, te ondersteun</p>	<p>Een nuwe werkwinkel moet by Kuilsrivier Tegniese Hoërskool gebou word (altesaam drie werkwinkels oor die 3-jaar tydperk van die toelae)</p>	<p>Nuwe werkwinkel vir siviele ingenieurswese is by Kuilsrivier Tegniese Hoërskool gebou sodat die vak by die skool aangebied kan word</p>	<p>Die sakeplan vir die 3-jaar tydperk van die toelae het aangedui dat een skool in elk van die drie jaar van 'n nuwe werkwinkel voorsien sal word.</p>
	<p>125 bestaande werkwinkels opgeknop, opgegradeer en herontwerp om aan veiligheidswette en -regulasies en minimum industriestandaarde te voldoen</p>	<p>Opknapping en/of herontwerp van 28 werkwinkels by die nege skole</p>	<p>28 werkwinkels in die nege skole is opgeknop en/of herontwerp. Werkwinkels is geverf en vloere is herstel. Dakke is herstel.</p>	<p>Die toename in die aantal werkwinkels wat opgeknop, herontwerp en opgegradeer is, is moontlik gemaak deur die oordeelkundige aanwending van beskikbare fondse sodat meer gevalle aandag kan geniet.</p>
	<p>Toerusting is aangekoop en by 128 werkwinkels afgelewer en geïnstalleer</p>	<p>Moderne masjinerie en toerusting vir 27 werkwinkels sodat die tegniese vakke leerders vir in diens-neming in moderne werkwinkels kan voorberei.</p>	<p>Nuwe en meer moderne toerusting en masjinerie is in 28 werkwinkels by die nege deelnemende skole geïnstalleer.</p>	<p>Teiken oorskry aangesien die begroting toegelaat het dat nog een werkwinkel ondersteun kon word.</p>
	<p>445 onderwysers by tegniese skole in die lewering van vakinhoud opgelei</p>	<p>Om die vaardighede van 18 tegniese onderwysers van nege skole op te gradeer om leerders voor te berei om aan die behoeftes van industrie te voldoen</p>	<p>Die vaardighede van 18 onderwysers by die nege tegniese hoërskole is opgegradeer in die gebruik van digitale hulpbronne wat in industrie gebruik word, bv. Autocad.</p>	<p>Teiken behaal</p>

Toelae/Tipe/Oordraende Departement/Doel	Aanwyser (bewoord volgens nasionale teks)	Verwagte uitsette	Werklike uitsette behaal	Bespreking oor afwyking
Dinaledi Skole <b>Skedule: 5</b> <b>Doel:</b> Om onderrig en leer in Wiskunde en Natuurwetenskap te bevorder; om die leerder se prestasie in Wiskunde en Natuurwetenskap in lyn met Aksieplan 2014 te verbeter; om onderwysers se kennis van die inhoud van Wiskunde en Natuurwetenskap te verbeter. <b>Oorgedra deur:</b> Departement van Basiese Onderwys	Tot sewe handboeke vir elke leerder in Graad 8, 9, 10, 11 en 12, soos nodig, om tekortkominge aan te spreek	Studiegids vir Wiskunde en Wetenskap in Graad 8 tot 12 aan 46 skole voorsien	46 deelnemende skole het studiegids vir Natuurwetenskap en Wiskunde vir Graad 8 tot 12 ontvang	Teiken behaal Teiken nie behaal nie as gevolg van uitdagings in die verkrygingsproses. Die verkrygingsproses sal vroeër in verdere stadiums van die uitrol 'n aanvang neem. Maatreëls is in plek gestel om tydig lewering te ondersteun.
	300 IKT-laboratoriums in Dinaledi-skole sonder IKT-laboratoriums	IKT-laboratoriums moet by 48 skole sonder IKT-laboratoriums geïnstalleer word	'n Wiskunde of Natuurwetenskap IKT-laboratorium is by 46 skole opgeknep.	
	50 rekenaars (spesifiseer) in elk van die 500 skole	20 rekenaars moet by elkeen van die 48 Dinaledi-skole as 'n eerste fase van nakoming geïnstalleer word.	46 skole het ten minste 20 rekenaars vir benutting in Wiskunde- of Natuurwetenskap-kamers aangekoop.	Teiken gedeeltelik behaal en die voorsiening van IKT is voortdurend. 46 skole is in ooreenstemming met 'n behoefte-ontleding vir hierdie jaar voorsien. Die verkrygingsproses sal vroeër in verdere stadiums van die uitrol 'n aanvang neem. Maatreëls is in plek gestel om tydig lewering te ondersteun.
	Onderrig- en leersagteware vir Wiskunde, Natuurwetenskap en Engels Eerste Addisionele Taal (EAT) by 500 Dinaledi-skole	Geteiken vir nakoming in 46 skole	Die uitnodiging om bestellings te plaas is aan 46 skole gerig	Teiken gedeeltelik behaal omdat slegs een skool sagteware op grond van 'n behoefte-ontleding vir hierdie jaar versoek het.
	2 000 onderwysers in inhoudskennis vir Wiskunde, Natuurwetenskap en Engels EAT opgelei	Geteiken vir nakoming in 46 skole	Geleentheid geskep vir 46 skole se onderwysers om deel te neem.	Teiken behaal en die opleiding is voortdurend
	Kapasiteitsontwikkeling van skoolhoofde in Dinaledi-skole wat minder as 'n 60%-slaagsyfer in die NSS-eksamens behaal	Geteiken vir nakoming,	Nie uitgevoer nie.	Daar is geen Dinaledi-skole waar die slaagkoers in die NSS-eksamens <60% was nie.
	Graad 8, 9 en 10 leerders in 500 Dinaledi-skole opgelei en ondersteun om aan Wiskunde- en Wetenskap-olimpiades deel te neem	Geteiken vir nakoming in 46 skole	Geleentheid geskep vir skole om hierdie bystand op grond van 'n behoefte-ontleding te versoek.	Teiken behaal vir die 29 skole wat dit vir hierdie akademiese jaar versoek het.
	Televisies wat onderwys-TV kan ontvang Uitsendings en oplossings in 500 Dinaledi-skole geïnstalleer	Geteiken vir nakoming in 46 skole	Geleentheid geskep vir skole om hierdie bystand op grond van 'n behoefte-ontleding te versoek.	Teiken gedeeltelik behaal omdat slegs tien skole televisies op grond van 'n behoefte-ontleding vir hierdie jaar versoek het.

Toelae/Tipe/Oordraende Departement/Doel	Aanwyser (bewoord volgens nasionale teks)	Verwagte uitsette	Werklike uitsette behaal	Bespreking oor afwyking
	'n Diagnostiese instrument is aan 500 Dinaledi-skole versprei om maatstawwe te assesser en leemtes in die leer en onderrig van Wiskunde, Natuurwetenskap en Engels EAT te bepaal. Wiskundestelle vir 500 Dinaledi-skole Mobiele Wetenskaplaboratoriums vir 300 Dinaledi-skole sonder laboratoriums en wetenskapstelle vir 500 Dinaledi-skole	Geteiken vir nakoming in 46 skole in die volgende finansiële jaar	Nie gelys as 'n teiken vir prestasie in 46 skole in die 2012-2013 Dinaledi Voorwaardelike Toelae Sakeplan wat in Maart 2012 voorgelê is nie.	Teikens nie behaal nie, want die uitsette is vir die later jare van die voorwaardelike toelae geïdentifiseer.
Maatskaplike Sektor Uitgebreide Openbare Werkeprogram – Aansporingskema vir Provinsies <b>Skedule: 5</b> <b>Doel:</b> Om provinsiale departemente in die maatskaplike sektor, wat in die 2012 Maatskaplike Sektor UOWP Log-raam geïdentifiseer is om werkskepping te verhoog, aan te spoor om te fokus op die versterking en uitbreiding van maatskaplike programme wat potensiaal vir werksgeleenthede het. <b>Oorgedra deur:</b> Departement van Openbare Werke	Toenemende aantal mense wat vir die UOWP werk en 'n inkomste ontvang Langer tydskedule van werksgeleenthede wat geskep word Meer huishoudings en begunstigdes aan wie dienste gelewer word Hoër inkomste per UOWP-begunstigde	648 praktisyn-assistente en 8 administratiewe assistent opgelei en vir 10 maande van werkplekondervinding voorsien	648 praktisyn-assistente en 8 administratiewe assistent opgelei en vir 10 maande van werkplekondervinding voorsien	Geen
Maatskaplike Sektor Uitgebreide Openbare Werkeprogram <b>Skedule: 5</b> <b>Doel:</b> Om provinsiale departemente aan te spoor om sterker pogings in werkskepping aan te wend deur die gebruik van arbeidsintensiewe leweringsmetodes in geïdentifiseerde fokusgebiede, ingevolge die riglyne van die Uitgebreide Openbare Werkeprogram (UOWP). <b>Oorgedra deur:</b> Departement van Openbare Werke	Toenemende aantal mense wat vir die UOWP werk en 'n inkomste ontvang Langer tydskedule van werksgeleenthede wat geskep word Meer huishoudings en begunstigdes aan wie dienste gelewer word Hoër inkomste per UOWP-begunstigde	'n Totaal van 5 500 VKO-praktisyns moet by die ses provinsiale VOO-kolleges opgelei. VKO-praktisyns moet by die geregistreerde VKO-terreine van die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling aangestel word	'n Totaal van 5 378 VKO-praktisyns is by die ses provinsiale VOO-kolleges opgelei. VKO-praktisyns is by die geregistreerde VKO-terreine van die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling aangestel.	Nie alle geleenthede word benut nie, aangesien kandidate soms ander geleenthede vind.



## 6.7 Donateursfondse

Geen donateursfondse is gedurende die oorsigjaar ontvang nie.

## 6.8 Kapitale belegging, onderhoud en batebestuursplan

### Bouprojekte gedurende 2012/13 voltooi

#### Nuwe skole

- Een nuwe skool is in Junie 2012 oorhandig: Sunningdale Laerskool
- Sewe mobiele skole is voltooi vir ingebruikneming in Januarie 2013. Concordia Laerskool, Concordia Hoërskool, Disa Hoërskool, Umyezo Wama Apile Hoërskool, AZ Berman Hoërskool, Christmas Tinto Laerskool and Soneike Hoërskool.

### Vervangingskole (vervanging van skole wat met ongepaste materiaal gebou is)

Die volgende vervangingskole is in 2012/13 voltooi: Cloetesville Laerskool en New Eisleben Sekondêre Skool.

### Addisionele klaskamers

- Uitbreidingsklaskamers: 15 klaskamers by bestaande skole aangebou om vir toenemende inskrywing voorsiening te maak
- Aflosklaskamers: 24 klaskamers gebou om die druk op akkommodasie in die grondslagfase te verlig
- Graad R-klaskamers: 59 klaskamers is voltooi; 25 is van 2011/12 oorgedra.
- Mobiele eenhede verskaf: 75 klaskamers

Die infrastruktuur wat vir lewering in 2012/13 geskeduleer was, word hieronder uiteengesit, saam met die werklike syfers wat gelewer is.

Kategorie	Geteiken	Werklike syfer
Nuwe skole	4	8 (sluit 7 mobiele skole in)
Vervangingskole	13	2
Graad R-klaskamers	65	59 klaskamers
Aflosklaskamers	Geen teikens gestel nie	24
Uitbreidingsklaskamers		15 klaskamers
Mobiele klaskamers		75 klaskamers

Afwykinge ten opsigte van teikens word meer volledig onder Program 2 met betrekking tot programprestasiemaatstaf 208 en 209 bespreek. As gevolg van die faktore wat beskryf is, is sommige projekte vertraag en alternatiewe reëlins moes vir akkommodasie getref word.

## **Kapitaalprojekte onder konstruksie**

### **(a) Nuwe skole**

Die permanente skole wat oorspronklik vir voltooiing teen 31 Maart geskeduleer is, naamlik Concordia Laerskool en Concordia Hoërskool, is in die finale stadium van die tenderproses.

### **(b) Vervangingskole**

Die volgende vervangingskole wat aanvanklik vir voltooiing gedurende die 2012/13 finansiële jaar geskeduleer is, was op 31 Maart 2013 in verskillende stadiums van konstruksie: Formosa Laerskool; Pacaltsdorp Laerskool; St Thomas Laerskool; Plantation Laerskool; Fairview Laerskool; Entshona Laerskool; Silversands Hoërskool; Bottelary Laerskool; Wes-Eind Laerskool; Itsitsa Laerskool; Rusthof Laerskool; Vuyiseka Hoërskool; Kathleen Murray Laerskool; Garden Village Laerskool; Nalikamva Laerskool.

Uitgawes is in ooreenstemming met die norme van die industrie. Die Departement se Implementeringsagente (Departement van Vervoer en Openbare Werke en die Eenheid vir Projekimplementering) hanteer alle tenderprosesse vir nuwe geboue en projekte vind in ooreenstemming met die Wet op Openbare Finansiële Bestuur en ander beheermaatreëls plaas.

## **Batebestuur**

### **Onroerende bates**

Die WKOD gebruik die Onderwysbestuursinligtingstelsel (OBIS) en die Skole se Register van Behoeftte-inligtingstelsel (SRBIS) om onroerende bates te bestuur.

### **Belangrike roerende bates:**

Wat roerende bates betref, beskik die WKOD oor 'n batebestuurseenheid wat deel uitmaak van die Voorsieningskanaaleenheid.

Alle meubels en toerusting wat deur Hoofkantoor en die onderwysdistrikskantore benodig word, word sentraal aangekoop en op 'n inventaris van roerende bates vasgelê volgens die vereistes wat deur Nasionale Tesourie voorgeskryf word.

Die volgende maatreëls is toegepas om 'n bateregister te verseker wat rekeningkundige standarde handhaaf en 'n doeltreffende, deeglike en akkurate rekonsiliasie van inligting verseker:

- Jaarlikse voorraadopname word deur die departement uitgevoer, soos voorgeskryf deur die Tesourieregulasies.
- Aftekening van inventarisse deur die verantwoordelike amptenare en sertifisering deur Verantwoordingsbestuurders.
- Uitreiking van omsendbriewe in lyn met Hoofstuk 10 van die Tesourieregulasies.
- Aankopeprosedures vir bates in die Rekenpligtige Beampte se Stelsel.
- Maandelikse rekonsiliasie van aankope op LOGIS en die uitgawes op BAS.
- Handhawing van 'n bateregister met al die inligting wat deur die Tesourieregulasies vereis word.

Die meganisme wat in werking gestel is om 'n doeltreffende stelsel van identifikasie, beveiliging, monitering en rekordhouding van roerende bates te verseker, is soos volg:

- Alle bates het staafkodes ontvang, is "RSA" gemerk en in inventaris opgeteken.
- Bates is in die roerendebateregister in alle batekategorieë geïdentifiseer en unieke nommers is daarvoor toegeken (staafkodes).
- Verantwoordingsbestuurders is verantwoordelik om hulle bates te beveilig.
- Roerende bates is op 'n inventaris per kostesentrum en ligging opgeteken. Inventaris is deur die kostesentumbestuurders as korrek gesertifiseer en word by elke ligging bygehou.

Ten opsigte van groot en kleiner roerende tasbare bates (meubels, ander masjinerie, kantoortoerusting en rekenaartoerusting), is bates ter waarde van R6 653 127.38 gedurende die verslagtydperk vervreem (geskrap). Bates ter waarde van R444 758.70 is gedurende vier verslagtydperk deur die toepaslike Verantwoordingsbestuurders as gesteel aangemeld.

## **Skole**

Die WKOD het meubels en arbeidsbesparende items vir skole aangekoop. Hierdie items vorm egter nie deel van die WKOD se bateregister nie. Ingevolge die Suid-Afrikaanse Skolewet, 1996 (Wet 84 van 1996), word dit as voorraaditems van die skole beskou. Skole moet dus oor hierdie voorraaditems in hulle jaarlikse finansiële state verslag doen. Die WKOD se bateregister weerspieël slegs die voorraad van hoofkantoor en die onderwysdistrikte en hul onderskeie dienspunte.

## **Planne oor roerende bates, byvoorbeeld motorvoertuie**

Die provinsiale Departement van Vervoer en Openbare Werke (Staatsmotorvervoer) bestuur die verskaffing, onttrekking en vervanging van ou en/of beskadigde motorvoertuie van die staatsgarage (GG). Hulle formuleer ook provinsiale beleid oor die gebruik van GG-voertuie en handhaaf 'n bateregister op die Fleetman-stelsel. Die WKOD is verantwoordelik vir die lisensiëring, onderhoud en voortdurende voorsiening van brandstof vir die voertuie.

Die WKOD maak seker dat die provinsiale beleid toegepas word. Daar word ook 'n register van voertuie in gebruik deur die WKOD bygehou en voertuiggebruik word deur middel van logboeke gemonitor. Die huidige vloot voldoen tans aan die behoeftes van die WKOD.

## Onderhoud

Groot onderhoudsprojekte is gedurende die oorsigtydperk onderneem:

Aantal projekte	Begroting vir 2012/13 R'000	Beraamde finale koste R'000
204	R114,725m	R139,725m

Die 2011 U-AMP toon die volgende onder die opskrif "Gebruikers se gradering van toestand"

Toestand	Algemene beskrywing	Gradering
<b>Uitstekend</b>	Geen opsigtelike defekte nie. Voorkoms lyk nuut. Risiko-indeks: Geen uitwerking op diensvermoë nie. Geen risiko nie.	<b>C5</b>
<b>Goed</b>	Toon oppervlakkige verwerking, geringe defekte en geringe tekens van verswakte afwerking van oppervlaktes. Risiko-indeks: Afwisselende, geringe ongerief vir bedrywigheide. Geringe risiko vir gesondheid en veiligheid of eiendom. Lae koste-implikasie.	<b>C4</b>
<b>Redelik</b>	In gemiddelde toestand, verswakte oppervlaktes het aandag nodig; dienste werk maar het aandag nodig, agterstand bestaan in onderhoudswerk. Risiko-indeks: Voortdurende ongerief vir bedrywigheide. Mate van risiko vir gesondheid en veiligheid of eiendom. Medium koste-implikasie.	<b>C3</b>
<b>Swak</b>	Het baie verswak, met ernstige strukturele probleme. Lyk oor die algemeen sleg met verweerde beskermingslae; elemente is stukkend, dienste werk nie; aansienlike aantal groot defekte. Risiko-indeks: Groot ontwrigting op diensvermoë, hoë waarskynlikheid van risiko vir gesondheid en veiligheid of eiendom. Hoë koste-implikasie/finansiële verlies.	<b>C2</b>
<b>Baie swak</b>	Het gefaal; nie operasioneel nie en ongepas om te okkupeer. Risiko-indeks: onbruikbaar, onmiddellike hoë risiko vir sekuriteit, gesondheid en veiligheid of eiendom. Aansienlike koste-impak.	<b>C1</b>

Vierhonderd vyf-en-sewentig (475) openbare gewone skole in die Wes-Kaap is as "swak" gegradeer. Gehuurde skole en skole met ongepaste struktuur ("plankieskole") is buite verhouding in hierdie kategorie verteenwoordig. Met verloop van jare is baie min geskeduleerde onderhoud deur eienaars van gehuurde eiendom gedoen. Eienaars van eiendom voer die lae huurgeld as die hoofrede aan waarom behoorlike onderhoud nie op gehuurde skole uitgevoer kan word nie. Negehonderd agt-en-vyftig (958) skole word as "redelik" gegradeer. Baie meer van hierdie skole behoort as "goed" beskou te word, maar die agterstand in onderhoud aan hierdie geboue het die gradering beïnvloed.

Twintig (20) openbare gewone skole is as "C4" gegradeer.

Die toestand van WKOD-geboue gaan agteruit en sal aanhou agteruitgaan tensy die onderhoudsbegroting verhoog of alternatiewe modelle aangeneem word. Die jaarlikse vereiste vir onderhoud is 1.5% van die waarde van die voorraad. Alhoewel geskeduleerde onderhoudsprojekte volgens plan verloop, het jaarlikse kostestygings 'n impak op die omvang van dit wat aandag kan geniet. Dus bly daar kommer oor voorraad wat verouder en agteruitgaan. 'n Opsomming van die syfers word hieronder aangebied:

<b>Tekort in onderhoud</b>				
<b>Finansiële jaar</b>	<b>Bate-waarde</b>	<b>1,5% vir onderhoud benodig</b>	<b>Begroting verskaf</b>	<b>Tekort</b>
2004	10,560,000	158,400	73,719	84,681
2005	12,000,000	180,000	76,174	103,826
2006	12,000,000	180,000	90,037	89,963
2007	15,052,800	225,792	37,192	188,600
2008	15,052,800	225,792	52,363	173,429
2009	15,052,800	225,792	73,719	152,073
2010	17,357,885	260,368	102,363	158,005
2011	18,225,779	273,387	108,413	164,974
Totale agterstand sedert 2004		<b>1,115,551</b>		

Daar was 'n impak op die agterstand in 2012/13. As gevolg van die stadige besteding aan kapitaalprojekte, is 'n besluit geneem om 'n lys projekte te onderneem wat oorspronklik nie as gevolg van prioriteite by die U-AMP ingesluit kon word nie. Daar is ook aandag geskenk aan die beplanning van die 2013/14 geskeduleerde projekte ten einde geskeduleerde onderhoudsuitgawes in die 2013/14 finansiële jaar vinniger te laat geskied. In totaal is 'n bykomende R31 miljoen in 2012/13 in onderhoud belê.

	<b>2012/2013</b>			<b>2011/2012</b>		
<b>Infrastruktuursprojekte</b>	<b>Finale begroting</b>	<b>Werklike uitgawes</b>	<b>(Oor-)/Onder-besteding</b>	<b>Finale begroting</b>	<b>Werklik Uitgawes</b>	<b>(Oor-)/Onder-besteding</b>
	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>	<b>R'000</b>
Nuwe en vervangingsbates	343,287	343,287	0	407,346	407,346	0
Bestaande infrastruktuurbates	<b>357,882</b>	<b>317,567</b>	<b>40,315</b>	<b>323,632</b>	<b>323,632</b>	<b>0</b>
Opgraderings en toevoegings	134,119	129,189	4,930	176,482	176,482	0
Rehabilitasie, opknapping en herstelwerk	35,875	35,875	0	0	0	0
Instandhouding en herstelwerk	187,888	152,503	33,385	147,160	147,160	0
Infrastruktuuroordrag						0
- Lopend	42,350	42,350	0			0
- Kapitaal	47468	47468	0	3,199	3,199	0
<b>Totaal</b>	<b>790,987</b>	<b>750,672</b>	<b>40,315</b>	<b>734,177</b>	<b>734,177</b>	<b>0</b>